

จดหมายเหตุ จาก หัวหน้าเสรีไทย

เกี่ยวกับปฏิบัติการในแคนดี้ นิวเดลฮี่

สหรัฐอเมริกาและอื่นๆ

ปรีดี พนมยงค์

จดหมายเหตุ
จาก
หัวหน้าเสรีไทย

“ปรีดี พนมยงค์”

จัดพิมพ์โดย

วารสารหมอกความยุติธรรม

802/15-17 ถนนรัชดาภิเษก สี่แยกสุทธิสาร
ห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310 โทร. 2776169

พรรคฯ จัดจำหน่าย

ราคา 45 บาท

พิมพ์ที่นิตนารการพิมพ์ ๔๖๐/๓๕ ขอยภาณรังษี ถนนจรรัฐสนิทวงศ์ ๓๕
แขวงบางพลัด เขตบางกอกน้อย กทม.
น.ส. ถาวร ทั้งจันทร์แดง ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๓๑ โทร. ๔๓๓๓๘๕๔

PRIDI-PHOONSUK
ปรีดี - พูนสุข พณยวงศ์

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion OPENBASE.in.th

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike
BY NC SA 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา นำมาไปใช้เพื่อ
การค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันกับเมื่อเผยแพร่รายงานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

สารบัญ

หน้า

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการที่มีผู้แต่งเรื่องตามคำบอกเล่า ว่าด้วยการต่อสู้ญี่ปุ่นในประเทศไทยระหว่างสงคราม โลกครั้งที่ 2	1
จดหมายของนายปรีดี พนมยงค์ ถึงพระพิศาลสุขุมวิท	6
ภาคผนวก 1 จดหมายอุปทูตอังกฤษถึงนายปรีดี ฯ	117
ภาคผนวก 2 จดหมายของสโมสรวงกำลังพิเศษ แห่งอังกฤษถึงนายปรีดี ฯ	121
ภาคผนวก 3 คำเปิดเผยของลอร์ดเมานท์แบทเตน เกี่ยวกับนายปรีดี ฯ	125
ภาคผนวก 4 รายงานคณะกรรมการวิสามัญ ฯ สอบสวนทรัพย์สินของชาติ ซึ่ง เสรีไทยใช้จ่าย	137
ภาคผนวก 5 คำชี้แจงเพิ่มเติมของนายปรีดี ฯ เรื่องค่าใช้จ่ายของเสรีไทย	159
ภาคผนวก 6 จดหมายของนายปรีดี ฯ ถึงท่านผู้หญิง ละเอียด พิบูลสงคราม	163

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการทรมานผู้แต่งเรื่องตามคำบอกเล่า
(Hearsay) ว่าด้วยการต่อสู้คดีในประเทศไทยระหว่าง
สงครามโลกครั้งที่ ๒

มีบทความและหนังสือ เกี่ยวกับการต่อสู้คดีในประเทศไทย ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งชาวต่างประเทศบางคน และคนไทยบางคนได้แต่งขึ้นตามคำบอกเล่า (Hearsay) จากคนหนึ่ง แล้วก็มีคนที่สองคัดลอกเอามาเขียน และคนที่สามที่สี่และอีกหลายคนต่อมาหลงเชื่อคัดลอกเอามาเขียนคัดลอกซ้ำๆ กันต่อไป ทำให้บางคนหลงเข้าใจผิดว่าเรื่องนั้นเป็นความจริง เพราะมีคนเขียนถึง ๓ คนหรือมากกว่านั้น และยังเป็นชาวต่างประเทศคัดลอกเอาคำบอกเล่ามาเขียนด้วยแล้ว ก็ยังทำให้บุคคลซึ่งนิยมว่า เรื่องใดที่ชาวต่างประเทศเขียนเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์เชื่อถือได้นั้น หลงเชื่อว่าเป็นสารคดี แต่ว่าที่แท้แล้วข้อเขียนวิธีนั้นก็มาจากคนต้นตอคนเดียวที่ตั้งต้นบอกเล่าขึ้น ซึ่งอาจเป็นความจริง หรืออาจเป็นไปตามอคติของคนบอกเล่าที่ผิดพลาดจากความจริง

ผู้ปรารถนาสัจจะ จึงใช้หลักวิทยาศาสตร์แห่ง
การวิเคราะห์วิจารณ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ และ
วรรณคดี (Scientific Investigation of Historical and
Literary Documents) ประกอบด้วยจิตใจวิทยาศาสตร์
(Scientific Spirits) 6 ประการ คือ จิตใจสังเกต,
จิตใจมาตรการ, จิตใจค้นคว้าหาหลักฐาน และ
เหตุผล, จิตใจพิเคราะห์วิจารณ์, จิตใจปราศจาก
อคติ, จิตใจที่มีความคิดเป็นระเบียบ ดังที่ข้าพเจ้า
ได้เคยอธิบายไว้ในหนังสือชื่อ “ปรัชญาคืออะไร”
และในปาฐกถาที่ประชุมนักเรียนไทยในสหพันธรัฐ
เยอรมันและในอังกฤษ, กับฝรั่งเศส และข้าพเจ้า
ได้ทำบันทึกข้อสังเกตและตอบคำถามนิสิตนักศึกษา
ที่ประสงค์เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับรัฐบาลบาง
สมัยของประเทศไทย ซึ่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ได้ตีพิมพ์ในหนังสือจุลสารพิเศษ ฉบับวันสถาปนา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 27 มิถุนายน 2519 แล้ว
นั้น

วิธีการดังกล่าวเป็นเรื่องยืดยาว ซึ่งก็เป็นเรื่องที่
ตั้งต้นไปจากสามัญสำนึก (Common sense) อันเป็น

ตรรกวิทยาเบื้องต้นของมนุษย์ชนที่ไม่ถูกรอบงำด้วยอคติ 4 ประการ คือ ฉันทา (ความหลงรัก) โทสา (ความหลงโกรธ), ภยา (ความหลงกลัว), โมหา (ความหลงงมงาย), ก็สามารถวินิจฉัยได้ว่า คำบอกเล่าซึ่งมีบุคคลนำมาเขียนโฆษณา^๕ นั้นเป็นความจริงเพียงใดหรือไม่

ข้าพเจ้าขอยกอุทาหรณ์บางประการเพื่อท่านผู้ปรารถนาจะใช้ “สามัญสำนึก” วิเคราะห์วิจารณ์ดังต่อไปนี้

1. บางคนโฆษณาว่า องค์การของตนนำมวลชน^๕ ต่อสู้^๕ บุ^๕น^๕ด้านเดียว ก็สามารถทำให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามได้ แต่เรื่องเปิดเผยทั่วโลก^๕ แล้วว่าประเทศไทยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ นั้น มีสถานการณ์พิเศษโดยเฉพาะของประเทศไทย คือ ด้านหนึ่งถูกญี่ปุ่นรุกราน และอีกด้านหนึ่ง รัฐบาลไทยสมัยนั้นประกาศสงคราม และก่อสถานะสงครามกับประเทศสัมพันธมิตร

ดังนั้น การโฆษณาว่าบุคคลใดหรือองค์การใดต่อสู้^๕ บุ^๕น^๕ด้านเดียวก็สามารถทำให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากการตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามได้ จึงไม่ใช่สัจจะทางสารคดี

อนึ่ง การโฆษณาว่าบุคคลใดหรือองค์การใดทำให้
สัมพันธมิตรยอมรับรองว่า ประเทศไทยไม่ต้องตกเป็นฝ่าย
แพ้สงครามได้โดยบุคคลนั้นหรือองค์การนั้นไม่มีการกระทำ
ใดในการต่อสู้ญี่ปุ่นที่เป็นอุปการะแก่สัมพันธมิตร การ
โฆษณาเช่นนั้นก็ไม่ใช้สัจจะทางสารคดี

ฉะนั้น การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยได้เอกราช,
เอกภาพ, กลับคืนมาโดยสมบูรณ์ เหมือนก่อนวันญี่ปุ่น
รุกรานนั้นจึงต้องปฏิบัติทั้งสองด้านประกอบกัน คือ ด้าน
หนึ่งต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกราน และอีกด้านหนึ่งปฏิบัติการเพื่อให้
สัมพันธมิตรรับรองว่าประเทศไทยไม่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงคราม
และการผ่อนหนักเป็นเบา

เหตุผลดังกล่าวนี้ เป็นข้อพิสูจน์ว่าการโฆษณาของ
บุคคลหรือองค์การใดนั้นเป็นสารคดี หรือว่าเป็นเพียงการ
โฆษณาอวดอ้างเท่านั้น

2. ชาวต่างประเทศบางคน ที่เขียนวิทยานิพนธ์
และที่เขียนบทความโดยถือเอาการเจรจากับสัมพันธมิตร
เพื่อให้สัมพันธมิตรรับรองว่า ประเทศไทยไม่ใช่ศัตรูนั้น
เป็นเรื่องสำคัญกว่าด้านที่ขบวนการเสรีไทยต่อสู้ญี่ปุ่นผู้
รุกราน

แต่ชาวต่างประเทศบางคน ก็ไม่ได้ค้นคว้าเอกสาร
หลักฐานของรัฐบาลอเมริกันเองที่เปิดเผยแล้วว่าขบวนการ
เสรีไทยได้เจรจากับรัฐบาลอเมริกันและสัมพันธมิตรโดยวิธี
ใด และเป็นผลขึ้นมาโดยการพูดเท่านั้น หรือว่าต้องมีการ
ปฏิบัติอย่างใดบ้าง ที่ทำให้รัฐบาลอเมริกันและสัมพันธมิตร
รับรองว่าประเทศไทยมิใช่ศัตรู

หากชาวต่างประเทศบางคนเช่นที่วานี้ ใช้วิธีเขียน
หนังสือให้เสรีจออกมาเพื่อให้จำหน่ายได้เร็ว ๆ โดยวิธีคัด
ลอกจากคำบอกเล่า (Hearsay) หรือจากที่คนอื่นได้เขียน
ไว้จากคำบอกเล่า จึงเป็นการทำให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่า
เรื่องบอกเล่าที่มีใช้สัจจะทางสารคดีนั้นเป็นความจริง อัน
ทำให้เสียหายแก่สัจจะทางประวัติศาสตร์

ปรีดี พนมยงค์

14 กรกฎาคม พ.ศ. 2522

จดหมายของนายปรีดี พนมยงค์ ถึง พระพิศาลสุขุมวิท

ชานกรุงปารีส

วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2522

เรียน คุณพระพิศาลสุขุมวิท ที่รักและนับถือ

ผมได้รับหนังสือเรื่อง “จดหมายเหตุของเสรีไทย
เกี่ยวกับปฏิบัติการในแคนดี นิวเดลี และสหรัฐ-
อเมริกา” ซึ่งคุณพระได้กรุณาส่งไปให้ผมพร้อมด้วยข้อ
วิจารณ์ของคุณพิชัย วาสนาส่ง ที่ลงพิมพ์ในเดลีไทม์นั้น
แล้ว

ผมขอแสดงความขอบคุณเป็นอันมากมายยังคุณพระที่
ได้เขียนเรื่องที่เป็นอย่างนี้จะ อันเป็นหลักฐานยืนยันเกี่ยวกับ
ภารกิจสำคัญส่วนหนึ่ง ซึ่งกองบัญชาการเสรีไทยได้มอบให้
คุณพระกับคุณหลวงสุขุมน้อยประดิษฐ์ เดินทางฝ่าอุปสรรค
และเสี่ยงภัยอันตรายไปปฏิบัติการ กระทั่งประสบความสำเร็จ
เพื่อชาติและราษฎรไทย และได้เขียนความจริงเกี่ยวกับ
บทบาทของผมในงานนั้นซึ่งเป็นเกียรติแก่ผมด้วย

หนังสือเล่มนั้นของคุณพระเป็นประโยชน์มากสำหรับ
ผู้ปรารถนาจะทางสารคดีแห่งประวัติศาสตร์ของชาติไทย
ตอนหนึ่งและของขบวนการเสรีไทยโดยเฉพาะด้วย อัน
แสดงให้เห็นประจักษ์ว่าในการรับใช้ชาติครั้งนั้น กองบัญชา-
การเสรีไทยได้คำนึงถึงสถานะของประเทศไทยซึ่งมีลักษณะ
พิเศษโดยเฉพาะระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ

1. ประเทศไทยถูกญี่ปุ่น ซึ่งเป็นฝ่ายอักษะ (AXIS
คือพันธมิตรระหว่างเยอรมนี, อิตาลี, ญี่ปุ่น) รุกราน

2. รัฐบาลไทยสมัยสงครามนั้นได้ก่อดฐานะสงคราม
ต่อสัมพันธมิตร ดังที่คุณพระได้กล่าวไว้ถูกต้องในหนังสือ
เล่มนั้นแล้วว่า รัฐบาลไทยได้ประกาศสงครามต่อบริเตน
ใหญ่และสหรัฐอเมริกา บริเตนใหญ่ก็ได้ประกาศสงคราม
ตอบโต้ และประเทศในเครือจักรภพอังกฤษคือออสเตรเลีย
กับแอฟริกาใต้ก็ได้ประกาศสงครามต่อประเทศไทย อัน
เป็นการผูกมัดสถานะสงครามกับประเทศไทยให้แน่นยิ่งขึ้น
อีก

3. สหรัฐอเมริกาใช้วิธียับยั้ง (Refrain) โดยยัง
มิได้ประกาศสงครามต่อประเทศไทยเป็นการตอบโต้ แต่

ตามกฎหมายระหว่างประเทศนั้นสถานะสงครามเกิดขึ้นเมื่อ
 รัฐบาลของประเทศหนึ่งประกาศสงครามต่ออีกประเทศหนึ่ง
 หรือรัฐบาลของประเทศหนึ่ง ได้มีการปฏิบัติทางสงคราม
 (Act of war) โดยไม่ประกาศสงครามต่ออีกประเทศหนึ่ง
 ทั้งนี้ไม่จำเป็นที่ประเทศซึ่งถูกประกาศสงคราม หรือถูกการ
 กระทำทางสงคราม โดยรัฐบาลของประเทศอื่นนั้นจะต้อง
 ประกาศสงครามเป็นการตอบโต้ จึงต่างกับวิธีทำสัญญา
 ระหว่างเอกชนต่อเอกชน ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องตกลงกัน
 ลงนามในสัญญากันนั้น

รัฐบาลจอมพลพิบูลฯ ได้แจ้งการประกาศสงคราม
 ให้รัฐบาล ส.ร.อ. ทราบถูกต้องสมบูรณ์แบบตามระเบียบ
 การทูตและกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว คือ รัฐบาลพิบูลฯ
 ได้แจ้งประกาศสงครามแก่กงสุลสวิสประจำกรุงเทพฯฯ ซึ่ง
 รัฐบาล ส.ร.อ. ตั้งเป็นตัวแทนดูแลผลประโยชน์ของ ส.ร.อ.
 ดังปรากฏตามเอกสารหลักฐาน ซึ่งลงพิมพ์ในหนังสือของ
 ส.ร.อ. ชื่อ Foreign Relations of the United States
 ค.ศ. 1942 เล่ม 1 หน้า 915 ดังต่อไปนี้

740.0011 Pacific War/1793 : Telegram

*The Charge in Switzerland (Huddle) to the
Secretary of State*

Berm, February 2, 1942

(Received February 2-S: 10 a.m.)

350 Department's 246, January 28. Swiss Foreign Office note January 31 communicates following telegram from Swiss Consul Bangkok.

“Ministry Foreign Affairs notified Consulate by letter 25 th January : By royal command a declaration of war on Great Britain and the United States of America has been made as from noon of 25 th January 2485 B.E.”

Huddle

แปลเป็นภาษาไทย

เลขที่ 740.0011 สงครามแปซิฟิก/1793 : โทรเลข
อุทฺตพฺรจําสวิตเชอร์แลนดฺ (ฮัตเติล) ถึง เลขาธิการรัฐ
(ร.ม.ค. ต่างประเทศ)

กรุงเบอร์น, วันที่ 2 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1942
(รับวันที่ 2 กุมภาพันธ์ เวลา 10 น.)

530. เอกสารของกระทรวงหมายเลข 246,
วันที่ 28 มกราคม บันทึกกระทรวงการต่างประเทศสวิส
ฉบับลงวันที่ 31 มกราคม นำส่งโทรเลขของกงสุลสวิส
ประจำกรุงเทพ ฯ มีความต่อไปนี้

“กระทรวงการต่างประเทศ (ไทย) แจ้งต่อ
สถานกงสุลโดยหนังสือลงวันที่ 25 มกราคม ว่ามีพระ-
บรมราชโองการให้ประกาศสงครามต่อบริเตนใหญ่และ
สหรัฐอเมริกา ตั้งแต่วันที่ 25 มกราคม
พุทธศักราช 2485”

(ลงนาม) ฮัตเติล
(อุทฺตพฺรจํ ส.ร.อ. ปฺรจําสวิตเชอร์แลนดฺ)

อนึ่ง กงสุลสวิสประจำกรุงเทพ ฯ เป็นตัวแทน
ดูแลผลประโยชน์ของอังกฤษในประเทศไทย ฉะนั้น กระ-
ทรวงการต่างประเทศสวิสก็นำความตามที่กงสุลของตนราย
งานนั้นแจ้งไปยังรัฐบาลอังกฤษด้วย

เมื่อ พ.ศ. 2521 ได้มีนักศึกษาไทยหลายคนถาม
ผมว่ามีความจริงหรือไม่ที่ศาสตราจารย์ไทยทางประวัติศาสตร์
บางท่านเขียนไว้ว่า รัฐบาลจอมพลพิบูล ฯ ได้ส่งหนังสือ
ประกาศสงครามต่อ ส.ร.อ. ไปยังอัครราชทูตไทยประจำกรุง
วอชิงตันเพื่อให้ยื่นต่อรัฐบาล ส.ร.อ. แต่ท่านอัครราชทูต
นั้นไม่นำไปยื่น และศาสตราจารย์ไทยบางท่านได้เขียนลง
ในหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษฉบับหนึ่งในประเทศไทยใจ
ความว่าท่านอัครราชทูตนั้น “ปกปิดประกาศสงคราม
ไว้ในกระเป๋าโดยไม่นำไปยื่นต่อรัฐบาล ส.ร.อ.” ผม
จึงตอบนักศึกษานั้น ๆ ว่าผมไม่ทราบแต่ผมขอให้ข้อสังเกต
เพื่อประกอบการพิจารณาว่า (1) รัฐบาลจอมพลพิบูล ฯ ได้
แจ้งประกาศสงครามนั้นต่อกงสุลสวิสที่เป็นตัวแทนของ
ส.ร.อ. โดยชอบ ตามระเบียบการทูตและกฎหมายระหว่าง
ประเทศแล้ว ผมจึงไม่ทราบว่ารัฐบาลนั้นมีเหตุผลประการ

ใดที่จะทำ “ใบประกาศสงคราม” ส่งเข้าไปยังท่าน
 อัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตันให้ยื่นต่อรัฐบาลส.ร.อ.
 ซ้ำอีก? (2) ระหว่างสงครามโลกนั้นการสื่อสารทาง
 ไปรษณีย์อากาศและทางเรือระหว่างประเทศไทยกับยุโรป
 และ ส.ร.อ. นั้นต้องชะงักลง ถูกเมลไปรษณีย์จาก
 กรุงเทพ ฯ ถึงทวีปดังกล่าวนั้นไม่อาจส่งไปได้ (3) คนไทย
 สมัยนั้นก็ได้นิวิทย์กระจายเสียง ส.ร.อ. ประกาศถึงการที่
 ท่านอัครราชทูตไทยประจำวอชิงตันได้ตัดขาดกับรัฐบาล
 กรุงเทพ ฯ เป็นเวลาหลายวันก่อนวันที่รัฐบาลจอมพล
 ปิบูล ฯ ประกาศสงครามต่อบริเตนใหญ่และ ส.ร.อ. แล้ว
 ผมจึงสงสัยว่ารัฐบาลจอมพลปิบูล ฯ มีเหตุผลอย่างใดจึงโทร
 เลขไปขอรับรองให้ท่านอัครราชทูตไทยนั้นไปแจ้งประกาศ
 สงครามต่อ ส.ร.อ. อีก เพราะรัฐบาลจอมพลปิบูล ฯ รู้
 อยู่แล้วว่าท่านอัครราชทูตไทยได้ตัดขาดกับรัฐบาลจอมพล
 ปิบูล ฯ

แต่เพื่อขจัดข้อสงสัยของนักศึกษา ผมจึงนึกขึ้น
 ได้ว่ารัฐบาลจอมพลปิบูล ฯ ทำเอกสารประกาศสงครามต่อ
 ส.ร.อ. และบริเตนใหญ่นั้นเป็นเอกสารฉบับเดียวกัน ถ้า

รัฐบาลจอมพลพิบูล ฯ ส่งใบประกาศสงครามหรือโทรเลข
 ส่งไปยังท่านอัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตันแล้วก็จะ
 ต้องส่งหรือส่งไปยังท่านอัครราชทูตไทยประจำกรุงลอน
 ดอนด้วยเพื่อยื่นหรือแจ้งแก่รัฐบาลอังกฤษ โดยเฉพาะท่าน
 อัครราชทูตไทยประจำกรุงลอนดอนนั้นมิได้ประกาศตัดขาด
 กับรัฐบาลจอมพลพิบูล ฯ ดังนั้นผมจึงโทรศัพท์ถามหลวง
 ภัทรวาทิ (เสรีไทย ซึ่งต่อมาเป็นเอกอัครราชทูตประจำ
 หลายประเทศ) ขณะที่ประกาศสงคราม ฯ นั้นเป็นเลขานุการ
 เอกสถานทูตไทยประจำกรุงลอนดอน

หลวงภัทรวาทิได้มีจดหมายตอบผม ดังต่อไปนี้

54 rue Faubourg Aumonerie

86300-CHAUVIGNY

4 เมษายน 2521

เรียน ท่านอาจารย์ที่เคารพนับถืออย่างสูง

เมื่อวานนี้กระผมยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับโทร-
 ศัพท์จากท่านอาจารย์เพราะเป็นเวลานานมาแล้วตั้งแต่
 กระผมได้พบกับท่านอาจารย์ในโอกาสการประชุมประ-

จำ^๕ของนักเรียนไทยในฝรั่งเศส ที่มหาวิทยาลัย Poitiers
 เม^๕สองสาม^๕มาน^๕ หลังก^๕น^๕ก^๕ม^๕ได้^๕ค^๕ด^๕ค^๕อ^๕ก^๕บ^๕ท^๕าน^๕
 อ^๕า^๕จ^๕าร^๕ย^๕อ^๕ก^๕ล^๕ย^๕

ส่วนข้อความที่ท่านอาจารย์ถามมาเกี่ยวกับการ
 ประกาศสงครามของรัฐบาลไทยต่อประเทศอังกฤษ เมื่อ
 สงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น กระผมขอเรียนตอบดังต่อไปนี้

“เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2484 (ค.ศ. 1941)
 กระผมเป็นเลขาธิการเอกประจำสถานอัครราชทูตไทย ณ
 กรุงลอนดอน (ในขณะนั้นสถานอัครราชทูตยังมีได้เลื่อน
 ฐานะขึ้นเป็นสถานเอกอัครราชทูต) และคุณพระมนูเวท
 วัฒนาท เป็นอัครราชทูต”

“ทางสถานทูตลอนดอนได้ทราบข่าวเกี่ยวกับการ
 การประกาศสงครามของรัฐบาลไทยต่ออังกฤษ โดยได้
 ยินในวิทยุอังกฤษ B.B.C. ส่วนเอกสารเกี่ยวกับการประ-
 กาศสงครามนั้นตามความทรงจำของกระผมไม่ปรากฏว่า
 สถานอัครราชทูตได้รับจากรัฐบาลไทย และกระผมจำ
 ไม่ได้ว่าท่านอัครราชทูต คุณพระมนูฯ ได้นำไปมอบ
 ให้แก่รัฐบาลอังกฤษที่กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษ
 กรุงลอนดอน”

หวังว่าท่านอาจารย์ ตลอดทั้งครอบครัว คงมี
 ความสุขความสบายดี กระผมและภริยาขอฝากความ
 ระลึกคิดถึงมา ณ ทน

ด้วยความเคารพนับถืออย่างสูง

(ลงนาม)

ภัทรวาท

(หลวงภัทรวาท)

ถ้าผู้ใดสงสัยก็อาจเรียนถามท่านอดีตรัฐราชทูต
 ไทยประจำกรุงลอนดอนซึ่งขณะนี้ท่านยังมีสุขภาพดีอยู่ใน
 กรุงเทพฯ ฯ นั้นว่าถ้าท่านมิได้รับคำสั่งจากรัฐบาลพิบูล ฯ ให้
 แจ้งประกาศสงครามต่อบริเตนใหญ่ ท่านจะถือว่าชาวที่รับ
 ฟังจากวิทยุ บี.บี.ซี. เป็นเอกสารหลักฐานทางราชการไทย
 ซึ่งท่านจะนำไปยื่นต่อรัฐบาลอังกฤษว่าประเทศไทยได้ประ-
 กาศสงครามต่ออังกฤษแล้วนั้นได้หรือไม่ ? หรือท่านต้อง
 นิ่ง เพราะท่านไม่มีคำสั่งหรือหลักฐานทางราชการไทยที่จะ
 แจ้งต่อรัฐบาลอังกฤษ

4. ส่วนรัฐบาลแห่งชาติจีนในระหว่างสงคราม
 โลกนั้นพรรคคอมมิวนิสต์จีนยอมถือว่าเป็นรัฐบาลกลางของ
 จีน โดยโจวเอินไหลเข้าร่วมในตำแหน่ง ร.ม.ต. ช่วยว่าการ

ต่างประเทศ และเปลี่ยนฐานะ “กองทัพแดง” (Red Army) ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็น “กองทัพที่ 8” และ “กองทัพที่ 4 ใหม่” ของรัฐบาลกลางจีน

ในระยะแรกแห่งมหาสงครามนั้นก็แสดงเพียงความไม่พอใจที่รัฐบาลไทยสมัยนั้นร่วมมือกับญี่ปุ่น แต่ยังไม่ถือว่ามิสสถานการณ์สงครามเกิดขึ้นกับประเทศไทย ต่อมาเหตุการณ์ได้ผันแปรไป คือระหว่างวันที่ 25 ธันวาคม 2484 กับ 31 ธันวาคม 2484 ท่านจอมพลพิบูลฯ ได้ประกาศสาส์นของท่านถึงจอมพลเจียงไคเช็คทางวิทยุกระจายเสียงและโฆษณาทางหนังสือพิมพ์ ชักชวนให้เจียงไคเช็คทำความเข้าใจและปรองดองกับญี่ปุ่นและเข้ามาร่วมงานกู้ชาติของเอเชีย เพราะญี่ปุ่นทำด้วยเจตนาดีต่อชาวเอเชีย ต่อมารัฐบาลไทยได้มีการปฏิบัติทางสงครามต่อประเทศจีน เช่น การส่งกองทหารไปรับกองทัพจีนที่ตั้งอยู่ในพันธรัฐฉาน (Shan States) ของอังกฤษ ฯลฯ และการรับรองรัฐมาจุนกัวะซึ่งเป็นดินแดนภาคอีสานของจีนที่ญี่ปุ่นยึดเอาไปตั้งเป็นรัฐหุ่นของญี่ปุ่นนั้น อีกทั้งรัฐบาลไทยสมัยสงครามได้รับรองรัฐบาล “汪精衛” ที่ญี่ปุ่นตั้งขึ้นที่นครนานกิงว่าเป็นรัฐบาลของจีน จึงเท่ากับประกาศสถานะ

สงครามกับจีน เพราะถือว่ารัฐบาลแห่งชาติจีนมิใช่เป็น
รัฐบาลที่ถูกต้องของจีน หากถือว่ารัฐบาลวังจิงไวเป็นรัฐ-
บาลถูกต้องของจีน

สถานะของประเทศไทยดังกล่าวนี้จึงต่างกับประเทศ
อื่นที่ถูกญี่ปุ่นหรือฝ่ายอักษะรุกรานโดยรัฐบาลของประเทศ
ที่ถูกรุกรานมิได้ก่อสถานะสงครามต่อสัมพันธมิตรผู้รักชาติ
ของประเทศดังกล่าวจึงต่อสู้ศัตรูที่รุกรานด้านเดียวโดยไม่มี
ปัญหาที่จะต้องแก้สถานะสงครามที่รัฐบาลของตนได้ทำไว้
ต่อสัมพันธมิตร เพราะเสร็จสงครามแล้วประเทศดังกล่าวก็
ไม่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามของสัมพันธมิตร หากประเทศ
ดังกล่าวเป็นฝ่ายชนะสงคราม ดังนั้นคนจีนที่รักชาติซึ่งอยู่
ในประเทศจีนก็ดี และซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทยก็ดีจึง
มองเห็นถูกต้องตามทฤษฎีของจีนแล้วว่าพวกเขามีหน้าที่
ต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกรานด้านเดียว

ส่วน องค์การรักชาติ ของประเทศที่ถูกฝ่ายอักษะ
รุกราน และรัฐบาลของประเทศที่ถูกรุกรานได้ก่อสถานะสงคราม
ต่อฝ่ายสัมพันธมิตรนั้น บางองค์การคิดต่อสู้ฝ่ายรุกราน
เพียงด้านเดียวเท่านั้น จึงไม่อาจช่วยให้ประเทศนั้น ๆ หลุด
พ้นจากการตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามของสัมพันธมิตรได้ แต่

บาง องค์การรักษชาติ ของบางประเทศแห่งประเทศดังกล่าว นั้นก็ได้มองถึงสถานะแท้จริงของประเทศตนจึงได้ปฏิบัติการ อีกด้านหนึ่งประกอบด้วย คือ พยายามปฏิบัติการให้สัมพันธมิตรรับรองว่า ประเทศขององค์การรักษชาติ นั้นไม่ตกเป็น ฝ่ายแพ้สงคราม แม้กระนั้น องค์การรักษชาติ ดังกล่าวของ หลายประเทศก็ไม่อาจทำได้สำเร็จครบถ้วน เช่น ประเทศ อิตาลี, ฮังการี, รุมาเนีย ฯลฯ ที่รัฐบาลเผด็จการของ ประเทศนั้นๆ ได้ก่อสถานะสงครามต่อสัมพันธมิตร แม้ว่า ประเทศนั้นๆ มี องค์การรักษชาติ ที่ทำการต่อสู้ผู้รุกราน และต่อสู้รัฐบาลเผด็จการของตน แต่ องค์การรักษชาติ นั้น ไม่สามารถทำให้สัมพันธมิตรตกลงยินยอมรับรองว่าประเทศ ขององค์การรักษชาติ นั้นไม่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงคราม ประเทศ ดังกล่าวก็ต้องเสียเอกภาพแห่งชาติ คือต้องโอนดินแดน หลายส่วนให้ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตร และต้องชำระค่าเสียหายที่เกิดจากการกระทำของรัฐบาลเผด็จการนั้นให้แก่ สัมพันธมิตร แต่ได้รับการลดหย่อนค่าเสียหายบ้างตามที่ สัมพันธมิตรเห็นควรกรุณา

ถ้ายังเป็นประเทศที่รัฐบาลก่อสถานะสงครามต่อ สัมพันธมิตรนั้นมิได้มี องค์การรักษชาติ ที่จัดตั้งขึ้นเป็นลาเป็น สันปฏิบัติการต่อสู้ร่วมมือกับสัมพันธมิตร มีผลงานที่สม-

พันธมิตรรับรองว่าเป็นคุณประโยชน์แก่สัมพันธมิตรแล้ว
ประเทศนั้น ๆ ก็ถูกสัมพันธมิตรยึดครอง และโอนดินแดน
หลายส่วนไปเป็นของประเทศสัมพันธมิตร อีกทั้งต้องถูก
สัมพันธมิตรจัดแยกประเทศนั้นออกเป็น 2 ประเทศ เช่น
เยอรมนีตะวันออกกับเยอรมนีตะวันตก ส่วนญี่ปุ่นนั้น
สัมพันธมิตรก็ได้จัดให้หมู่เกาะ “โอะกินาวา” มีการปกครอง
ตนเองแยกจากญี่ปุ่น ฯลฯ

กองบัญชาการเสรีไทยได้คำนึงถึงสถานการณ์ของชาติ
ไทยดังกล่าวข้างบนนั้นแล้วตั้งแต่ต้นสงคราม ฉะนั้นจึงเห็น
ว่า ขบวนการเสรีไทย จำต้องปฏิบัติการกิจในการรับใช้ชาติ
ไทย 2 ด้านประกอบกัน คือ

1. ต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกราน และ
2. ปฏิบัติการเพื่อให้สัมพันธมิตรรับรองว่าประเทศ
ไทยไม่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงคราม และการผ่อนหนักเป็นเบา

การปฏิบัติด้าน 1

ต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกราน

คนไทยส่วนข้างมากที่สุดเป็นผู้รักชาติจึงได้ต่อสู้ศัตรู
ผู้รุกรานหลายครั้งมาแล้วในประวัติศาสตร์ กระทั่งได้รับความ

เป็นเอกราชของชาติไว้เป็นมรดกตกทอดถึงชนรุ่นหลัง

เมื่อญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทยนั้น คนไทยที่ได้รับมรดกตกทอดความรักชาติมาจากบรรพบุรุษ จึงได้ทำการต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกราน โดยต่อสู้แต่ลำพังบ้าง รวมกันเป็นกลุ่มๆ บ้าง ตามวิธีที่ถนัด

แม้ว่าการต่อสู้ตามวิธีดังกล่าวจะได้ผลบ้าง แต่ก็เป็นการยากที่จะทำลายกองทัพญี่ปุ่นที่มีแสนยานุภาพนั้นให้หมดไปจากประเทศไทยได้ ฉะนั้นกองบัญชาการเสรีไทยจึงได้จัดตั้ง “ขบวนการเสรีไทย” รวมผู้รักชาติอย่างกว้างขวางเป็นขบวนการเดียวกัน เพื่อดำเนินการต่อสู้สมานกันตามยุทธศาสตร์เดียวกันซึ่งสมานกับยุทธศาสตร์ของสัมพันธมิตร

กองบัญชาการเสรีไทยคำนึงถึงกำลังของฝ่ายญี่ปุ่นกับกำลังของฝ่ายไทย ซึ่งเห็นประจักษ์กันทั่วไปแล้วว่าญี่ปุ่นมีแสนยานุภาพเหนือกว่าหลายเท่า ของกำลังผู้รักชาติไทย ฉะนั้นขบวนการเสรีไทยจึงต้องร่วมกับสัมพันธมิตรในการต่อสู้ญี่ปุ่น

ประเทศมหาอำนาจที่ถูกรุกรานโดยฝ่ายอักษะในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้นก็มีอาจต่อสู้ศัตรูให้ฝ่ายแพ้ได้

โดยกำลังลำพังของตนเอง คือจำเป็นต้องร่วมกับสัมพันธมิตร อาทิเช่น ประเทศจีนมีพลเมืองมากกว่าประเทศใดๆในโลก แต่รัฐบาลจีนและองค์การรักษาดินแดนต่างๆ ก็ไม่อาจต่อสู้สู้ปืนโดยลำพังในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ดังที่ข้อเท็จจริงประจักษ์อยู่แล้วว่าในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลแห่งชาติจีนซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็รับรองแล้วว่าเป็นรัฐบาลกลางของจีนนั้นได้ร่วมมือกับสหรัฐอเมริกา, อังกฤษ, สหภาพโซเวียต ฯลฯ ซึ่งสมัยนั้นเป็นฝ่ายสัมพันธมิตร

ในการทำสงครามระหว่างหลายประเทศซึ่งเป็นสงครามโลกนั้น ฝ่ายสัมพันธมิตรแบ่งเขตบัญชาการระหว่างกันโดยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดของแต่ละเขตดังที่คุณพระได้เขียนไว้ถูกต้องแล้วว่าสัมพันธมิตรตกลงกันให้ยุทธภูมิในประเทศไทยขึ้นต่อกองบัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ซึ่งมีลอร์ดหลุยส์ เมานท์แบทเดน เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด

ส่วนเจียงไคเช็คเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดของสัมพันธมิตรในยุทธภูมิจีน แต่เจียงไคเช็คได้พยายามที่จะให้

สัมพันธมิตรยอมรับว่าเขตยุทธภูมิของท่านตอนใต้ันั้นจนถึง
เส้นขนานที่ 16 หมายความว่าดินแดนไทยเหนือเส้นขนาน
ที่ 16 คือประมาณตั้งแต่อำเภออุ้มผาง, อำเภอบางมูลนาค,
อำเภอเขมราฐ, ถึงอำเภอหนองบัวแดง, อำเภอบ้านไผ่,
อำเภอบริบูรณ์, จังหวัดร้อยเอ็ด, อำเภอเสลภูมิ, บ้านหนอง
ทับม้า ขึ้นไป อยู่ในเขตยุทธภูมิจีนซึ่งเจียงไคเช็คจะยก
กองทัพจีนเข้ามาได้ หลักฐานแห่งความปรารถนาของเจียง
ไคเช็คดังกล่าวนี้รัฐบาล ส.ร.อ. ได้นำลงพิมพ์ไว้ในหนังสือ
ของรัฐบาลนี้ชื่อ Foreign Relations of the United
States แปลชื่อเป็นภาษาไทยว่า “ความสัมพันธ์ต่างประเทศ
ของสหรัฐอเมริกา” ค.ศ. 1945 เล่ม 6 หน้า 1275
ต่อท้ายบันทึกลงวันที่ 25 มิถุนายน ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2488)
ของอเมริกัน เกี่ยวกับปัญหาประเทศไทย

ถ้าหากความต้องการดังกล่าวของเจียงไคเช็คเป็นผล
สำเร็จแล้วก็เป็นที่น่าหวาดเสียวยิ่งนักสำหรับชาติและราษฎร
ไทยที่รักชาติ เพราะประเทศไทยอาจถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน
คือส่วนเหนืออยู่ภายใต้การยึดครองของจีน และส่วนที่
เหลืออยู่ภายใต้ก็อยู่ภายใต้การยึดครองของอังกฤษ ประเทศ

ไทยก็จะถูกแยกออกเป็นประเทศไทยเหนือและประเทศไทยใต้
 ผู้สนใจเหตุการณ์ของโลกย่อมทราบแล้วว่าเมื่อสงครามโลก
 สิ้นสุดลง ประเทศที่ถูกสัมพันธมิตรแบ่งเขตยึดครองเช่น
 เกาหลีก็ต้องถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเทศ คือ เกาหลีเหนือ
 กับเกาหลีใต้ ฯลฯ

กองบัญชาการเสรีไทยจึงได้ระมัดระวังมิให้ประเทศไทย
 ต้องถูกแบ่งออกเป็น 2 ประเทศ

กองบัญชาการเสรีไทยได้ส่งผู้แทนไปเจรจาทางการ
 เมืองกับรัฐบาลจีนเพื่อให้รับรองว่าประชาชนไทยมิใช่เป็นคู่
 สงครามกับจีน แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับเขตยุทธภูมิจีนนั้นกอง
 บัญชาการเสรีไทยได้พยายามให้ยุทธภูมิในประเทศไทยขึ้น
 ต่อกองบัญชาการทหารสูงสุดจีนดังกล่าว

ระบบกองทัพจีนต่างกับระบบกองทัพไทยอยู่อย่างหนึ่ง
 คือ กองทัพจีนมีนายทหารฝ่ายอำนาจการเมือง การเจรจา
 ทางทหารที่เกี่ยวกับการเมืองต้องเสนอผ่านนายทหารฝ่ายอำ
 นวยการเมืองวินิจฉัยก่อนถึงจอมทัพจีน นายทหารอังกฤษ
 อเมริกันและเสรีไทยที่ประจำนครจุงกิงก็ทราบดีว่านายทหาร
 ผู้ใหญ่จีนฝ่ายอำนาจการเมืองเกี่ยวกับประเทศไทยคือ “นาย

พลเอกไคลี (ไคลี)” ซึ่งมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าใหญ่ตำรวจ
 ลับ (เกสตาโป) ด้วย สายลับก็มึนตั้งในประเทศไทยขึ้น
 ต่อนายพลไคลี นายพลจีนคนนี้มีกลยุทธ์มากที่ใช้เพื่อหวัง
 จะล่อให้ผู้เจรจาตกลงพรางตามเป้าหมายแห่งการขยายเขต
 ยุทธภูมิจีนสู่บริเวณภาคเหนือของประเทศไทย ฉะนั้น
 เสรีไทยจึงใช้ความระมัดระวังเพื่อมิให้ชาติไทยต้องตกลง
 พรางของเขา เรื่องนี้นายนิคคูล สมิธ ผู้แทน โอ.เอ็ส.เอ็ส.
 ที่เดินทางมาพบผมในต้นเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2488 ก็ได้
 แจ้งให้ผมทราบถึงกลยุทธ์ต่าง ๆ ของนายพลจีนคนนั้น
 ตลอดจนกลยุทธ์ที่นายพลจีนคนนั้นได้วางไว้ เพื่อล่อเอา
 บุคคลสำคัญของรัฐบาลจอมพลพิบูล ฯ ไปกักไว้เป็นตัว
 ประกัน

ต่อมาเมื่อพระจักรพรรดิญี่ปุ่นและประชาชนญี่ปุ่น
 ยอมจำนนสัมพันธมิตรใน วันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1945
 (พ.ศ. 2488) ผมจึงขอให้นายทหารอเมริกันที่ประจำกอง
 บัญชาการเสรีไทยส่งโทรเลขด่วนมากของผมไปยังรัฐบาล
 อเมริกันว่า ถ้ากองทัพจีนเข้ามาปลดอาวุธญี่ปุ่นในดินแดน
 ส่วนเหนือของไทยแล้ว “ความไม่สงบเรียบร้อยจะเกิดขึ้น”

ต่อมาอีก 18 วัน คือในวันที่ 2 กันยายนนั้น
ประธานาธิบดีทรูแมนได้ออกคำสั่งทั่วไปหมายเลข 1 ให้
กำลังทหารญี่ปุ่นทั่วทั้งดินแดนประเทศไทย ยอมจำนนต่อผู้
บัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ (ลอร์ด
หลุยส์ เมานท์แบทเทน)

กรณี “เลี้ยวพะ” ที่คนจีนจำพวกหนึ่งได้ก่อขึ้นที่
บริเวณถนนเขาวราชภายหลังสงครามโลกก็เนื่องจากคนจีน
จำพวกนั้นตั้งความหวังไว้ว่า กองทัพจีนจะยกเข้ามาใน
ประเทศไทยเพื่อ “ให้บทเรียน” แก่ประเทศไทย แต่พวก
เขาผิดหวังเพราะเห็นกองทหาร อังกฤษของกองบัญชาการ
เอเชียอาคเนย์ยกเข้ามาในกรุงเทพฯ คนจีนจำนวนนั้นจึง
ก่อการอาละวาดขึ้น

ขบวนการเสรีไทยได้ร่วมกับสัมพันธมิตรตามสายงาน
การทหารของสัมพันธมิตร คือกองบัญชาการทหารสูงสุด
สัมพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ (ลอร์ดเมานท์แบทเทน)
ซึ่งมีองค์การทหารอเมริกันร่วมปฏิบัติการอยู่ด้วย โดยความ
เสียสละของเพื่อนเสรีไทยทั้งหลายที่ได้ทำการต่อสู้ญี่ปุ่นตาม
แผนยุทธศาสตร์ของกองบัญชาการเสรีไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง

แห่งยุทธศาสตร์ร่วมกันของกองบัญชาการสัมพันธมิตรภาค
เอเชียอาคเนย์ จึงเป็นคุณูปการสำคัญช่วยให้กองบัญชาการ
เสรีไทยได้ประสบความสำเร็จในการเจรจาให้ฝ่ายสัมพันธ-
มิตรตกลงว่ากองทัพอังกฤษที่จะส่งไปยังประเทศไทยภาย
หลังสงครามนั้นมิใช่เข้าไปยึดครองประเทศไทย หากเข้าไป
เพื่อปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น เสร็จแล้วก็ต้องถอนทหารอังกฤษ
ออกจากประเทศไทยโดยเร็ว

ปฏิบัติการด้าน 1 ดังกล่าวมาแล้วนั้นจึงสมานกับ
ปฏิบัติการด้าน 2 ซึ่งจะกล่าวต่อไป

การปฏิบัติด้าน 2

ปฏิบัติการเพื่อให้สัมพันธมิตรรับรอง

ว่าประเทศไทยไม่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงคราม

และการผ่อนหนักเป็นเบา

กองบัญชาการเสรีไทยมิได้คำนึงเพียงด้านต่อสู้ญี่ปุ่น
แต่ด้านเดียวเท่านั้น หากได้ปฏิบัติการอีกด้านหนึ่งประกอบ
ด้วย คือปฏิบัติการเพื่อให้สัมพันธมิตรรับรองว่าประเทศไทย
ไม่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงคราม และการปฏิบัติเพื่อให้สัมพันธ-
มิตรผ่อนหนักเป็นเบาในการเรียกร้องค่าเสียหายจากประเทศ

ไทยเพราะเหตุที่รัฐบาลไทยสมัยนั้น ได้ทำความเสียหายแก่
สัมพันธมิตร

คุณพระคงได้อ่านเอกสารหลักฐานที่สัมพันธมิตรเปิด
เผยภายหลังสงครามบ้างแล้ว และรัฐบาล ส.ร.อ. ได้เปิด
เผยเพิ่มเติมเมื่อเหตุการณ์ผ่านไป 25 ปีแล้ว ส่วนรัฐบาลอังกฤษ
เปิดเผยเมื่อเหตุการณ์ผ่านไป 30 ปีแล้ว คุณพระจึงได้ทราบว่า
กองบัญชาการเสรีไทยรวมทั้งเสรีไทยหลายคนได้ปฏิบัติการ
เพื่อให้ ส.ร.อ. กับอังกฤษรับรองความจริงว่าการประกาศ
สงครามที่รัฐบาลไทยสมัยนั้นทำต่อประเทศทั้งสองนั้นเป็น
โมฆะและฝ่าฝืนต่อเจตนารมณ์ของปวงชนไทย และได้
ปฏิบัติการให้รัฐบาลจีนรับรองความจริงว่าการที่รัฐบาลไทย
สมัยนั้นก่อสถานะสงครามต่อจีน เป็นการฝ่าฝืนเจตนารมณ์
ของประชาชนไทย ความพยายามของกองบัญชาการเสรีไทย
และเพื่อนเสรีไทยหลายคนที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติการ
นั้นไม่อาจสำเร็จได้ง่ายๆ อย่างที่คำพังเพยไทย ตั้งแต่โบราณ
กาลเรียกว่า “ไม่ง่ายเหมือนละลายขนมเบืองด้วยปาก”^๕
เพราะถ้าทำได้ง่าย ๆ เพียงคำพูดเท่านั้นแล้ว ผู้รักชาติที่มี
ความสามารถในการพูดของประเทศอื่น ๆ ที่รัฐบาลของตน

มีสถานะสงครามกับสัมพันธมิตร ก็จะต้องใช้วิธีดังกล่าว
 ช่วยให้ประเทศของตนหลุดพ้นจากการเป็นฝ่ายแพ้สงคราม
 ได้ง่าย ๆ และเมื่อสงครามโลกสิ้นสุดลงก็จะมีประเทศใด
 ตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามเลย หนึ่ง คนไทยส่วนมากก็สังเกตได้
 ว่าสัมพันธมิตรซึ่งได้รับความเสียหายจากการที่รัฐบาลของ
 ประเทศหนึ่งได้ประกาศสงครามหรือก่อสถานะสงครามก็
 มิใช่คนปัญญาอ่อนที่ยอมรับถือเอาคำพูดง่าย ๆ นั้นว่าเป็น
 การเพียงพอแล้ว ฉะนั้น สัมพันธมิตรก็ต้องพิจารณาการ
 ปฏิบัติของขบวนการรักชาติแห่งประเทศไทยที่รัฐบาลของประ-
 เทศนั้น ได้มีสถานะสงครามด้วยว่าได้มีการต่อสู้ศัตรูร่วมกัน
 จริงจังตามแผนยุทธศาสตร์ของสัมพันธมิตรและมีคุณูปการ
 แก่สัมพันธมิตรมากน้อยเพียงใดบ้าง

ขบวนการเสรีไทยไม่ได้ใช้วิธีเจรจาโดยปากพูดกับ
 สัมพันธมิตรเท่านั้น หากได้มีการปฏิบัติในการต่อสู้ญี่ปุ่น
 ตามแผนยุทธศาสตร์ร่วมกันของสัมพันธมิตร ประกอบด้วย
 ต่อมาเมื่อสัมพันธมิตรเห็นการกระทำของเสรีไทยว่าปฏิบัติ
 จริงด้วยความซื่อสัตย์ตามแผนยุทธศาสตร์ร่วมกันและปฏิบัติ
 การเป็นคุณูปการแก่สัมพันธมิตร สัมพันธมิตรจึงยอมรับว่า

การประกาศสงครามและการก่อสถานะสงครามดังกล่าวเป็น
โมฆะ แต่ท่วงท่าของ ส.ร.อ. อังกฤษ จีน ที่ยอมเลิกสถานะ
สงครามกับประเทศไทยนั้นต่างกันคือ

1.

รัฐบาลแห่งชาติจีนในระยะแรกแห่งมหาสงครามก็
แสดงเพียงความไม่พอใจ ที่รัฐบาลไทยสมัยนั้นร่วมมือกับ
ญี่ปุ่น แต่ต่อมารัฐบาลไทยนั้นได้มีการปฏิบัติทางสงคราม
กับจีนดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลจีนก็โกรธประเทศไทยยิ่งขึ้น
รัฐบาลแห่งชาติจีนถือตนว่าเป็นผู้ใหญ่จึงใช้ธรรมเนียมของ
จีนโบราณที่จะต้อง “ให้บทเรียน” หรือ “ทำการสั่งสอน”
เด็ก คือประเทศไทยที่ไม่เกรงใจผู้ใหญ่ สถานีวิทยุกระจาย
เสียงจงกิงของรัฐบาลกลางจีน (เจียงไคเช็ค) ก็ได้คุกคาม
ทำนองดังกล่าวหลายครั้ง และคุกคามหนักยิ่งขึ้นตอนที่
รัฐบาลไทยรับรองรัฐบาล “汪精衛” ดังที่คุณพระทราบ
แล้วจากเอกสารหลักฐานที่นายดิเรก ชัยนาม ได้อ้างไว้ใน

หนังสือชื่อ “ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2” หน้า 270 มีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“การรับรองรัฐบาล汪จิ้งไว^{๕๕} รัฐบาลเจียงไคเช็ค^{๕๖} โกรธมาก เมื่อสงครามสิ้นสุดลงหนังสือพิมพ์ตากู^{๕๗} เบ้าใน^{๕๘} จู^{๕๙} กิง ถึงกับลงบทความขอให้รัฐบาลไทยทำพิธียอมแพ้^{๖๐} เป็นประเทศศัตรูอื่น ๆ และให้จับตัวบุคคลสำคัญ ๆ ในรัฐบาลรวมทั้ง จอมพล ปิบูลสงครามส่งไปขึ้นศาลอาชญากรรมสงคราม”

(The Chinese in South East Asia ของ Dr. Victor Purcell หน้า 190)

คุณพระจึงทราบแล้วว่า เมื่อท่วงท่าของรัฐบาลแห่งชาติจีนซึ่งพรรคคอมมิวนิสต์จีนรับรองแล้วว่าเป็นรัฐบาลกลางของจีนต้องการ “ให้บทเรียน” หรือ “สั่งสอน” ประเทศไทยขนาดหนักดังกล่าวนั้น กองบัญชาการเสรีไทยและเพื่อนเสรีไทยซึ่งได้พบเจียงไคเช็ค และที่ประจำอยู่ ณ นครจุงกิง^{๖๑} นี้ก็ได้พยายามหาทางผ่อนหนักเป็นเบาในส่วนที่เกี่ยวกับจีนให้คลายความโกรธประเทศไทยเป็นส่วนรวมที่มีได้เป็นศัตรูของจีน

2.

ส่วนอังกฤษกับสหรัฐอเมริกาที่ถูกรัฐบาลไทยประกาศสงคราม และมีการปฏิบัติทางสงครามก็เป็นธรรมดาที่ประเทศใด ๆ ที่ถูกเข้าเช่นนั้นจะต้องไม่พอใจ หลักฐานเอกสารของสัมพันธมิตรหลายฉบับที่เปิดเผยก็แสดงถึงความจริงดังกล่าวแล้ว

แต่น้ำหนักแห่งความไม่พอใจของอังกฤษต่อประเทศไทยต่างกับ ส.ร.อ. ทั้งนี้เพราะผลประโยชน์ของอังกฤษและ ส.ร.อ. เกี่ยวกับประเทศไทยในกาลสมัยนั้นถูกกระทบกระเทือนมากน้อยต่างกัน คือ

สมัยก่อนสงครามโลกอังกฤษเป็นเจ้าของอาณานิคมแห่งสหภาพมลายูและสหภาพพม่า (รวมทั้งสหพันธรัฐฉาน) อาณานิคมดังกล่าวถูกรุกราน โดยญี่ปุ่นใช้ประเทศไทยเป็นฐานทัพ และรัฐบาลไทยระหว่างในสงครามได้มีส่วนในการนั้นด้วยเช่นการยกทัพไปยึดครองรัฐเชียงตุง เมืองพนาพล และการเอาไทรบุรี ปลิส กลันตัน ตรังกานุ มาอยู่ใต้ปกครองไทย อังกฤษเป็นประเทศทุนนิยมใหญ่ที่กุมเศรษฐกิจ

ของไทยไว้ เช่น มีธนาคารอังกฤษ 3 ธนาคาร มีสัมปทาน
ป่าไม้สักหลายแห่ง มีสัมปทานเหมืองแร่หลายแห่ง มีการค้า
การเดินเรือและวิสาหกิจมากมาย ฯลฯ ฉะนั้นอังกฤษจึงไม่
พอใจมากที่ตนได้รับความเสียหายจากการกระทำของรัฐบาล
ไทยสมัยนั้น แม้มลอร์ดเมานท์แบตเตนผู้บัญชาการทหารสูง
สุดสัมพันธมิตร ได้ยอมรับรองขบวนการเสรีไทยที่ให้ความ
ร่วมมือในการรบญี่ปุ่นก็ตาม แต่เจ้าหน้าที่อังกฤษซึ่งเป็น
ฝ่ายการเมืองและการเศรษฐกิจ ก็พยายามที่จะให้รัฐบาล
อังกฤษถือว่าสถานะสงครามระหว่างประเทศไทยกับอังกฤษ
คงมีอยู่ ประเทศไทยจึงจะต้องตกเป็นฝ่ายแพ้สงคราม กอง
บัญชาการเสรีไทยได้เจรจา และส่งเพื่อนเสรีไทยหลายคน
และหลายชุดไปเจรจากับอังกฤษหลายครั้ง แต่ฝ่ายอังกฤษ
ก็รั้งอยู่โดยไม่รับรองให้แน่ชัดลงไปว่าการประกาศสงคราม
ของรัฐบาลไทยต่อบริเตนใหญ่นั้นเป็นโมฆะ

3.

ส่วน ส.ร.อ. สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 มีผล
ประโยชน์มากในประเทศอื่น เช่น ส.ร.อ. เป็นเจ้าอาณานิคม

นิคมฟิลิปปินส์ และ ส.ร.อ. มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากในประเทศจีน เช่น ธนาคารอเมริกันใหญ่ ๆ มีสาขที่ตั้งอยู่ในประเทศจีน วิสาหกิจการค้าการเดินเรือของอเมริกันก็มีมากมายในประเทศจีน ฯลฯ ฉะนั้นคนจีนจึงมีความคิดถูกต้องตามทฤษฎีของจีนแล้วที่ถือว่าสมัยนั้น ส.ร.อ. เป็นประเทศนายทุนใหญ่ประเทศหนึ่งในประเทศจีน แต่สมัยเดียวกันนั้น ส.ร.อ. มีผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจน้อยมากในประเทศไทยเมื่อเทียบกับที่ ส.ร.อ. มีในประเทศจีน และเมื่อเทียบกับอังกฤษที่มีในประเทศไทย เช่น ส.ร.อ. มิได้มีสาขานาการอเมริกันในประเทศไทย ส.ร.อ. มีบริษัทการค้าเล็กๆ อยู่บริษัทเดียวดังที่คุณพระอ้างถึงแล้ว เพราะเหตุที่ ส.ร.อ. สมัยนั้นมีผลประโยชน์น้อยในประเทศไทย สถานทูตอเมริกันสมัยนั้น จึงมีพนักงานการทูตเพียง 3 คน เท่านั้นคือ อัครราชทูตกับเลขานุการ 2 คน บางครั้งก็เหลือเลขานุการคนเดียว ซึ่งคุณพระรู้จัก ฉะนั้น ทฤษฎีคนไทยสมัยนั้นจึงเห็นตามรูปธรรมที่ประจักษ์ว่า ส.ร.อ. สมัยนั้นมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจน้อยในประเทศไทย ต่างกับคนจีนที่มีทฤษฎีถูกต้องโดยเฉพาะของจีนตามสภาพเฉพาะของจีน แม้กระนั้นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 รัฐบาลจีนและคนจีนก็ขอความช่วยเหลือ ส.ร.อ. ในการต่อ

สัญญาซึ่งเป็นศัตรูร่วมกัน รัฐบาลจึงอนุโลมตามความเห็น
ของรัฐบาลอเมริกันเกี่ยวกับเรื่องประเทศไทยเช่น เรื่องเขต
ยุทธภูมิ เพราะถ้าประธานาธิบดีไม่ออกคำสั่งหมายเลข 1
ดังกล่าวแล้ว กองทัพจีนก็จะเข้ามาทางภาคเหนือของประ-
เทศไทย

4.

ในระหว่างที่อังกฤษรื้อการรับรองว่าประกาศสงคราม
ของรัฐบาลไทยเป็นโมฆะนั้น ส.ร.อ. ได้มีนโยบายเกี่ยวกับ
ประเทศไทยที่แจ้งต่อรองผู้อำนวยการสำนักงานบริการยุทธ
ศาสตร์โดยจดหมายของ มร. คอร์ดेलล์ ฮัลล์ ฉบับเลขที่
892.01/32 ลงวันที่ 26 สิงหาคม ค.ศ. 1943 (พ.ศ. 2486)
ซึ่งกล่าวถึงนโยบายของอเมริกันไว้ดังต่อไปนี้

892.01/32

The Secretary of State to the Deputy Director of
the Office of Strategic Services (Goodfellow)

Washington, August 26, 1943

My Dear Colonel Goodfellow : In reply to your oral inquiry of August 4 relating to possible American operations conducted in connection with a Free Thai movement, the position of the Department of State is as follows :

The United States recognizes Thailand as an independent state which is now under the military occupation of Japan. This Government does not recognize the Thai Government as it is now constituted; but this Government has refrained from declaring war on Thailand, has continued to recognize as "Minister of Thailand" the Thai Minister in Washington who has denounced his Government's coopeatrion with Japan, and has sympathetically regarded a Free Thai movement in which he is prominent.

The Government of the United States looks forward to the reestablishment of Thailand's inde-

pendence as quickly as possible. Available information indicates that there remain in the present Thai Government a number of officials who opposed the capitulation of that Government to Japanese pressure. It is understood that Luang Pradist Manudharm (known also as Nai Pridi Bhanomyong), a member of the Council of Regents, is one of these officials and that he has participated prominently in a secret movement which aims to restore the Government as it was constituted prior to the Japanese invasion.

In the light of this understanding Luang Pradist Manudharm is presumed by the Government of the United States to represent a continuity in the Government of Thailand as it was constituted prior to the defection of the Thai Prime Minister to the Japanese at the time of The Japanese invasion and to be one of the outstanding leaders in the movement for Thai independence. Accordingly, until this

Government has indications to the contrary from the Thai people, it feels warranted, without in any way committing itself in respect to the future, in regarding Luang Pradist as one of the leading representatives in Thailand of the Thai nation.

The attitude of this Government, as above outlined, is a provisional position pending a free expression of the wishes of the Thai people following the liberation of Thailand by United Nations forces. The efforts of the Government of the United States are and should be limited to assisting the Thai people to restore a native regime capable of discharging its responsibilities and free from foreign control. The final choice of the leaders of such a government is a matter for the Thai people alone to decide.

It is believed that this will give you information you wished.

Sincerely yours,

Cordell Hull

แปลเป็นภาษาไทย

ท 892.01/32

จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

ถึงรองผู้อำนวยการสำนักงานยุทธศาสตร์ (กุดเฟลโลว์)

วอชิงตัน, 26 สิงหาคม 1943

พันเอก กุดเฟลโลว์ที่รัก ในการแถลงตอบคำถามของท่านด้วยวาจา เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม เกี่ยวกับปฏิบัติการอันพึงเป็นไปได้ของฝ่ายอเมริกันกับขบวนการเสรีไทยนั้น กระทรวงการต่างประเทศชี้แจงท่าทีของตนดังต่อไปนี้

สหรัฐอเมริกาถือประเทศไทยว่าเป็นรัฐเอกราชที่บัดนี้ตกอยู่ภายใต้การยึดครองด้วยกำลังทหารญี่ปุ่น รัฐบาลนี้ (สหรัฐอเมริกา) ไม่รับรองรัฐบาลไทยที่ประกอบอยู่ในปัจจุบัน (รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม) แต่รัฐบาลนี้ (สหรัฐอเมริกา) ยับยั้งการประกาศสงครามต่อประเทศไทยไว้ และคงรับรอง "อัครราชทูตไทยประจำกรุงวอชิงตัน" เป็น "อัครราชทูตของประเทศไทย" ต่อไป อัครราชทูตผู้ (ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช) ได้ประณามความร่วมมือ

มือของรัฐบาลไทยกับญี่ปุ่น และ (สหรัฐ) ได้นับถือด้วยความเห็นอกเห็นใจต่อขบวนการเสรีไทยซึ่งอัครราชทูตคนนั้น (ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช) เป็นบุคคลสำคัญ

รัฐบาลสหรัฐอเมริกามองไปข้างหน้าถึงการที่จะสถาปนาเอกราชของประเทศไทยโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ จากข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับแสดงให้เห็นว่าในรัฐบาลไทยปัจจุบันก็ยังมีข้าราชการส่วนหนึ่งที่คัดค้านไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐบาลไทยยอมจำนนต่อการกดดันของฝ่ายญี่ปุ่น เป็นที่ทราบกันดีว่าในบรรดาข้าราชการดังกล่าวนี้มี หลวงประดิษฐมนูธรรม (หรือที่รู้จักกันในนาม นายปรีดิพนมยงค์) ผู้สำเร็จในคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์รวมอยู่ด้วยผู้หนึ่ง และยังได้ทราบต่อไปอีกว่าผู้ใดมีส่วนอย่างสำคัญร่วมมือในขบวนการลับที่มีจุดประสงค์เพื่อฟื้นฟูซึ่งรัฐบาลไทยที่เคยเป็นอยู่ก่อนหน้าการรุกรานของญี่ปุ่น

ด้วยความกระฉ่งแจ้งเช่นนั้น รัฐบาลแห่งสหรัฐอเมริกาจึงถือว่า หลวงประดิษฐมนูธรรมเป็นตัวแทนแห่งการสืบทอดของรัฐบาลแห่งประเทศไทยตามที่เป็นอยู่ก่อนหน้าที่นายกรัฐมนตรีไทยสมัยนั้น (จอมพล ป.

พิบูลสงคราม) จะไปเข้ากับฝ่ายญี่ปุ่นในตอนญี่ปุ่นบุก และยอมรับว่า (หลวงประดิษฐ) เป็นผู้นำคนสำคัญใน ขบวนการเพื่อเอกราชของชาติไทย ด้วยเหตุนี้ ตราบเท่าที่ รัฐบาลนี้ (สหรัฐอเมริกา) มิได้รับแจ้งการตรงข้ามจาก ประชาชนไทย จึงเป็นประกันได้โดยไม่ผูกมัดรัฐบาล ส.ร.อ. ในอนาคต ในการถือว่าหลวงประดิษฐ์เป็นผู้แทน ชื่อนำคนหนึ่งของประชาชนไทยในประเทศไทย

ท่าทีของรัฐบาล (สหรัฐอเมริกา) ดังที่ได้กล่าว มาแล้วข้างต้นนี้ เป็นท่าทีชั่วคราวระหว่างการแสดงออก อย่างเสรีแห่งความปรารถนาของประชาชนไทย ภายหลัง จากกองกำลังแห่งสหประชาชาติได้ทำการปลดแอกประเทศ ไทยแล้ว ความพยายามของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาที่เป็น อยู่และที่พึงเป็น จะจำกัดเพียงแค่การให้ความช่วยเหลือ แก่ประชาชนไทย ในการสถาปนารัฐบาลของประเทศตนที่ สามารถดำเนินความ รับผิดชอบของตนและเป็นอิสระจาก การควบคุมของต่างชาติ ส่วนการคัดเลือกผู้นำของรัฐบาล ในชั้นปลายนั้น เป็นเรื่องที่ประชาชนไทยเท่านั้นจะเป็นผู้ วินิจฉัย

ปัญหาจึงมีว่า วิธีการของรัฐบาลอเมริกัน ที่เป็น
ประวัติศาสตร์ครั้งแรกในโลกเช่นนั้นจะถูกต้องตามกฎหมาย
ระหว่างประเทศหรือไม่

ผู้ที่สนใจกฎหมายระหว่างประเทศ และระเบียบการ
ปฏิบัติในทางการทูต ย่อมทราบว่ายกักรัฐทูตนั้นรัฐบาลของ
ตนแต่งตั้งให้เป็นตัวแทนประจำประมุขของอีกประเทศหนึ่ง
มิใช่ตั้งให้เป็นตัวแทนประจํานายกรัฐมนตรีของอีกประเทศ
หนึ่ง อัครราชทูตอเมริกันก็ได้ยื่นสาส์นของประธานาธิบดี
ต่อคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระประมุขของ
ประเทศไทย และเมื่อรัฐบาลอเมริกันถือว่า ผมเป็นผู้
ดำเนินต่อไปของรัฐบาล ที่ประกอบขึ้นก่อนญี่ปุ่นรุกราน
ความสัมพันธ์ทางไมตรีกับประเทศไทยจึงคงมีอยู่ แต่ปัญหา
ก็มีต่อไปอีกว่าผู้สำเร็จราชการฯ มี 3 คนประกอบเป็น
“คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” ผมคนเดียวไม่มีสิทธิ
ทำการแทน “คณะ” ได้ แต่ปัญหานี้ได้หมดสิ้นไปภายหลัง
ที่สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2487
แต่งตั้งให้ผมคนเดียวเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

5.

แม้ว่ารัฐบาลอเมริกัน ได้มีนโยบายต่อประเทศไทย ดังกล่าวในข้อ 3 ก็ดี แต่รัฐบาลอเมริกันก็มิได้ยอมให้ฝ่ายไทยได้ประโยชน์จากการนั้นง่าย ๆ โดยไม่ต้องมีการต่อสู้ ญีปุ่นต่อไปอีก โดยรัฐบาลอเมริกันได้ติดต่อมายังกองบัญชาการเสรีไทยที่จะให้มีการปฏิบัติต่อสู้ญีปุ่น ตามแผนยุทธศาสตร์ร่วมกันของสัมพันธมิตรให้มากยิ่งขึ้น

กองบัญชาการเสรีไทยได้ต้อนรับเสรีไทยจาก ส.ร.อ. และจากอังกฤษที่ได้รับการอบรมการทหารจาก 2 ประเทศ นั้นเข้ามาร่วมงานต่อสู้ญีปุ่น กองบัญชาการเสรีไทยได้ส่งเสรีไทยจากภายในประเทศ ออกไปฝึกฝนการทหาร ณ อินเดียและลังกาเสร็จแล้วกลับมาปฏิบัติการในหน่วยต่าง ๆ ภายในประเทศไทย ฝ่ายอเมริกันและอังกฤษก็ได้ส่งนายทหารของประเทศทั้งสองมาเป็นตัวแทนของเขาประจำกองบัญชาการเสรีไทยจำนวนหนึ่ง และมาช่วยฝึกฝนพลพรรคไทยหลายหน่วยในประเทศไทย ฝ่ายกองบัญชาการเสรีไทย

ได้ส่งนายทหารบก นายทหารอากาศไปประจำกองบัญชาการภาคเอเชียอาคเนย์ และได้ส่งนายทหารเรือไปประจำกรงวอชิงตัน

นายทหารสัมพันธมิตร ได้เห็นสมรรถภาพแห่งการต่อสู้ญี่ปุ่นของกองบัญชาการเสรีไทย แล้วจึงรายงานไปยังรัฐบาลของตนเป็นระยะๆ ไป มิใช่ฝ่ายกองบัญชาการฯ สัมพันธมิตรเป็นคนปัญญาอ่อนที่เชื่อง่ายๆ ว่า องค์การใดโฆษณาว่าได้นำมวลชนต่อสู้ญี่ปุ่นขึ้นแล้วก็เป็นการเพียงพอหากกองบัญชาการฯ สัมพันธมิตรต้องพิสูจน์จากรูปแบบแท้จริงให้แน่นอนแล้วจึงจะเชื่อ

ก่อนที่ประธานาธิบดีรูสเวลท์ จะเดินทางไปประชุมร่วมกับ มร. เชชซิลล์ นายกรัฐมนตรีอังกฤษ และจอมพลสตาลินที่นครยัลตา (Yalta ตั้งอยู่ที่แหลมไครเมีย ของสหภาพโซเวียต) ในต้นเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2488) นั้น ท่านมีบัญชาให้กรมกิจการแปซิฟิกตะวันตกเฉียงใต้แห่งกระทรวงการต่างประเทศจัดทำบันทึกเพื่อท่านอาจใช้ในการสนทนากับ มร. เชชซิลล์ และ

จอมพลสตาลิน เกี่ยวกับสถานภาพภายนอกของประเทศไทย
 ปรากฏความตามหนังสือของรัฐบาลอเมริกันชื่อ Foreign
 Relations of The United States ค.ศ. 1945 เล่ม 6
 หน้า 1242-1244 ดังต่อไปนี้

892.01/1-1345

**Memorandum Prepared in the Division of
 Southwest Pacific Affairs.**

Washington, January 13, 1945

Memorandum for the President
(for possible use in discussion with Mr.
Churchill and Marshal Stalin)

Subject: Future Status of Thailand

British policies towards Thailand are divergent from ours. The British regard Thailand as an enemy and it is their view :

1. That Thailand's postwar independence should be conditioned on its acceptance of "special arrangements for security or economic collaboration..... within an international system."

2. That the peninsula of Thailand from Malaya to about 12° north latitude should be considered a vital strategic area and its defense under international security arrangements be undertaken by a protecting power or by an international consortium. This is reported to be the opinion of Mr. Churchill. Such action might substantially impair Thai administrative rights in the area.

3. That actual military government will not be needed, except perhaps in combat zones. However, they believe that an Allied Control Commission should be established in Thailand, which should be continued for some time.

4. That they should not deal at the present time with any Thai Government.

In contrast, we do not regard Thailand as an enemy but as an enemy occupied country. We recognize the Thai Minister in Washington as "Minister of Thailand" with a status similar to that of the Danish Minister. We favor a free, independent Thailand, with sovereignty unimpaired and ruled by a government of its own choosing. Thailand is the one country in Southeast Asia which was still independent before the war. We believe that it would be prejudicial to American interests throughout the Far East if, as the outcome of the war in which we will have had the major part in defeating Japanese aggression, Thailand should be deprived of any of its prewar territory or should have its independent status impaired. The history of European pressure on Thailand and of European

acquisition of territory in Southeast Asia is vivid in Asiatic memories. This Government cannot afford to share responsibility in any way for a continuance towards Thailand of prewar imperialism in any guise.

Within Thailand, the administration which first yielded to Japan and which was notoriously collaborationist has been replaced by an administration largely controlled by Pradist, present Regent, most respected of Thai leaders and opponent of Japan from the first. American contact has been established with Pradist who is actively siding Allied intelligence work and who has expressed his desire that Thailand enter the war against Japan and that the Thai army fight by the side of the Allied.

It is the view of the Department that an effort should be made to persuade the British to

alter their plans so that they are not inconsistent with our own. It is believed that if Thailand joins in the war against Japan she should be treated as a liberated country and her government be recognized, at least provisionally. Although there are disadvantages from a political viewpoint in having American troops, except where militarily essential, participate in the recovery of European colonial areas, there would be advantages from a political viewpoint in having American troops under independent American command responsible for the liberation of Thailand, rather than having Thailand occupied as enemy territory by British forces. Whether or not American forces should be used in Thailand, however, is a question which would presumably be decided in the light of over or strategic considerations.

Attached is a brief memorandum regarding the Regent Pradist.

แปลเป็นภาษาไทย

เลขที่ 892.01/1-1345

บันทึกจัดทำโดยกรมกิจการปาสีฟิคตะวันตกเฉียงใต้

วอชิงตัน, 13 มกราคม 1945

บันทึกเพื่อประธานาธิบดี

(เพื่ออาจใช้ในการสนทนากับ มร. เชิร์ชวิลล์
และจอมพลสตาลิน)

เรื่อง : สถานภาพภายนอกของประเทศไทย

นโยบายบริติชเกี่ยวกับประเทศไทยนั้นต่างกับ
ของเรา บริติชถือว่า ประเทศไทยเป็นศัตรู นั้น
เป็นธรรมชาติของเขา คือ

1. ความเป็นเอกราชของไทยภายหลังสงคราม
จะต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ (ประเทศไทย) จะยอมรับให้
“ข้อตกลงพิเศษเพื่อความปลอดภัยมั่นคง
หรือการร่วมมือทางเศรษฐกิจภายในระบบระหว่าง
ประเทศ”

2. แหลมไทยเหนือมาลาयाตั้งแต่เส้นขนานที่ 12 จะต้องถือว่าเป็นบริเวณยุทธศาสตร์ทั้งจำเป็น และการป้องกันภายใต้ข้อตกลงความปลอดภัยมั่นคง ระหว่างประเทศจะต้องดำเนินโดยมหาอำนาจอารักขา หรือโดยองค์การร่วมระหว่างประเทศ เรื่องนี้มีรายงานว่าเป็นความเห็นของเชิซซิลล์ การปฏิบัติดังนี้ขัดขวางต่อสิทธิของระบบปกครองไทยในบริเวณนั้น

3. รัฐบาลทหารปัจจุบันนี้ไม่มีความจำเป็น ยกเว้นบางทีในเขตการรบ อย่างไรก็ตาม เขาเชื่อว่า คณะกรรมการควบคุมของสัมพันธมิตรจะตั้งขึ้นในประเทศไทย ซึ่งจะดำเนินต่อไประยะเวลาหนึ่ง

4. พวกเขาจะไม่ติดต่อขณะนี้กับรัฐบาลไทยใด ๆ

ในทางตรงกันข้าม เรามีได้ถือว่าประเทศไทยเป็นศัตรู แต่เป็นประเทศถูกยึดครองโดยศัตรู เรารับรองอัครราชทูตประเทศไทยในกรุงวอชิงตันเป็น "อัครราชทูตแห่งประเทศไทย" ฐานะเหมือนกับอัคร

ราชทูตเคนมารักเราใคร่ให้มีประเทศไทยที่เป็นเอกราชและมีเสรีภาพ พร้อมด้วยอธิปไตยที่ไม่ถูกบั่นทอน และปกครองโดยรัฐบาลที่เลือกโดยตนเอง ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในเอเชียอาคเนย์ซึ่งเป็นประเทศเอกราชอยู่ก่อนสงคราม เราเชื่อว่าผลประโยชน์ของอเมริกันจะเสียหายทั่วเอเชียถ้าผลแห่งสงครามจะอุบัติ ซึ่งเราจะมีภาวะส่วนใหญ่ในการทำให้การรุกรานของญี่ปุ่นพ่ายแพ้ (ถ้า) ประเทศไทยไม่มีดินแดนส่วนใดส่วนหนึ่งของตนที่มิไ้ไว้เมื่อก่อนสงครามหรือฐานะของประเทศไทยจะถูกบั่นทอน ประวัติศาสตร์แห่งการที่ชาวยุโรปบีบบังคับประเทศไทยและชาวยุโรปได้ยึดเอาดินแดนแห่งเอเชียอาคเนย์นั้นยังอยู่ในความทรงจำของชาวเอเชีย รัฐบาลนี้ (ส.ร.อ.) ไม่อาจมีส่วนรับผิดชอบด้วยไม่ว่าในทางใด ๆ ที่จะดำเนินต่อประเทศไทยโดยระบบจักรวรรดินิยมในรูปแฝงอย่างใด ๆ ทั้งสิ้น

ภายในประเทศไทย ระบบปกครอง (รัฐบาลพิบูลฯ) ซึ่งเดิมยอมจำนนญี่ปุ่นและต่อมาร่วมมือ (กับ

ญี่ปุ่น) อันเป็นที่รักกันกระฉ่อนทั่วไปนั้นได้ถูกเปลี่ยนโดยระบบปกครอง (รัฐบาลคงฯ) ซึ่งส่วนใหญ่คุมโดยประดิษฐ์ฯ ผู้สำเร็จราชการปัจจุบันที่ได้รับการนับถือที่สุดของบรรดาผู้นำไทย และเป็นผู้ต่อต้านญี่ปุ่นมาตั้งแต่ต้น อเมริกาก็ติดต่อกับประดิษฐ์ฯ ซึ่งเป็นผู้ช่วยสัมพันธมิตรอย่างจริงจังในงานข่าวและเป็นผู้ที่แสดงความปรารถนาให้ประเทศไทยเข้าสงครามต่อสู้ญี่ปุ่น และให้กองทัพไทยทำการรบเคียงบ่าเคียงไหล่กับสัมพันธมิตร

เป็นทรศนะของกระทรวงการต่างประเทศ (ส.ร.อ.) ที่ต้องใช้ความอุตสาหะพยายามจงใจให้บริติชเปลี่ยนแผนการของพวกเขาเพื่อมิให้ขัดต่อเรา เป็นที่เชื่อว่าถ้าประเทศไทยเข้าร่วมสงครามต่อสู้ญี่ปุ่น ประเทศไทยก็จะได้รับการรับรองอย่างน้อยก็เป็นชั่วคราว แม้ว่าจะเป็นการเสียประโยชน์จากทรศนะการเมืองในการมีกองทหารอเมริกัน นอกจากจำเป็นทางทหารในการร่วมยึดบริเวณอาณานิคมของชาวยุโรปกลับคืน แต่จะเป็นประโยชน์จากทรศนะ

การเมืองในการที่มีกองทหารอเมริกันภายใต้การ
บัญชาการอิสระของอเมริกันรับผิดชอบในการกู้สร-
ภาพของประเทศไทยยิ่งกว่าที่จะให้ประเทศไทยถูก
ยึดครองดินแดนโดยกำลังทหารบริติช อย่างไรก็ตาม
ตาม การจะใช้กำลังทหารอเมริกันหรือไม่ในประ-
เทศไทยนั้นเป็นปัญหาที่อนุমানว่าจะขาดความกระ-
จำจ้งแห่งการพิจารณาทางยุทธศาสตร์ทั้งปวง

ได้แนบบันทึกย่อเกี่ยวกับผู้สำเร็จราชการประ-
ดิษฐานด้วย

6.

แม้ว่าประธานาธิบดีรูสเวลต์ที่มีปรารถนาดีต่อประ-
เทศไทยดังกล่าวในข้อ 4 แล้วนั้นก็ดี แต่ฝ่ายอเมริกันก็ยัง
มีปัญหาเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติอีกหลายประการซึ่งจะต้อง
เจรจากับกองบัญชาการเสรีไทยเพื่อที่สถานะสงคราม
ระหว่างไทยกับ ส.ร.อ. จะได้สิ้นสุดลงโดยราบรื่น ฝ่าย
อเมริกันปรารถนาได้บุคคลที่ทราบสถานการณ์ภายในประ-

เทศไทยระหว่างสงครามเป็นตัวแทน ขบวนการเสรีไทยเดินทาง
 ไปชี้แจงสถานการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงไปมากจากสภาพ
 ก่อนสงครามนั้นให้ถูกต้อง ซึ่งจะช่วยให้การเจรจาวิธีปฏิบัติ
 ที่ค้างอยู่กับ ส.ร.อ. และที่ ส.ร.อ. จะช่วยเจรจากับอังกฤษ
 นั้นดำเนินไปสะดวกขึ้น ผมจึงได้ส่งเสรีไทยหลายคนจาก
 ประเทศไทยไปปฏิบัติการร่วมกับสถานทูตไทย ณ กรุงวอ-
 ซิงตัน ครั้นต่อมาในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2487 ผมเห็น
 ว่าคุณพระกับคุณหลวงสุขุมฯ ซึ่งขณะนั้นเป็นข้าราชการ
 ผู้ใหญ่ทราบสถานการณ์ในประเทศหลายด้านอย่างกว้างขวาง
 ทั้งเป็นผู้ที่คุ้นเคยสนิทสนมกับอัครราชทูต และเลขานุการ
 สถานทูตอเมริกันในกรุงเทพฯ รวมทั้งชาวอเมริกันหลายคน
 ที่อยู่กรุงเทพฯ มาก่อนสงคราม คณะทูตและชาวอเมริกัน
 เหล่านั้นได้กลับไป ส.ร.อ. โดยการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์
 ไทยกับอเมริกา คุณพระกับคุณหลวงสุขุมฯ จึงมีคุณสมบัติ
 เหมาะสมที่จะเพิ่มกำลังฝ่ายไทยในการเจรจากับ ส.ร.อ. คือ
 ประการที่ 1 ในการแก้ไขสถานะสงครามและการผ่อน
 หนักเป็นเบา และ ประการที่ 2 ติดต่อหาช่องทางที่จะ
 บรรเทาทุกข์และบูรณะประเทศที่จะต้องประสบภัย สงคราม
 คุณพระและคุณหลวงสุขุมฯ ซึ่งมีจิตใจรักชาติเต็มเปี่ยมก็ได้

รับอาสาเงินทางไปปฏิบัติการตามที่กองบัญชาการฯ ได้มอบ
หมายภารกิจ 2 ประการนั้น

7.

ระหว่างตระเตรียมที่จะให้คุณพระกับคุณหลวงฯ เดินทางไปพร้อมกับเสรีไทยอีก 5 คน กำลังพลพรรคเสรีไทยที่ได้รับความช่วยเหลือทางอาวุธยุทธภัณฑ์จากฝ่ายสัมพันธมิตรก็ได้ขยายกว้างขวางมากขึ้น ถึงขั้นที่ญี่ปุ่นอาจลงมือทำการโจมตีก่อน ผมกับสมาชิกส่วนมากในกองบัญชาการเสรีไทยเห็นว่า ถ้ากองกำลังเสรีไทยต้องพรางตัวอยู่ด้านเดียวตามคำขอร้องของฝ่ายสัมพันธมิตรแล้ว ก็จะเสียเปรียบฝ่ายญี่ปุ่น เราจึงเห็นว่ากำลังของฝ่ายเสรีไทยควรเป็นฝ่ายริเริ่มโจมตีญี่ปุ่นก่อน แต่ถ้าทำดังกล่าวก็นับเป็นการขัดต่อคำขอร้องของสัมพันธมิตร ที่ให้เราออกอยการยกพลขึ้นบกของกองทหารสัมพันธมิตร ดังนั้นในวันที่ 21 พฤษภาคม 2488 อันเป็นวันเดียวกันกับที่คุณพระกับคุณหลวงฯ และเสรีไทยออกเดินทางจากกรุงเทพฯ ผมจึงได้ส่งโทรเลขลับด่วนมาก

ถึง ร.ม.ต. กระทรวงการต่างประเทศอเมริกันและถึงลอร์ด
 เมานท์แบทเตนมีข้อความตรงกัน และได้รับคำตอบจาก
 ร.ม.ต. อเมริกันดังต่อไปนี้

SIAM

740.0011 P.W./5-2948

*Memorandum Prepared in the Department of
 State (Washington) May 28, 1945.*

The following message for the Secretary of
 States from RUTH was received by the Department
 of States on May 21, 1945.

“Thai Resistance Movement, in all its dealings,
 has continually adhered to the advice of American
 representatives not to take any premature action
 against the enemy. But at this time, I believe the
 Jap desire to fight can be weakened if the Resistance

Movement no longer tries to remain under cover. The Jap will be more quickly forced to surrender unconditionally to the Allies because of the fear of the dissolution of the so-called co-prosperity sphere. Nevertheless, we were advised that the Resistance Movement should attempt to block every effort of the Japs for assistance from Thailand. We have followed this line as closely as possible, but you realize the Japs are becoming more suspicious all the time. Not long ago the Thai Government would not accede to a Jap demand for an additional credit of 100,000,000 bahts. I have been informed by the present government that they will not remain in office if the Japs persist in this matter. In that event, a new government would have to be installed and it would have to take action against the Japs by first ordering void all debts and agreements the Pibul regime had contracted with the Japs, including the treaty on the incorporation of four states in Malaya

and Shan States (s) into Thailand, as well as declaration of war against England and the United States. The basis of relation between these two nations and Thailand will to us (have to ?) be set up as they were prior to Pearl Harbor. Before going ahead with this plan I want to keep you advised of the current situation. Although I am positive that the U.S. has good intentions concerning the independence of Thailand and that they have deep regard for the Thais themselves, I believe if the U.S., on the day of the beginning of our action would declare her respect of Thailand's independence and state that she regards Thailand as a member of the United Nations and not as an enemy, it would greatly encourage the Thai people who are already prepared for any sacrifice. I have also advised the Supreme Commander, SEAC, of this whole matter."

The following reply was sent on May 28, 1945:

"Your message to the Secretary is deeply appreciated.

We understand your desire that Thailand actively oppose the enemy as soon as possible. We are sure you realize, however, that all opposition to our common enemy must be coordinated with the overall strategy against Japan and that it would be unfortunated if the Thai prematurely and before reasonably assured of success should commenne overt action which was not integrated with the strategic plan of SACSEA. We hope, therefore, you will continue your endeavors to prevent premature overt action by resistance movement or action which would precipitate taking over of Thai Goverment by the Japanese. We are confident, you will keed us and the British fully informed should either development become imminent despite your efforts.

The sincere desire of yourself and the Thai people to repudiate the Pibul declaration of war and agreements is fully understood and appreciated but

it is not clear why present government should resign at this time or what compulsion would cause succeeding government to make such repudiation its first act. It would appear that the resistance movement could more effectively accomplish its objectives when emerging from cover by coordinated surprise attack on enemy supplies, communications, forces, and equipment and by seizure of enemy officers, officials, documents and key points. Political acts of repudiation and realignment with the Allies could follow.

We attach great importance to existence of an effective constitutional Thai Government on Thai soil to work with Allies. We hope that all possible preparations will have been made to forestall seizure or scattering of important pro-Allied personnel so that such government could promptly function in areas free from Japanese, could direct Thai military operations and coordinate them with Allied operations, and could reestablish effective civil government machinery as areas are liberated.

The United States cannot unilaterally declare another nation a member of the United Nations but it will be happy publicly to reiterate at an appropriate time its respect for Thai independence and to declare that it has at no time considered Thailand an enemy. We look forward to the day when both our countries can appropriately make public our common cause against our common enemy.

Grew

Acting Secretary of State."

แปลเป็นภาษาไทย

เลขที่ 740.0011 พ. ดับบลิว./5-2948

บันทึกจัดทำโดยกระทรวงการต่างประเทศ (ส.ร.อ.)

(วอชิงตัน) 28 พฤษภาคม ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2488)

ต่อไปนี้เป็นสำเนาสำหรับ ร.ม.ต. การต่างประเทศ
จาก รฐ (ปรีดี พนมยงค์) กระทรวงการต่างประเทศได้
รับเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ. 1945

“ขบวนการต่อต้านของไทย ในการดำเนินกิจกรรม
 ทั้งหลายนั้น ได้ปฏิบัติตามเสมอมาซึ่งคำแนะนำของผู้แทน
 อเมริกันที่มีให้ปฏิบัติการใดๆ ในการต่อสู้ศัตรูเหล่านั้นมาก่อน
 ถึงเวลาอันควร แต่ในขณะนี้ข้าพเจ้าเชื่อว่ากำลังใจรบของ
 ญี่ปุ่นจะลดน้อยลงไป ถ้าขบวนการต่อต้านไม่คงอยู่ภายใน
 ในฉากกำลังอีกต่อไป ญี่ปุ่นจะถูกบีบให้ยอมจำนนโดยไม่
 มีเงื่อนไขต่อสัมพันธมิตรเร็วขึ้นเพราะความสลายของสิ่งที่
 เรียกว่าวงไพบูลย์ร่วมกัน อย่างไรก็ตาม เราได้ถือตามคำ
 แนะนำว่าขบวนการต่อต้านจะต้องพยายามขัดขวางความช่วย
 เหลือที่ญี่ปุ่นจะได้จากประเทศไทย เราได้ดำเนินแนวทาง
 นี้อย่างใกล้ชิดเคียงที่สุดเท่าที่เป็นได้ แต่ท่านย่อมเห็นได้ว่า
 ญี่ปุ่นได้มีความสงสัย (ขบวนการต่อต้าน) มากยิ่งขึ้นตลอดมา
 เมื่อไม่นานมานี้รัฐบาลไทย (รัฐบาลควงฯ) ไม่ยอมตาม
 คำขอของญี่ปุ่นที่ขอเครดิตเพิ่มเติมอีก 100,000,000 บาท
 ข้าพเจ้าได้รับแจ้งจากรัฐบาลปัจจุบันว่าจะไม่อยู่ในตำแหน่ง
 ต่อไป ถ้าญี่ปุ่นยืนยันเช่นนั้น รัฐบาลใหม่ก็จะตั้งขึ้นและ
 จะปฏิบัติการต่อสู้ญี่ปุ่น โดยประการแรกประกาศโมฆะ
 กรรมขั้วหนีสันและข้อตกลงที่ระบบพิบูลกับญี่ปุ่นได้ทำกัน
 ไว้ รวมทั้งสนธิสัญญาที่ผนวก 4 รัฐมาลายาและรัฐไทย

ใหญ่ไว้กับประเทศไทย อีกทั้งการประกาศสงครามต่อ
อังกฤษและ ส.ร.อ. พื้นฐานแห่งความสัมพันธ์ระหว่าง 2
ชาติกับประเทศไทยจะสถาปนาขึ้นดังที่เป็นอยู่ก่อนเพิร์ล-
ฮาร์เบอร์ (ก่อนญี่ปุ่นรุกราน) ก่อนที่จะดำเนินแผนการ
ข้าพเจ้าปรารถนาแจ้งให้ท่านทราบถึงสถานการณ์ที่ดำเนิน
อยู่ แม้ว่าข้าพเจ้าตระหนักว่า ส.ร.อ. มีเจตนาดีเกี่ยวกับ
เอกราชของประเทศไทย และมีความนับถือประชาชนไทย
อย่างสุดซึ้ง ข้าพเจ้าเชื่อว่าในวันที่เราลงมือปฏิบัติการนั้น
ส.ร.อ. จะประกาศเคารพความเป็นเอกราชของประเทศไทย
และถือว่าประเทศไทยเป็นสมาชิกหนึ่งของสหประชา-
ชาติและไม่ถือว่าประเทศไทยเป็นศัตรู ทั้งนี้จะเป็นการ
ส่งเสริมกำลังใจอย่างใหญ่หลวงต่อมวลราษฎรไทย ซึ่ง
เตรียมพร้อมแล้วในการเสียสละใด ๆ ข้าพเจ้าได้แจ้งเรื่อง
ทั้งหมดนี้ไปยังผู้บัญชาการทหารสูงสุดแห่งสัมพันธมิตรภาค
เอเชียภาคนี้ (หลอดหลุยส์เมาท์แบทเตน) ด้วยแล้ว”

คำตอบของ ส.ร.อ. ส่งเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม
ค.ศ. 1945 มีความต่อไปนั้

“ขอบคุณอย่างสุดซึ้งต่อสาส์นของท่านถึง ร.ม.ต.
การต่างประเทศ เราเข้าใจความปรารถนาของท่านที่จะให้

ประเทศไทยต่อสู้ศัตรูทางปฏิบัติการโดยเร็วที่สุดที่จะเป็น
ได้ เราเชื่อแน่ว่าอย่างไรก็ตามท่านย่อมตระหนักว่า การ
ต่อสู้ศัตรูร่วมกันของเรา นั้นต้องสมานกับยุทธศาสตร์ทั้ง
ปวงในการต่อสู้ญี่ปุ่นและไม่ใช่เป็นผลดีถ้าไทยทำล่วงหน้าก่อน
เวลาอันสมควร และก่อนที่จะมีเหตุผลประกันว่าจะได้ชัยชนะ
ถ้าลงมือปฏิบัติการอย่างเปิดเผยที่มีใ้ได้อยู่ในแผน
ยุทธศาสตร์ของผู้บัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรภาค
เอเชียอาคเนย์ ฉะนั้นเราหวังว่าท่านจะใช้ความพยายามต่อ
ไปที่จะป้องกันมิให้เกิดขึ้นโดยการ กระทำล่วงหน้าก่อนถึง
เวลาอันควรโดยขบวนต่อต้านหรือการปฏิบัติอันเร่งให้
ญี่ปุ่นรับยึดรัฐบาลไทย (รัฐบาลควง ฯ) เราเชื่อมั่นว่าท่าน
จะแจ้งให้เราและบริติชทราบบริบูรณ์ ถ้าการขยายตัว
(ของสถานการณ์) จะเกิดขึ้นได้ในไม่ช้า โดยฝืนต่อความ
ความพยายามของท่าน

ความปรารถนาจริงใจของท่านและมวลราษฎรไทยใน
การบอกบ้การประกาศสงครามกับข้อตกลง (กับญี่ปุ่น)
ของพิบูล ฯ นั้น เป็นสิ่งที่เข้าใจแจ่มแจ้งและมีคุณค่า แต่
ยังไม่แจ้งชัดว่าเหตุใดรัฐบาลปัจจุบัน (รัฐบาลควง ฯ) จะ

ลาออกขณะนี้ หรือมีการบังคับอย่างใดที่รัฐบาลต่อไปจะ
ถือเอาการบอกปิด (ประกาศสงครามและข้อตกลงกับ
ญี่ปุ่น) เป็นการกระทำแรก ย่อมจะเห็นได้ว่าขบวนการ
ต่อต้านจะบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ได้ดีกว่าเมื่อแสดงตน
ออกจากฉากรำบังแล้ว คือ โดยการสมานจูโจมขับพลต่อ
การล่าเหยียด ต่อคนนาคม ต่อกองกำลัง ต่อยุทธโศปกรรม
ของศัตรู และยึดตัวแทนทหาร พนักงาน เอกสาร จุด
สำคัญของศัตรู การปฏิบัติทางการเมืองเรื่องการบอกปิด
(ประกาศสงคราม) และการเข้าอยู่ในแถวเดียวกันกับ
สัมพันธมิตรก็ตามมาภายหลัง

เราถือเป็นความสำคัญอย่างใหญ่ที่จะมีรัฐบาลไทย
ตามรัฐธรรมนูญอย่างมีประสิทธิภาพตั้งอยู่บนดินแดนไทย
ทำการร่วมมือกับสัมพันธมิตร เราหวังว่าการเตรียมทุก
อย่างที่จะเป็นไปได้จะต้องทำขึ้นในอันที่จะป้องกันการยึด
ตัวบุคคลสำคัญที่นิยมสัมพันธมิตรหรือกระจายบุคคล
สำคัญเหล่านี้ เพื่อว่ารัฐบาลดังกล่าวนี้จะปฏิบัติหน้าที่
ได้ทันทีในบริเวณที่เป็นอิสระจากญี่ปุ่นและสามารถสัง
หารไทยปฏิบัติความร่วมมือกับสัมพันธมิตร และฟื้นฟู

การสถาปนากลไกกิจการพลเรือนของรัฐบาลในบริเวณที่
กู่อิสรภาพแล้ว

สหรัฐไม่อาจประกาศโดยลำพังได้ว่าชาติอื่นชาติใด
เป็นสมาชิกสหประชาชาติ แต่จะมีความยินดีประกาศซ้ำ
อีกโดยเปิดเผยในโอกาสเหมาะสมถึงการเคารพความเป็น
เอกราชของชาติไทย และประกาศว่าไม่มีเวลาใดที่สหรัฐ
ถือว่าประเทศไทยเป็นศัตรู เรามองไปข้างหน้าถึงวันที่
ประเทศของเราทั้งสองจะแสดงเปิดเผยต่อมหาชนถึงจุด
หมายร่วมกันของเราในการต่อสู้ศัตรูร่วมกันของเรา

(ลงนาม) กูรูว์

รักษาการแทน ร.ม.ต. ต่างประเทศ

หมายเหตุ โปรดดูเรื่องสัมพันธมิตรรับประเทศไทยเป็น
สมาชิกสหประชาชาติที่จะกล่าวเพิ่มเติมไว้
ในข้อ 17

8.

เมื่อรัฐบาลอเมริกันส่งสาส์นฉบับดังกล่าวในข้อ 6
มายังผมแล้ว รัฐบาลอเมริกันก็ได้ทำบันทึกฉบับลงวันที่
25 มิถุนายน ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2488) ถึงสถานเอกอัครราช
ทูตอังกฤษประจำกรุงวอชิงตัน ดังปรากฏความที่ลงพิมพ์
ในหนังสือของรัฐบาลอเมริกันชื่อ Foreign Relations of
The United States ค.ศ. 1945 เล่ม 6 หน้า 1272-1275
เพื่อขอให้ฝ่ายอังกฤษพิจารณาปรับปรุงนโยบายให้เป็นอัน
หนึ่งอันเดียวกันกับ ส.ร.อ.

ผมขอคัดความตอนต้นแห่งบันทึกนั้นดังต่อไปนี้

892.01/6-2545

The Department of State in the British Embassy

Aide-Memoire

The United States Government believes that
the basic policies and objectives of the British and

American Governments in regard to Thailand are substantially similar: both Governments favor the restoration of the freedom, independence, and sovereignty of Thailand: both Governments agree that the territories acquired by Thailand from Malaya, Burma, and Indochina must be restored: neither Government has any territorial ambitions in Thailand; both Governments are apparently confident of the sincerity of RUTH's desire to align Thailand with the Allies, to drive the Japanese out of Thailand, and to aid in the final defeat of Japan: and both Governments are in accord that it would be unwise under present conditions in recognize a Thai Government-in-exile.

There are several matters, however, on which further discussion would appear desirable in order to assure a common understanding. In view of recent military developments in Southeast Asia and of

political developments within Thailand, such discussion is regarded as urgent. These matters are :

1. Postwar International Arrangements in Regard to Thailand.

Mr. Eden's communications of September 4 and November 22, 1944 referred to postwar international arrangements to which Thailand should agree. This Government believes that at an appropriate time Thailand should be admitted to the United Nations Organization on its pledge to cooperate fully as a sovereign power in all pertinent international arrangements. It believes that it would not be desirable to make acceptance of such arrangements a condition to the restoration of Thailand's independence and sovereignty.

คำแปลภาษาไทย

เอกสารเลขที่ 892.01/6-2545

กระทรวงการต่างประเทศ ส.ร.อ.

ถึงสถานเอกอัครราชทูตอังกฤษ (ประจำกรุงเทพฯ)

บันทึกช่วยจำ

รัฐบาลสหรัฐอเมริกาเชื่อว่า นโยบายพื้นฐานและความมุ่งหมายของรัฐบาลบริติชกับอเมริกัน เกี่ยวกับประเทศไทยนั้นคล้ายกันในสาระสำคัญ คือ รัฐบาลทั้งสองใคร่ที่จะฟื้นฟูสถาปนาขึ้น ซึ่งเสรีภาพ เอกภาพ และอธิปไตยของประเทศไทย ทั้งสองรัฐบาลเห็นพ้องต้องกันว่าดินแดนที่ประเทศไทยเอาไปจากมาลายา พม่า และอินโดจีนนั้นจะต้องคืนให้ (อังกฤษและฝรั่งเศส); ไม่มีรัฐบาลใด (ส.ร.อ. หรืออังกฤษ) ต้องการดินแดนส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศไทย ; ทั้งสองรัฐบาลเชื่ออย่างประจักษ์แจ้งต่อความจริงใจแห่งความปรารถนาของรัฐบาล (บริติช พนมยงค์) ในการให้ประเทศไทยเข้าอยู่ในแควเดียวกันกับสัมพันธมิตร (และ) ขั้วโล่ญี่ปุ่นออกจากประเทศไทย, และช่วยให้ญี่ปุ่นพ่ายแพ้ในขั้นสุดท้าย ; และทั้งสองรัฐบาลมีความเห็นตรงกันว่าจะยังไม่เหมาะสมภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันที่จะรับรองรัฐบาลไทยพลัดถิ่น

อย่างไรก็ตาม มีหลายเรื่องที่จะต้องหารือกันต่อไปเพื่อที่จะทำความเข้าใจร่วมกันให้แน่นอน เนื่อง

จากความคลลคลายทางการทหาร ที่เกิดขึ้นใหม่ในเอเชีย
 อากเนย์และการคลลคลายทางการเมืองในประเทศไทยนั้น
 การปรึกษาหารอเช่นนนเป็นปัญหาคว่น เรื่องเหล่าน
 คือ :

1. วิธัฎการระหว่งประเทศ ภายหล่งสงคราม เกยวกับประเทศไทย

สำส่นของ มร. อีเค่น ฉบับ 4 กันยายน และ
 22 พฤศจิกายน ค.ศ. 1944 (พ.ศ. 2487) เกยวกับ
 วิธัฎการระหว่งประเทศภายหล่งสงคราม ซึ่งประเทศ
 ไทยจะต้งตกลงยินยอม รัฐบาลนั (ส.ร.อ.) เชื่อว่าใน
 กาละอันเหมาะสมประเทศไทยจะได้รับการรับรองให้เข้า
 เป็นสมาชิกองค้การสหประชาชาติโดยยืนยันร่วมมืออย่าง
 เต็มที่ ในฐานะเป็นประเทศอธิปไตยในกิจการทุกอย่าง
 แห่งวิธัฎการระหว่งประเทศ รัฐบาลนั (ส.ร.อ.) เชื่อ
 ว่าจะไม่เป็นการเหมาะสม ที่จะถือเอาการยอมรับวิธัฎการ
 เช่นนั้น (ตามสำส่นของ มร. อีเค่น) เป็นเงื่อนไขแห่ง
 การฟื้นฟูสถาปนาเอกราชและอธิปไตยของประเทศไทย

9.

เมื่อคุณพระกับคุณหลวงสุขุมฯ ได้ใช้เวลา 27 วัน เดินทางฝ่าอุปสรรคและเสียงภัยอันตรายถึง ส.ร.อ. เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2488 (ค.ศ. 1945) แล้ว คุณพระกับคุณหลวงฯ ก็ได้พิจารณาแผนการที่จะดำเนินตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายนั้นอย่างถูกต้องเหมาะสม เพราะการเจรจาทำความเข้าใจในปัญหาที่ค้างอยู่กับฝ่ายอเมริกันซึ่งถูกรัฐบาลไทยประกาศสงคราม และก่อกวนสงครามกับเขานั้นมิใช่ทำได้ง่าย ๆ เพียงใช้ปากพูดเท่านั้น หากต้องพิจารณาถึงทางด้านคนอเมริกันหลายคนที่เคยอยู่ในประเทศไทยขณะที่ญี่ปุ่นรุกราน ซึ่งเขาเหล่านั้นได้รับความเสียหายโดยตรงจากการที่รัฐบาลไทยประกาศสงคราม ต่อ ส.ร.อ. คุณพระและคุณหลวงสุขุมฯ ก็อาศัยความสนิทสนมที่เคยมีมาก่อนกับชาวอเมริกันเหล่านั้น เป็นพื้นฐานทำความเข้าใจถึงการที่ประชาชนไทยมิได้ตั้งตนเป็นศัตรูอเมริกัน คุณพระและคุณหลวงสุขุมฯ มิเพียงแต่ประสบความสำเร็จดังกล่าวแล้ว หากได้ทำให้ชาวอเมริกันเหล่านั้นสนับสนุนความ

ต้องการของประชาชนไทย และพวกเขายังได้ช่วยจัดการให้คณะกรรมการต่างประเทศของรัฐบาลอเมริกันรับฟังคำชี้แจงของคุณพระกับคุณหลวง ฯ ตามแนวทางที่กองบัญชาการเสรีไทยมอบหมาย จึงช่วยให้ประเทศไทยได้รับความสนับสนุนจากคณะกรรมการ ของฝ่ายนิติบัญญัติอเมริกันอีกด้วย มิฉะนั้นแม้รัฐบาลอเมริกันมีความปรารถนาดีต่อประเทศไทย แต่ถ้ารัฐบาลไม่เห็นด้วย ความยุ่งยากเกี่ยวกับประเทศไทยก็อาจเกิดขึ้นได้ทางรัฐบาลอเมริกัน

10.

แม้ว่ารัฐบาล ส.ร.อ. มีความปรารถนาดีต่อประเทศไทยดังกล่าวแล้วก็ดี แต่พิธีการที่จะเลิกสถานะสงครามระหว่างประเทศกับ ส.ร.อ. ก็มิอาจทำได้โดยวิธีเรียบง่ายไปประจุกคลื่นกระทบฝั่ง เพราะรัฐบาลไทยสมัยนั้นมีการ “ประกาศสงคราม” ต่อ ส.ร.อ. อนึ่ง รัฐบาลไทยสมัยนั้นมิได้แยกทำประกาศสงครามต่อ ส.ร.อ. ฉบับหนึ่งและทำประกาศสงครามต่อบริเตนใหญ่อีกฉบับหนึ่ง หากรัฐบาล

ไทยนั้นได้ผูก ส.ร.อ. กับบริเตนใหญ่ไว้ในประกาศสงครามฉบับเดียวกัน

นอกจากที่กล่าวแล้ว หลายคนก็เอาใจใส่ต่อปัญหาการเมืองระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ก็ทราบกันอยู่แล้วว่าประเทศสัมพันธมิตรได้ทำความตกลงระหว่างกันว่าประเทศใดประเทศหนึ่ง จะไม่แยกทำสัญญาสงบศึกกับประเทศที่มีสถานะสงครามกับตน

ฉะนั้นกองบัญชาการเสรีไทย จึงไม่อาจขอให้รัฐบาล ส.ร.อ. แยกออกจากรัฐบาลอังกฤษ ในการประกาศเลิกสถานะสงครามกับประเทศไทย พิธีการประกาศว่าการประกาศสงครามต่อ ส.ร.อ. และบริเตนใหญ่เป็นโมฆะ จึงต้องทำเป็นประกาศฉบับเดียว

กองบัญชาการเสรีไทยได้เจรจาเป็นการลับในระหว่างสงครามกับ ส.ร.อ. และอังกฤษถึงการที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์จะได้ประกาศโมฆะกรรมแห่งประกาศสงครามต่อประเทศทั้งสอง แต่ ส.ร.อ. ก็ได้ขอให้ยับยั้งไว้จนกว่าจะถึงเวลาสมควร

ฝ่ายรัฐบาลอังกฤษก็ยังนิ่งเฉยไม่ยอมตกลงด้วยง่าย ๆ เพราะอังกฤษได้รับความเสียหายจากประกาศสงครามดัง-

กล่าวมากกว่า ส.ร.อ. ยิ่งกว่านั้น “สงครามเสียง” (Phony War) ซึ่งวิทยุกระจายเสียงของรัฐบาลไทยสมัยจอมพล ปิบูลฯ ได้ทำต่ออังกฤษได้ดำเนินไปอย่างรุนแรงมาก คนไทยที่ได้ฟังวิทยุกระจายเสียงของรัฐบาลย่อมระลึกได้ว่ามีหลายครั้งที่วิทยุนั้น ได้ใช้วิธีโจมตีพระเจ้ากรุงอังกฤษตลอดทั้งบรรพบุรุษของพระองค์ด้วย ชาวอังกฤษส่วนมากที่นับถืออย่างสูงในองค์พระประมุขของเขา จึงแค้นเคืองไม่เพียงแต่ผู้รับผิดชอบในการกระจายเสียงนั้น หากคิดไล่เบียดเอากับประเทศไทยส่วนรวมด้วย เสรีไทยที่ก่อตั้งขึ้นจากอังกฤษก็ดี และเสรีไทยจากประเทศไทย ซึ่งกองบัญชาการเสรีไทยได้ส่งไปเจรจาลับกับฝ่ายอังกฤษเกี่ยวกับการประกาศเลิกสถานะสงครามจึงประสบความสำเร็จอย่างมากอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาทางการเมืองกับอังกฤษ

การที่จะประกาศโมฆะกรรมแห่งประกาศสงครามจึงไม่อาจทำได้ง่าย ๆ ประดุจ “ตีหัวเขาแล้วเห็นทำสูเขาไม่ได้ก็หลบหนีเข้าบ้าน”

ด้วยความอุตสาหะพยายามของเสรีไทยทั้งหลายในการปฏิบัติการทั้ง 2 ด้านดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นผลให้ฝ่ายอังกฤษมีความเห็นใจประชาชนไทยยิ่งขึ้นตามลำดับ

11.

ต่อมาในวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2488) พระจักรพรรดิญี่ปุ่นได้สั่งให้กองทัพ และประชาชนญี่ปุ่น ยอมจำนน (แพ้) สัมพันธมิตร ลอร์ดเมานท์แบทเตนจึงได้รับอนุญาตจากรัฐบาลอังกฤษ (รัฐบาลแรงงานที่มี มร. แอทลี เป็นนายกรัฐมนตรี) ให้ส่งสาส์นถึงสมเด็จพระนางเจ้าให้รับประกาศว่าการประกาศสงครามต่อบริเตนใหญ่ และ ส.ร.อ. นั้นเป็นโมฆะ ตามข้อความตรงกันกับที่กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษแจ้งให้อเมริกันทราบ ส.ร.อ. ได้นำความในสาส์นนั้น ลงพิมพ์ในหนังสือของรัฐบาลนั้นชื่อ *Foreing Relations of The United States* ค.ศ. 1945 เล่ม 6 หน้า 1278-1279 มีความดังต่อไปนี้

740.0011 PW/S-1545 : Telegram

The Secretary of State to the Ambassador in the United Kingdom.

(Winant)

Washington, August 15, 1945-3 p.m.

6922 : British Embassy has informed us.

a) that FonOff has authorized Mountbatten personally to advise RUTH to make announcement as soon as possible after final Japanese surrender disavowing Thai declaration of war upon Great Britain and United States and all measures flowing therefrom which may operate to prejudice of Allies, repudiating alliance and all other agreements with Japan, placing Thailand and its armed forces at service of Allies, and declairing his readiness to send a representative immediately to Kandy to get in touch with Allies. British suggested that announcement might also state that RUTH had informed British and American Governments at an earlier stage that resistance movement wished to initiate overt action against the enemy and refrained only on express request of Allies for operational reasons.

b) that FonOff also informed Mountbatten if RUTH takes necessary initiative as advised, British are disposed, because of support by Thai resistance

movement and of Allied request not to take action last May, to forego pressing for separate act of unconditional surrender which under existing circumstances would be considered normal procedure, and to mold their policy according to Thai readiness to make restitution for the past and to cooperate for the future.

c) that if RUTH follows advice and sends representative to Kandy, British propose to communicate with Dept before commencing negotiations regarding the terms on which they would be prepared to terminate state of war.

BYRNES

แปลเป็นภาษาไทย

เลขที่ 740.0011 PW/S-1545 : โทรเลข

ร.ม.ต. การต่างประเทศถึงเอกอัครราชทูต

ในสหราชอาณาจักร (ไวแนนท์)

วอชิงตัน, 15 สิงหาคม 1945 เวลาบ่าย 3 โมง

(ตรงกับวันที่ 16 สิงหาคม 1945 เวลา 3 น. กรุงเทพฯ)

6922. สถานเอกอัครราชทูตบริติชแจ้งเราว่า

(ก) กระทรวงการต่างประเทศอังกฤษได้อนุญาต
 เมานท์แบทเตนแนะนำเป็นส่วนตัวมายัง “รูธ” ให้
 ประกาศโดยเร็วที่สุดที่จะเป็นไปได้ภายหลังญัตินยอม
 จำนวนในที่สุดแล้วนั้น บอกปฏิเสธการประกาศ
 สงครามของไทยต่อบริเตนใหญ่ และ ส.ร.อ. อีกทั้ง
 มาตรการทั้งหลายที่เกิดขึ้นจากการนั้น ที่ดำเนินไป
 เป็นที่เสียหายแก่สัมพันธมิตร ยกเลิกการเป็นพันธมิตร
 และข้อตกลงอย่างอื่นที่สนกับญัติน ให้ประเทศไทยและ
 กองกำลังทหารไทยบริการสัมพันธมิตรและแถลงว่าพร้อม
 ที่จะส่งผู้แทนไปยังนครแคนดิดทันทีเพื่อติดต่อกับสัมพันธ-
 มิตร บริติชได้เสนอว่าประกาศนั้น อาจกล่าวด้วยว่า
 “รูธ” ได้แจ้งแก่รัฐบาลบริติช และอเมริกาตั้งแต่
 ระยะนั้น ๆ แล้วว่าขบวนต่อต้านต้องการริเริ่มปฏิบัติ
 การต่อสู้ศัตรูอย่างเปิดเผย และยับยั้งไว้ก็เพราะคำ
 ร้องขอโดยเฉพาะเจาะจงของสัมพันธมิตรเพื่อการ
 ปฏิบัติทางการทหาร

(ข) ให้เมานท์แบทเตนแจ้งด้วยว่า ถ้า “รูธ”
 ริเริ่มทำเป็นตามคำแนะนำนั้น บริเตนก็พร้อมแล้ว

เพราะความอุปการะของขบวนต่อต้านของไทย และ
 คำร้องขอของสัมพันธมิตรที่มีให้ลงมือปฏิบัติการเปิด
 เผยเมื่อเดือนพฤษภาคมที่แล้วมา ในการที่ (บริติช)
 ไม่ดำเนินต่อไป ซึ่งการบังคับให้ (ไทย) ทำเอกสาร
 การยอมจำนน (ยอมแพ้) โดยไม่มีเงื่อนไขซึ่งตาม
 สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ก็เป็นวิธธรรมดา (ที่ต้องทำเช่น
 นั้น) และ (บริติช) จะปรับปรุงนโยบายของตนตามที่
 ไทยพร้อมจะคืนให้ซึ่งสิ่งที่แล้วมาในอดีต และที่จะร่วม
 มือในภายหน้า

(ค) ถ้า “รัฐ” ทำตามคำแนะนำและส่งผู้แทน
 ไปยังนครแคนดีบริติชเสนอที่จะติดต่อกับกระทรวงการ
 ต่างประเทศอเมริกันก่อนที่จะตั้งตนเจรจาเกี่ยวกับข้อความ
 ที่เขา (ไทย) เตรียมทำให้สถานะสงครามสุดสั่นลง

(ลงนาม) เบิร์นส์

(ร.ม.ต. กระทรวงการต่างประเทศ)

12.

ทันใดที่ผมได้รับสาส์นดังกล่าวในข้อ 11 นั้น ผม
 ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์จึงได้เชิญ นายควง

อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรี และนายทวิ บุณยเกตุ รัฐมนตรีสั่ง
 ราชการสำนักนายกรัฐมนตรีมาปรึกษาที่จะประกาศสันติภาพ
 และเห็นควรว่านายทวิ บุณยเกตุเป็นผู้เหมาะสมที่จะเป็นผู้
 ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ประกาศนั้นมีความ
 ดังต่อไปนี้

ประกาศสันติภาพ

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล
 ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร

ลงวันที่ 1 สิงหาคม พุทธศักราช 2487)

ปรีดี พนมยงค์

โดยที่ประเทศไทยได้เคยถือนโยบายอันแน่วแน่ที่
 จะรักษาความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด และจะต่อสู้การ
 รุกรานของต่างประเทศทุกวิถีทางดังปรากฏเห็นได้ชัดจาก
 การที่ได้มีกฎหมายกำหนดหน้าที่คนไทยในเวลารบ เมื่อ
 พุทธศักราช 2484 อยู่แล้วนั้น ความจำนงอันแน่วแน่

ดังกล่าวนี้^๕ได้แสดงให้เห็นประจักษ์แล้ว ในเมื่อญี่ปุ่นได้
 ยাত্রาทัพเข้าในดินแดนประเทศไทยในวันที่ 8 ธันวาคม
 พุทธศักราช 2484 โดยได้มีการต่อสู้การรุกรานทุกแห่ง
 และทหาร ตำรวจ ประชาชนพลเมืองได้เสียชีวิตไปใน
 การเป็นอันมาก^๕

เหตุการณ์อันปรากฏเป็นสักขีพยาน^๕ ได้แสดงให้เห็น
 อย่างแจ่มแจ้งว่า การประกาศสงครามเมื่อวันที่ 25
 มกราคม พุทธศักราช 2485 ต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐ
 อเมริกา ตลอดจนการกระทำทั้งหลาย ซึ่งเป็นปรีกษณ์ต่อ
 สหประชาชาติ^๕ เป็นการกระทำอันผิดจากเจตจำนงของ
 ประชาชนชาวไทย และฝ่าฝืนบัญญัติแห่ง
 รัฐธรรมนูญและกฎหมายบ้านเมืองประชาชนชาวไทยทั้ง
 ภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งอยู่ในฐานะที่จะช่วย
 เหลือสนับสนุนสหประชาชาติ ผู้รักที่จะให้สันติภาพใน
 โลก^๕ ได้กระทำการทุกวิถีทางที่จะช่วยเหลือสหประชา-
 ชาติ ดังที่สหประชาชาติส่วนมากยอมทราบอยู่แล้ว ทง
 หนบนการแสดงเจตจำนงของประชาชนชาวไทยอีกครั้ง
 หนึ่งที่ไม่เห็นด้วยต่อการประกาศสงคราม และการกระทำ
 อันเป็นปรีกษณ์ต่อสหประชาชาติดังกล่าวมาแล้ว

บัดนี้ ประเทศญี่ปุ่นได้ยอมปฏิบัติตามคำประกาศ
ของสหรัฐอเมริกาบริเตนใหญ่ จีน และสหภาพโซเวียต
ซึ่งได้กระทำ ณ นครปอตสดัมแล้ว สันติภาพจึงกลับคืน
มาสู่ประเทศไทย อันเป็นความประสงค์ของประชาชน
ชาวไทย

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในพระปรมาภิไธย
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงขอประกาศโดยเปิดเผยแทน
ประชาชนชาวไทยว่า การประกาศสงครามต่อสหรัฐ
อเมริกาและบริเตนใหญ่ เป็นโหมะไม่ผูกพันประชาชน
ชาวไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับสหประชาชาติ ประเทศไทย
ได้ตัดสินใจที่จะให้กลับคืนมาซึ่งสัมพันธไมตรีอันดี อัน
เคยมีมากับสหประชาชาติ เมื่อก่อนวันที่ 8 ธันวาคม
พุทธศักราช 2484 และพร้อมที่จะร่วมมือเต็มทุกทาง
กับสหประชาชาติในการสถาปนาเสถียรภาพในโลกนี้

บรรดาดินแดนซึ่งญี่ปุ่นได้มอบให้ไทยครอบครอง
คือ รัฐกลันตัน ตรังกานู ไทรบุรี ปะริด เบียงตุง
และเมืองพานัน ประเทศไทยไม่มีความปรารถนาที่จะ
ได้ดินแดนเหล่านี้ และพร้อมที่จะจัดการเพื่อส่งมอบให้
เมื่อบริเตนใหญ่พร้อมที่จะรับมอบไป

ส่วนบรรดาบทกฎหมายอื่นๆ ใดอันมีผลเป็นปฏิบัต
ต่อสหรัฐอเมริกา บริเตนใหญ่และเครือจักรวรรดิก็จะได้
พิจารณายกเลิกไปในภายหน้า บรรดาความเสียหาย
อย่างใด ๆ จากกฎหมายเหล่านั้นก็จะได้รับชดใช้โดย
ชอบธรรม

ในที่สุคน^๕ ขอให้ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย
ตลอดจนชนต่างคำวซึ่งอยู่ในราชอาณาจักรไทย จงตั้ง^๕
อยู่ในความสงบ และไม่กระทำการใด ๆ อันจะเป็นการ
ก่อกวนความสงบเรียบร้อย พึงยึดมั่นในอุดมคติซึ่งได้วาง
ไว้ในข้อตกลงของสหประชาชาติ ณ นครซานฟรานซิสโก

ประกาศ ณ วันที่ 16 สิงหาคม พุทธศักราช
2488 เป็นปีที่ 12 ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ทวิ บุญยเหตุ
รัฐมนตรี

หมายเหตุ

ฉะนั้น ประกาศโฆษณากรรมแห่งประกาศสงครามต่อ
บริเตนใหญ่และ ส.ร.อ. ฯลฯ นั้น จึงมิใช่ “การตีหัว

เขาแล้วเห็นท่าว่าสู้เขาไม่ได้วิ่งหลบเข้าบ้าน” หากเป็นผลแห่งการที่เสรีไทยทั้งหลายได้เสียสละชีวิตและความเหนื่อยยากในการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของขบวนการเสรีไทยดังกล่าว จนกระทั่งสัมพันธมิตรเห็นใจแล้วจึงแนะนำมายังผมให้มิประกาศตามความในประกาศสันติภาพนั้น

13.

ตามเอกสารหลักฐานดังกล่าวในข้อ 10 และข้อ 11 นั้นฝ่ายอังกฤษจึงยอมตกลง ไม่บังคับให้ประเทศไทยทำเอกสารยอมจำนน (ยอมแพ้) โดยไม่มีเงื่อนไขดังที่ประเทศแพ้สงครามต้องกระทำอันเป็นการเสียเอกราชและอธิปไตยสิ้นเชิง แต่ฝ่ายอังกฤษก็บีบบังคับให้ประเทศไทยต้องทำข้อตกลงกับอังกฤษตามที่อังกฤษเรียกว่า “เพื่อคืนสิ่งที่แล้วมาในอดีตและที่จะร่วมมือในภายหน้า” ในการนั้นอังกฤษได้ยื่นร่างข้อตกลงให้ฝ่ายไทยพิจารณา 21 ข้อ กับภาคผนวกอีกหลายข้อ รวมเป็นการบังคับให้ฝ่ายไทยต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจเศรษฐกิจ และการทหาร ฯลฯ ของอังกฤษ

หมายเหตุ

เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2510 นายทหารไทยผู้ใหญ่
 คนหนึ่ง ซึ่งเป็นสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญได้กล่าวใน
 สภาฯ นั้น สนับสนุนผู้เสนอให้เลิก พ.ร.บ. อาชญากร
 สงครามฉบับ พ.ศ. 2488 นายทหารผู้ใหญ่นั้นได้กล่าวเป็น
 ใจความว่า มีบุคคลหนึ่งต้องการแก้แค้นจอมพลพิบูลฯ จึง
 จัดการให้มี พ.ร.บ. อาชญากรสงครามฉบับนั้น นายทหาร
 คนนั้นได้กล่าวตามที่ท่านคิดเอาเอง ซึ่งโดยวิธีที่ถูกที่ควร
 แล้วผู้ที่เป็นสมาชิกรัฐสภาอันมีเกียรติก่อนที่จะพูดเรื่องใดก็
 ต้องอ่านเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องนั้น ให้ถูกต้องครบ
 ถ้วนเสียก่อน คือ

ก)

ร่างข้อตกลง 21 ข้อ ซึ่งอังกฤษยื่นต่อรัฐบาลไทย
 ภายหลังสงครามนั้น รัฐบาลดังกล่าวก็ได้เสนอสภาผู้แทน
 ราษฎรทราบแล้ว ผู้ปรารถนาสัจจะก็ย่อมทราบได้ว่าในข้อ

ที่เกี่ยวกับอาชญากรรมสงครามอังกฤษ ได้เรียกร้องให้รัฐบาลไทยปฏิบัติดังต่อไปนี้

“ร่วมมือในการจับกุม และฟ้องร้องบุคคลที่
ต้องหาว่าเป็นอาชญากรรมสงคราม หรือบุคคลที่รู้กัน
ทั่วไปแล้วว่าได้ช่วยเหลืออย่างเอาการเอางานให้แก่
ญี่ปุ่น หรือให้แก่ศัตรูของสัมพันธมิตร”

บ)

ประวัติศาสตร์การทหารที่สอนในโรงเรียนการทหาร
ชั้นสูงของหลายประเทศ ย่อมกล่าวถึงว่าเมื่อ ค.ศ. 1943
(พ.ศ. 2486) ระหว่างสงครามโลกนั้นสัมพันธมิตร 19 ชาติ
ได้ตกลงกันที่กรุงลอนดอน จัดตั้ง “คณะกรรมการ
อาชญากรรมสงคราม” และได้ตั้ง “อนุกรรมการอาชญากรรม
สงครามสำหรับตะวันออกไกล” ขึ้นที่นครจุงกิง ประเทศ
จีน เพื่อเตรียมสำรวจบุคคลที่มีการกระทำเป็นอาชญากรรม
สงครามในตะวันออกไกล ซึ่งจะต้องถูกจับตัวไปชำระที่
ศาลอาชญากรรมสงครามของสัมพันธมิตร

14.

รัฐบาลอเมริกันทราบเรื่องที่รัฐบาลอังกฤษยื่นร่างข้อตกลง ๔๑ ข้อไปยังรัฐบาลไทย โดยรัฐบาลอังกฤษมิได้ปรึกษารัฐบาลอเมริกาให้เห็นชอบด้วยก่อน ซึ่งเป็นการผิดต่อคำรับรองของรัฐบาลอังกฤษที่แจ้งต่อรัฐบาลอเมริกันตามเอกสารหลักฐานที่อ้างแล้วในข้อ 10 ว่า “(ก) ถ้ารัฐทำตามคำแนะนำ (บอกเลิกประกาศสงคราม) และส่งผู้แทนไปยังนครแคนดี, บริติชเสนอนที่จะติดต่อกับกระทรวงการต่างประเทศอเมริกัน ที่จะตั้งต้นเจรจาเกี่ยวกับข้อความที่เขา (ไทย) เตรียมทำให้สถานะสงครามสิ้นสุดลง” ดังนั้น แม้ว่ารัฐบาลอเมริกันเคยแสดงความเห็นใจ ให้จับกุมผู้มีการกระทำเป็นอาชญากรรมสงครามนั้นมาลงโทษก็ดี แต่ข้อเรียกร้องอื่นๆ ของอังกฤษจากประเทศไทยนั้นรุนแรงมาก รัฐบาลอเมริกัน จึงได้ประท้วงรัฐบาลอังกฤษว่า ร่างข้อตกลงที่ยื่นต่อฝ่ายไทยนั้นอังกฤษทำในนามสัมพันธมิตรจึงต้องปรึกษารัฐบาลอเมริกันเสียก่อน ฉะนั้นจึงให้รัฐบาลอังกฤษยับยั้งไว้ก่อน พร้อม

กันนั้นรัฐบาลอเมริกัน ได้แจ้งให้ฝ่ายไทยยับยั้งการลงนาม
ข้อตกลงกับอังกฤษไว้ ระหว่างนั้นรัฐบาลอเมริกันก็ได้
พยายามเรียกร้องให้รัฐบาลอังกฤษผ่อนผันการบีบบังคับ
ไทย ส่วนเสรีไทยที่ปฏิบัติงาน ณ กรุงวอชิงตัน รวมทั้ง
คุณพระและคุณหลวงสุขุม ฯ ก็ได้อุตสาหพยายามเต็มที่
ดังที่คุณพระกล่าวไว้ในหนังสือของคุณพระแล้ว ในการ
ติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลอเมริกัน และชาวอเมริกันที่เป็น
มิตรของประชาชนไทยนั้น เพื่อสนับสนุนให้รัฐบาลอเมริกัน
ช่วยทำให้อังกฤษผ่อนหนักเป็นเบาในการเรียกร้องเอาจาก
ประเทศไทย

รัฐบาล ทวี บุญเกิด ถวายบังคมลาออกจากตำแหน่ง
เมื่อวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2488 แล้วได้ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ ตั้งแต่วันที่ 17
กันยายน นั้นเอง ม.ร.ว. เสนีย์ ฯ ได้ปฏิบัติภารกิจต่อสู้อย่างดีในการเจรจาทำข้อตกลงกับอังกฤษ ครั้นถึงวันที่ 1
มกราคม พ.ศ. 2488 คณะผู้แทนของรัฐบาลไทย (ม.จ. วิวัฒนไชย ไชยันต์ หัวหน้าคณะ) และผู้แทนรัฐบาล

อังกฤษ (มร. เดนนิ่ง หัวหน้านักคณะ) จึงได้ลงนาม “ความตกลงสมบูรณแบบ” ซึ่งเป็นการผ่อนหนักเป็นเบาหลายประการจากข้อเสนอเดิมของอังกฤษ.

คำปรารภแห่งความตกลงสมบูรณแบบนั้น มีความดังต่อไปนี้

“โดยที่ตามประกาศซึ่งได้กระทำ ณ กรุงเพทฯ เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ. 1945 ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์แห่งประเทศไทยได้ประกาศในพระปรมาภิไธยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งประเทศไทยว่าการประกาศสงครามซึ่งประเทศไทยได้กระทำ เมื่อวันที่ 25 มกราคม ค.ศ. 1942 ต่อสหราชอาณาจักรเป็นโมฆะด้วยเหตุที่ได้กระทำไปโดยขัดกับเจตนาจำนงของประชาชนไทยและเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญและกฎหมายของประเทศไทย และ

“โดยที่ในวันเดียวกัน ประกาศลงวันที่ 16 สิงหาคม ค.ศ. 1945 ดังกล่าวแล้วได้รับความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์จากสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทย และโดยที่รัฐบาลไทยได้บอกปฏิเสธพันธไมตรี ซึ่งประเทศไทยได้กระทำกับญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม ค.ศ. 1941 กับ

ทั้งบรรณาสณธิสัญญาภาคีสัญญา หรือความตกลงอื่น ๆ
ซึ่งได้กระทำไว้ระหว่างประเทศไทยกับญี่ปุ่น และ

“โดยที่รัฐบาลไทย มีความใส่ใจที่จะเข้ามามีส่วน
อย่างเต็มที่ในการบรรเทาผลแห่งสงคราม โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในการดำเนินกระบวนการ อันมีความมุ่งหมายที่
จะช่วยเหลือการกลับสถาปนาความมั่นคงระหว่างประเทศ
และสวัสดิภาพทางเศรษฐกิจทั่วไป และ

“โดยที่รัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักรและรัฐบาล
อินเดียอาศัยข้อคำนึง เนื่องด้วยการกระทำในการ
ปฏิเสธซึ่งรัฐบาลไทยได้ปฏิบัติไปแล้ว และระลึกอยู่
ด้วยเหมือนกันถึงความอุปการะ ที่ขบวนการเคลื่อนไหว
ไหวต่อต้านในประเทศไทยได้อำนวยให้ในระหว่าง
สงครามกับญี่ปุ่น จึงมีความปรารถนาที่จะให้สถานะ
สงครามสิ้นสุดลงโดยทันที”

15.

ส่วนพิธีการเลิกสถานะสงครามกับประเทศจีนนั้น
แม้ว่าในระยะแรกแห่งสงคราม จีนยอมถือตามนโยบาย

อเมริกันที่เคารพความเป็นเอกราชของประเทศไทย แต่ภายหลังที่รัฐบาลไทยสมัยนั้น ได้ยกกองทัพไปยึดพันธรัฐฉาน (เชียงตุง) และขับไล่ทหารจีนจากดินแดนนั้น แล้วต่อมาได้รับรองรัฐบาลแมนจูวะซึ่งเป็นหุ่นของญี่ปุ่นและรับรองรัฐบาล “汪精衛” ว่าเป็นรัฐบาลของจีนนั้น รัฐบาลแห่งชาติจีนจึงต้องการให้ “บทเรียน” แก่ประเทศไทย โดยแสดงเปิดเผยทางวิทยุกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์ ที่เป็นเครื่องมือของรัฐบาลแห่งชาติจีน เรียกร้องให้ประเทศไทย “ทำพิธียอมแพ้สงคราม และเอาตัวผู้รับผิดชอบในการก่อสงครามไปชำระที่ศาลอาชญากรรมสงคราม ดังกล่าวแล้วในข้อ 1

รัฐบาลไทยที่ตั้งขึ้นภายหลังสงครามได้ปฏิบัติการเพื่อประเทศไทยไม่ต้องทำพิธีแพ้สงครามต่อจีน ดังต่อไปนี้

ประการที่ 1

รัฐบาลทวี บุญยเกตุ ได้มอบให้กระทรวงกลาโหมจัดการถอนกองทัพไทยออกจากพันธรัฐฉานโดยเร็ว ฉะนั้นมูลเหตุที่จีนถือว่าไทยก่อสถานะสงครามกับจีนโดยการทหารได้สิ้นสุดไปแล้ว ทหารไทยจึงไม่ต้องทำพิธีแพ้สงครามกับจีน

อนึ่ง นายทหารและพลทหารไทยที่มีใจเป็นธรรมก็ ย่อมทราบดีอยู่แล้วถึงสภาพความเป็นอยู่ของกองทัพบกไทย ที่ปฏิบัติงานในแคว้นเชียงตุง ดังที่พลเอกเนตร เขมะโยธิน ได้เขียนไว้ตามสภาพเป็นจริงในหนังสือชื่อ “งานใต้ดิน ของพันเอกโยธิน” เล่ม 1 หน้า 105 มีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“กองทัพบกไทยที่ถูกส่งไปปฏิบัติงานในแคว้น เชียงตุงทางภาคเหนือยังคงตรึงอยู่กับกองทัพจีน บรรดา ทหารทั้งหลายที่อยู่ทางภาคนั้น ดูเหมือนจะต้องต่อสู้ กับโรคภัยไข้เจ็บ และความอดกััดขาดแคลนยารักษา โรคและเครื่องนุ่งห่มมากกว่าการต่อสู้กับกระสุนปืน ของข้าศึก ส่วนทางภาคอื่น ๆ ภายในประเทศไทยก็ได้ รับภัยทางอากาศเพิ่มขึ้นทุกวัน เส้นทางคมนาคมต่าง ๆ เฉพาะอย่างยิ่งทางรถไฟถูกตัดขาดเป็นตอน ๆ

รัฐบาลแห่งชาติจีนได้เตรียมกำลังทหารไว้เป็นจำนวน มากที่จะเคลื่อนเข้ามายังแคว้นเชียงตุง เพื่อจะลงมายังภาค เหนือของประเทศไทยจนถึงเหนือเส้นขนานที่ 16 ซึ่งเจียง ไคเช็คถือว่าอยู่ในเขตยุทธภูมิจีน ดังปรากฏตามเอกสาร

หลักฐานที่ผมได้อ้างไว้ข้างต้นนั้น ณะเน่ถำรฐบาลทวี่
 บุญเกตุมิได้สั่งให้ถอนทหารไทยจากแคว้นเชียงตุง ก่อนที่
 ประธานาธิบดีทรูแมนจะได้ช่วย (ตามคำขอร้องของผม)
 ออกคำสั่งหมายเลข 1 ลงวันที่ 2 กันยายน ค.ศ. 1945
 (พ.ศ. 2488) ให้กำลังทหารญี่ปุ่นทั่วทั้งดินแดนไทยยอม
 จำนวนต่อผู้บัญชาการทหารสูงสุด สัมพันธมิตรภาคเอเชีย-
 อากเนย์แล้ว ทหารไทยในแคว้นเชียงตุงที่ป่วยเจ็บจำนวน
 มากดังที่ พล.อ. เนตร เขมะโยธินเขียนตามสภาพจริงไว้
 นั้นก็ต้องเผชิญต่อกองทัพมหาศาลของจีนอีกด้วย

ประการที่ 2

รัฐบาลทวี่ บุญเกตุ ได้มอบให้อธิบดีกรมตำรวจ
 (พล.ต.อ. อุดมเดชจรัส) จัดการปิดสถานทูตมานจูวะ
 ประจำกรุงเทพ ฯ โดยทันทีที่ได้ประกาศสันติภาพแล้ว

ฝ่ายคณะทูตมานจูวะได้หลบหายไปจากสถานทูตตั้ง
 เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2488 โดยรัฐบาลไทยไม่
 รู้ว่าพวกนั้นไปหลบซ่อนอยู่ที่ไหน (จนปัจจุบันนี้) รัฐบาล
 แห่งชาติจีนจึงไม่อาจบังคับรัฐบาลไทย ให้จับตัวคณะทูต
 มานจูวะส่งให้รัฐบาลจีน

ส่วนสถานทูตไทยซึ่งรัฐบาลพิบูลฯ ได้ตั้งขึ้นที่กรุง “ชินกิง” (ฉางชุน) ของรัฐมานจูวะก็หมดสภาพไปตามความสลายตัวของรัฐนั้น คือในวันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ. 1945 (ก่อนญี่ปุ่นยอมแพ้ 9 วัน) สหภาพโซเวียตได้ประกาศสงครามต่อญี่ปุ่น และกองทัพโซเวียตกับกองทัพมองโกเลีย (นอก) ได้รุกอย่างสายฟ้าแลบเข้ามาในดินแดนมานจูวะ ยึดได้กรุงชินกิงและดินแดนส่วนมากของรัฐนั้น และได้จับพระจักรพรรดิปู้ยีกับคณะรัฐบาลของพระองค์ไปกักขังไว้ในไซบีเรีย รัฐมานจูวะจึงสิ้นสุดลง

ประการที่ 3

รัฐบาล “วังจิงไว” นั้นไม่มีสถานทูตในประเทศไทยความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างนั้นกับรัฐบาลไทยสมัยจอมพลพิบูลฯ ได้ดำเนินผ่านสถานทูตไทยและสถานทูตวังจิงไวประจำกรุงโตเกียว ตัวนายวังจิงไวได้ตายใน ค.ศ. 1944 พวกของเขาที่ประกอบเป็นรัฐบาลหุ่นของญี่ปุ่นต่อมาก็ได้สลายไปแล้วโดยการจํานนของญี่ปุ่นต่อสัมพันธมิตร

ประการที่ 4

ส่วนการที่รัฐบาลแห่งชาติจีนถือว่าตนมีอำนาจได้ตัวผู้รับผิดชอบในการก่อสถานะสงคราม ไปชำระที่ศาล

อาชญากรรมสงครามของสัมพันธมิตร ตามข้อตกลงระหว่าง
สัมพันธมิตรเมื่อ ค.ศ. 1943 (พ.ศ. 2486) ซึ่งได้ตั้งอนุ
กรรมการอาชญากรรมสงคราม สำหรับตะวันออกไกลขึ้นที่
นครจุงกิงประเทศจีนดังกล่าวแล้วในหมายเหตุของข้อ 13

แต่เพื่อรักษาอธิปไตยของชาติไทยซึ่งมีสิทธิพิจารณา
คนไทยที่มีการกระทำเป็นอาชญากรรมสงคราม รัฐบาลเสนีย์ฯ
จึงได้เสนอ พ.ร.บ. อาชญากรรมสงคราม พ.ศ. 2488 ต่อ
สภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ศาลฎีกาไทยมีอำนาจชำระคน
ไทยที่มีการกระทำเป็นอาชญากรรมสงคราม แทนที่จะส่งผู้
ต้องหาให้แก่สัมพันธมิตรนำไปชำระที่ศาลของสัมพันธมิตร
สภาเห็นชอบด้วยแล้วได้มีประกาศใช้ พ.ร.บ. อาชญากรรม
สงครามเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2488 รัฐบาลนั้นจึงปฏิบัติตาม
พ.ร.บ. ดังกล่าวโดยจับผู้ต้องหาหลายคน รัฐบาลแห่งชาติจีน
จึงยับยั้งการเรียกให้รัฐบาลไทยส่งตัวบุคคลที่จีนถือว่าเป็น
อาชญากรรมสงครามให้แก่จีน

ประการที่ 5

เมื่อรัฐบาลเสนีย์ ฯ ได้ตกลงทำ “สัญญาสมบูรณ
แบบ” กับอังกฤษและออสเตรเลียเมื่อวันที่ 1 มกราคม

ค.ศ. 1946 (พ.ศ. 2489) แล้ว รัฐบาลแห่งชาติจีนได้ส่ง
ผู้แทนมาประเทศไทยเพื่อขอทำสนธิสัญญาทางไมตรีกับ
ประเทศไทย รัฐบาลของ 2 ฝ่ายได้ลงนามในสนธิสัญญา
ดังกล่าวเมื่อวันที่ 23 มกราคม และได้แลกเปลี่ยนสัตยาบัน
ณ นครจุงกิงเมื่อวันที่ 28 มกราคมปีนั้น

16.

นอกจากขบวนการเสรีไทยปฏิบัติการด้านต่อสู้ญี่ปุ่น
กับด้านปฏิบัติการเพื่อให้สัมพันธมิตรรับเอาว่าประเทศไทย
ไม่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามและการผ่อนหนักเป็นเบาดังกล่าว
แล้ว ขบวนการเสรีภาพไทยได้คำนึงถึงว่าเท่าที่ประเทศไทย
เข้าสู่สงครามโดยยุทธภูมิยังมิได้ขยายมาถึงประเทศไทยเต็ม
ที่นั้นประชาชนก็ได้รับความทุกข์อดคัดเคืองอุปโภคและ
บริโภคมาก อีกทั้งการคมนาคม การไฟฟ้า และการสาธารณ
ูปการอื่น ๆ ก็ถูกทำลายมาก ถ้าสงครามดำเนินต่อไปจน
กระทั่งยุทธภูมิได้ขยายมาถึงประเทศไทยเต็มที่แล้วความอด

คัตขัดสนของประชาชน และการที่สิ่งต่าง ๆ ถูกทำลายตั้ง
กล่าวก็จะทวีมากขึ้น ฉะนั้นจึงเห็นสมควรเตรียมการบรร
เทาทุกข์และบูรณะประเทศภายหลังสงครามไว้ล่วงหน้า

สมัยนั้นผู้ที่ติดตามข่าวสงครามก็ทราบกันอยู่ทั่วไป
แล้วว่ามหาประเทศสัมพันธมิตร คือ อังกฤษ สหภาพ
โซเวียต จีน ได้รับความเสียหายภายในประเทศนั้น ๆ มาก
ส่วนสหรัฐอเมริกายังไม่ได้รับความเสียหายมากในประเทศ
จึงเป็นแหล่งที่ประเทศอื่น ๆ ฝ่ายสัมพันธมิตรขอความช่วยเหลือ
พัสดุสิ่งของเพื่อบรรเทาทุกข์และเพื่อที่จะบูรณะประ
เทศของตนเมื่อสงครามได้สิ้นสุดลง ฉะนั้น ในการที่กอง
บัญชาการเสรีไทยได้ ส่งคุณพระและคุณหลวงสุขุม ฯ ไป
ปฏิบัติภารกิจ ณ กรุงวอชิงตัน กองบัญชาการ ฯ จึงได้มอบ
ภารกิจอีกประการหนึ่งให้คุณพระและคุณหลวงปฏิบัติ คือ
ติดต่อกับองค์การอเมริกันไว้ล่วงหน้าถึงการบรรเทาทุกข์
และบูรณะประเทศไทยภายหลังสงคราม คุณพระและคุณ
หลวงก็ได้ปฏิบัติภารกิจนี้สำเร็จ สมความมุ่งหมายของกอง
บัญชาการ ฯ ดังที่คุณพระได้พรรณนาไว้ในหนังสือของคุณ
พระแล้ว

หมายเหตุ

บางคนเข้าใจผิดว่าจีนไม่ต้องการสิ่งของจาก ส.ร.อ. ในการบรรเทาทุกข์และ บำรุงประเทศของตนภายหลังสงคราม ผมจึงขอชี้แจงตามที่ผมประสบพบเห็นเมื่อผมไปอาศัยลี้ภัยอยู่ในปักกิ่งตั้งแต่ ค.ศ. 1949 (พ.ศ. 2492) ในระหว่าง 2-3 ปีแรกก็มีตลาดขายของอเมริกันที่เหลือใช้จากสงครามและมีตู้รถไฟที่ใช้บรรทุกของหลายคันมีรอยเครื่องหมายรถไฟอเมริกันซึ่งเหลือใช้จากสงคราม ส่วนนโยบายของพวกเขา “แก๊งค์ 4 คน” ของจีนที่ไม่ต้องการทุนและเทคโนโลยีจากต่างประเทศนั้น ต่อมาภายหลังที่พวกแก๊งค์นั้นล้มแล้วรัฐบาลจีนชุดใหม่ก็ได้ใช้นโยบายใหม่ ดังปรากฏตามข่าวซินหัวเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ. 1979 (พ.ศ. 2522) ที่กระจายไปทั่วโลกถึงนโยบายของจีนในการเร่งการพัฒนาสมัยใหม่ 4 อย่าง คือ “การเกษตร การอุตสาหกรรม การวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การทหาร” ว่า “เป็นที่แน่นอนว่าเราต้องรับทุนของต่างประเทศและซึ่มาบเทคนิคจากหัวหน้าของต่างประเทศ และศึกษาความสันทัดจัดเจนในการจัดการของเขา”

17

ผมขอเรียนเพิ่มเติมถึงเรื่องสหประชาชาติรับประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การนั้นภายหลังที่คุณพระได้กลับมากรุงเทพฯ แล้ว ดังต่อไปนี้

คุณพระยอมทราบแล้วว่าเมื่อ ค.ศ. 1942 (พ.ศ. 2485) สัมพันธมิตร 26 ประเทศได้แถลงร่วมกันประกาศวัตถุประสงค์ของสัมพันธมิตร ต่อมาเมื่อวันที่ 24 เมษายน ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2488) ก่อนสงครามโลกสิ้นสุดลง สัมพันธมิตรได้ประชุมกันที่นครซานฟรานซิสโก (ส.ร.อ.) จัดตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้น

ตามโทรเลขลับของผมถึงรัฐบาลอเมริกันเมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม ค.ศ. 1945 (ภายหลังการประชุมซานฟรานซิสโก 26 วัน) ผมได้ขอร้องรัฐบาลอเมริกันให้ประกาศว่าประเทศไทยเป็นสมาชิกสหประชาชาติ มิใช่เป็นประเทศศัตรู แต่รัฐบาลอเมริกันตอบว่า ส.ร.อ. ประเทศเดียวไม่อาจประกาศว่าประเทศใดเป็นสมาชิกของสหประชาชาติได้ ขบวนการเสรีไทยจึงได้พยายามต่อมาที่จะใช้สัมพันธมิตรรับประเทศไทยเป็นสมาชิก

ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2489 (ค.ศ. 1946) ผมได้กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ พล.ร.ต. ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์เป็นนายกรัฐมนตรีและจัดตั้งรัฐบาลขึ้นใหม่ รัฐบาลสัมพันธมิตร 4 ประเทศซึ่งมีผู้แทนประจำสภาความมั่นคงของสหประชาชาติ คือ จีน ส.ร.อ. อังกฤษ ฝรั่งเศส ได้เชิญผมกับภรรยาไปเยือนประเทศทั้ง 4 นั้น คุณหลวงสุขุม ฯ ก็ได้ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการของผมร่วมเดินทางไปด้วย รัฐบาลธำรง ฯ ได้มอบภารกิจให้ผมขอรับรองรัฐบาลดังกล่าวให้สนับสนุนประเทศไทยในการสมัครเป็นสมาชิกสหประชาชาติ

โดยที่ประเทศไทยได้ชำระสะสางเรื่องที่กำลังอยู่เนื่องจากสถานะสงครามกับประเทศดังกล่าวเสร็จสิ้นไปแล้ว ตั้งนั้นในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1946 (พ.ศ. 2489) องค์การสหประชาชาติจึงรับประเทศไทยเป็นสมาชิกขององค์การตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ส่วนอีก 20 กว่าประเทศซึ่งไม่ใช่ประเทศศัตรูที่สมัครเป็นสมาชิก องค์การสหประชาชาติก็ยังมีได้รับเข้าเป็นสมาชิกในปีนั้น จึงต้องรอคอยต่อมาอีกไม่เนิ่นนานบ้างและช้านานบ้างต่าง ๆ กัน โดยเฉพาะประเทศ

โปรตุเกสซึ่งเป็นพันธมิตรอังกฤษที่มีคุณูปการแก่สัมพันธมิตรที่ได้ใช้ฐานทัพโปรตุเกสก็ต้องรอคอยจนถึง ค.ศ. 1955 (พ.ศ. 2499) จึงได้เป็นสมาชิกแห่งองค์การสหประชาชาติ

ส่วนมองโกเลียนอก (Outer Mongolia) ที่ได้เสียสละต่อญี่ปุ่นอย่างอาชญากรรมเป็นรูปธรรมที่ประจักษ์ว่าเป็นคุณประโยชน์แก่สัมพันธมิตรหลายประการในระหว่างสงครามโลก รวมทั้งในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1945 กองทัพทหารม้ามองโกเลียอันลือชื่อตั้งแต่สมัย “เจงกิสข่าน” ก็ได้แสดงอิทธิฤทธิ์ให้ ประจักษ์อีกครั้งหนึ่งด้วยการบุกทะลวงขับไล่กองทัพทหารญี่ปุ่นที่ ยึดครองดินแดนระหว่างมานจูเรียกับดินแดนส่วนเหนือของจีนแตกพ่ายไป กองทัพทหารม้ามองโกเลียก็รุกไปยึดแหลมเลียว닝ได้ เสร็จสงครามแล้วมองโกเลียสมัครเป็นสมาชิกสหประชาชาติ แต่รัฐบาลแห่งชาติจีนในฐานะเป็นสมาชิกสภาความมั่นคงแห่งองค์การนั้นก็ได้ใช้สิทธิยับยั้งตลอดมาจนถึง ค.ศ. 1961 (พ.ศ. 2504) “มองโกเลียนอก” จึงได้เป็นสมาชิกสหประชาชาติ

18.

เมื่อ ค.ศ. 1949 (พ.ศ. 2492) ผู้แทนกรรมการไทยคนหนึ่งได้แถลงในที่ประชุมกรรมการระหว่างประเทศ

(นายหลุยส์ ซายยองต์ คอมมิวนิสต์ฝรั่งเศสเป็นเลขาธิการ) ซึ่งได้จัดให้มีขึ้น ณ กรุงปักกิ่ง มีใจความตอนหนึ่งว่า “ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 พรรคของผู้แทนกรรมกรไทยคนนั้นได้จัดตั้งกรรมกรในประเทศไทยอันทำให้บัญชาชนต่อสู้กันได้อำนาจ” ข้อเท็จจริงจะเป็นอย่างไรก็ตาม แต่ในระหว่างสงครามโลกที่ไซเวียตถูกฝ่ายอักษะ (เยอรมนี อิตาลี ฯลฯ) รุกราน สตาลินซึ่งชาวคอมมิวนิสต์สมัยนั้นนับถือเป็นปรมาจารย์ผู้หนึ่งนั้นก็มิได้ใช้วิธีต่อสู้ระหว่างชนชั้นหรือถือว่าชนชั้นกรรมกรไซเวียตเป็นพลังสำคัญในการต่อสู้ฝ่ายอักษะ หากสตาลินถือว่าการต่อสู้เป็น “สงครามเพื่อปิตุภูมิ” (Patriotic War) ของชาวไซเวียตทั้งปวง ชาวไซเวียตทุกชนชั้นรวมทั้งคนเชื้อสายเจ้าศักดินารุสเซียหลายคนก็ได้สมัครร่วมในสงครามเพื่อปิตุภูมิ ดังนั้นแนวทางที่ผู้แทนกรรมกรไทยคนนั้นยึดถือต่างกับแนวทางของสตาลิน

ก)

ขบวนการเสรีไทยก็มิได้ใช้วิธีต่อสู้ทางชนชั้น ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 หากเป็นขบวนการ ซึ่งรวม

คนไทยที่รักชาติทุกคนชนชั้นรวมทั้งเจ้านายหลายพระองค์แห่ง
พระราชวงศ์จักรี ดังปรากฏในสุนทรพจน์ของผมที่กล่าว
ต่อผู้แทนเสรีไทยในวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2488 ก่อนที่
จะเลิกขบวนการเสรีในวันนั้นมีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“การกระทำคราวนี้มีได้ก่อตั้งเป็นคณะ หรือพรรค
การเมือง แต่เป็นการร่วมกันประกอบกิจ มิได้ถือว่าเป็น
ผู้ชาติ การก่อกำเนิดเป็นการกระทำของคนไทยทั้งปวง ซึ่ง
แม้ผู้ที่จะไม่ได้ร่วมในองค์การนี้โดยตรงก็ยังมีอีกประมาณ
17 ล้านคน (สถิติพลเมืองไทยขณะนั้น) ที่ได้กระทำ
โดยอิสระของตนในการต่อต้านด้วยวิถีทางที่เขาเหล่านั้น
สามารถทำได้ หรือเอาจำลึงใจช่วยขับไล่ให้ญี่ปุ่นพ้นไป
จากประเทศไทยโดยเร็วก็มี หรือแม้แต่คนไทยที่นั่งอยู่
(*Passive Resistants*) โดยไม่ทำการขัดขวางผู้ต่อต้าน
ญี่ปุ่นหรือผู้รับใช้ชาติ ซึ่งเท่ากับเปิดโอกาสให้ผู้รับใช้
ชาติทำงานได้สะดวก ฯลฯ เป็นต้น คนไทยทั้งปวงเหล่านั้นทุก
คนร่วมกันทำการก่อกำเนิดของตนด้วยกันทั้งนั้น ส่วนผู้ที่คอย
ขัดขวางการต่อต้านของผู้รับใช้ชาติ จะเป็นโดยทางกาย
ทางวาจาหรือทางใจนั้นก็มีบ้างเล็กน้อยเป็นธรรมดา แต่

การกระทำของเขาเหล่านั้น มิใช่การกระทำของคนที่เป็นไทย เขามีสัญชาติไทยแต่เพียงโดยนิตินัย คือเป็นคนไทยเพราะถูกกฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น....”

บ)

ภายหลังที่ผู้แทนกรรมกรไทยคนนั้น ได้แถลงดังกล่าวก็นำปรากฏว่ามีบุคคลเขียนไปลงพิมพ์ในหนังสือชื่อ “วัฒนธรรมแห่งโลก” ที่พิมพ์ออกประจำปีทำนอง “เยิร์บูก” ของประเทศหนึ่งในเอเชียได้ลงพิมพ์ว่าพรรคของผู้แทนกรรมกรไทยคนนั้น ได้นำมวลชนไทยต่อสู้ยุบระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่มิได้แจ้งว่าพรรคคนนั้นได้นำมวลชนไทยต่อสู้อย่างไรบ้าง เป็นการต่อสู้โดยลำพัง หรือโดยร่วมมือกับสัมพันธมิตรประเทศใด และได้ผลอย่างไร

ต่อมาก็มีสิ่งพิมพ์ภาษาไทยทำนองที่หนังสือประจำปีดังกล่าวนี้ได้พิมพ์เผยแพร่อีกหลายครั้ง

เมื่อ พ.ศ. 2521 ได้มีสิ่งตีพิมพ์ดังกล่าวชี้แจงเพิ่มเติมไว้ว่าภายหลังสงครามโลกพรรคคนนั้น ได้จัดตั้งองค์การต่อสู้สัญญาสมบูรณแบบ ซึ่งอังกฤษบังคับให้ฝ่ายไทยต้องยินยอม สิ่งตีพิมพ์ดังกล่าวก็มิได้แจ้งไว้ว่าองค์การนั้นได้ต่อสู้

อย่างไรบ้าง จึงนำเสียดายที่ผมเพิ่งทราบถึงองค์การนั้นเมื่อ เหตุการณ์ผ่านพ้นมาแล้ว 32 ปี เพราะภายหลังสงคราม โลกครั้งที่ 2 จนถึงรัฐประหาร 8 พ.ย. 2490 พรรคการเมืองที่นับถือลัทธิใดๆ ก็ได้สิทธิตั้งขึ้นได้อย่างเปิดเผย และได้มีนิตยสารจำหน่ายแจกอย่างเปิดเผย ซึ่งท่านทั้งหลาย คงจะไม่ลืม แต่เหตุไฉนจึงไม่ปรากฏว่านิตยสารของเขาได้ แจกให้ประชาชนไทยสมัยนั้น ทราบว่าพรรคของเขาได้ตั้ง องค์การต่อสู้สัญญาสมบูรณแบบขึ้น อีกประการหนึ่ง พรรค ของเขาก็มีการผู้หนึ่ง ซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็น่าจะแจกให้ผม และรัฐบาลภายหลังสงครามโลกทราบ บ้างว่าพรรคของเขาได้ตั้งองค์การเช่นนั้น ขึ้นเพื่อจะได้มี แนวร่วมอันกว้างใหญ่ในการต่อสู้สัญญาสมบูรณแบบ เพราะ เป็นเรื่องส่วนรวมของชาติไทย หรือจะเรียกว่า “ปิตุภูมิ” ก็ได้ (สตาลินนั่นเองก็ถือหลักว่าสงครามเพื่อปิตุภูมิเป็น เรื่องของชาวโซเวียตทุกคน รวมทั้งทายาทเจ้าศักดินา รัสเซีย)

ค)

ผมหวังว่าคนไทยที่ทราบสถานะแท้จริงของประเทศ ไทยตามเอกสารหลักฐานที่ผมอ้างมาแล้วในข้อก่อนๆ นั้น ก็

คงเห็นใจว่าขบวนการเสรีไทย และรัฐบาลไทยภายหลังสงครามได้อุตสาหะเต็มกำลังปัญญาของตนแล้วที่จะทำให้สถานะสงครามกับอังกฤษ และออสเตรเลียสิ้นสุดลงทันทีตามสัญญาสมบรูณ์แบบ เพื่อจะได้ฟื้นฟูและบูรณะประเทศไทย

แม้ว่ารัฐบาลไทยจำต้องตกลงทำสัญญาสมบรูณ์แบบกับอังกฤษ แต่รัฐบาลเสนีย์ ฯ ก็ดี รัฐบาลที่ผมเป็นนายกรัฐมนตรีก็ดี และรัฐบาลธำรง ฯ ที่สืบต่อจากผมนั้นก็ดี ก็ได้ต่อสู้ เพื่อแก้ไขพันธะที่ถูอังกฤษบีบบังคับนั้นสำเร็จหลายประการ อาทิได้เปลี่ยนพันธะจากการให้ข้าวสารแก่อังกฤษมาเป็นการขายข้าวสารให้อังกฤษ ซึ่งต้องจ่ายราคาให้ไทย ฯลฯ

ในพ.ศ. 2490 รัฐบาลธำรง ฯ ได้แต่งตั้งให้นายดิเรก ชัยนาม เป็นเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงลอนดอนโดยมอบนโยบายสำคัญแก่นายดิเรก ฯ ว่าให้ “เจรจายกเลิกความตกลงสมบรูณ์แบบให้ได้เร็วที่สุด เพื่อให้ความสัมพันธ์กับอังกฤษสู่สภาพปกติเหมือนก่อนสงคราม เพราะจะเป็นทางให้เราฟื้นตัวได้เร็วที่สุด โดยหมด

กัณฑ์การจะต้องปฏิบัติพันธกรณีให้อังกฤษไม่มีที่
สิ้นสุด”

ภายหลังที่นายอดิเรกได้เจรจาได้ราคาข้าวสารเพิ่มขึ้น
อีกจากอังกฤษแล้ว นายอดิเรกฯ ได้เขียนไว้ในหนังสือชื่อ
“ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ 2” หน้า 737 มีความดัง
ต่อไปนี้

“7 วันหลังจากตกลงเรื่องราคาข้าว หลวง
อรรถกิติกำจร (กลิ้ง พนมยงค์) รัฐมนตรีว่าการต่าง
ประเทศโทรเลขถึงข้าพเจ้า (นายอดิเรกฯ) ในวันที่
7 กันยายน พ.ศ. 2490 (ค.ศ. 1947) ว่า ตามที่
ทราบอยู่แล้วว่ารัฐบาลดำริจะขอแก้ไข หรือยกเลิก
ความตกลงสมบูรณ์แบบนั้น บัดนี้รัฐบาลได้ตกลงใจ
แล้วที่จะดำเนินการ ฉะนั้นเมื่อวันที่ 6 กันยายน ศก
เดียวกันนั้น ได้ยื่นบันทึกช่วยจำต่อเอกอัครราชทูต
อังกฤษและอุปทูตอินเดียแล้วในเรื่องนี้ โดยที่เราจะ
พบกันที่นิวยอร์ก ฉะนั้นจะได้อธิบายให้ข้าพเจ้า
ทราบโดยละเอียดพร้อมด้วยบันทึกเหตุผล”

ง)

การเจรจาเลิกความตกลงสมบูรณ์แบบที่เริ่มไว้ในสมัย
รัฐบาลถาวรฯ ต้องชะงักลงโดยการรัฐประหาร 8 พ.ย.
2490 เพราะรัฐบาลอังกฤษไม่ยอมรับรองรัฐบาลไทยที่ตั้ง
ขึ้นตามรัฐธรรมนูญฉบับ 9 พ.ย. พ.ศ. 2490 (ฉายาว่า
“รัฐธรรมนูญฉบับใต้ตุ่ม”)

นายดิเรกฯ ได้บันทึกไว้ในหนังสือเล่มที่อ้างข้างต้น
นั้น หน้า 362-363 มีความดังต่อไปนี้

“ส่วนการเจรจาเลิกหรือแก้ไขความตกลงสม-
บูรณ์แบบก็เป็นอันระงับชั่วคราว ต่อมาในสมัย
รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามได้มีการแลกเปลี่ยน
แก้ไขหนังสือบางเรื่อง เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม
และ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2493 (ค.ศ. 1950) และ
วันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2494 (ค.ศ. 1951) รัฐบาล
จอมพล ป. พิบูลสงครามยอมชำระเงินก้อนที่เจรจา
ค้างอยู่ในสมัยข้าพเจ้าเป็นทูตที่ลอนดอนดังกล่าวแล้ว
เงินก้อนที่รัฐบาลตกลงชำระในครั้งนั้น เป็นเงิน
5,224,220 ปอนด์ แม้จะชำระเงินให้แล้วก็ดี แต่
ต่อมาอีก 3 ปี จึงได้มีการแลกเปลี่ยนหนังสือเลิก

ความตกลงสมบูรณ์แบบเมื่อวันที่ 14 มกราคม พ.ศ.
2497 (ค.ศ. 1954)”

19.

เมื่อประเทศไทยได้หลุดพ้นจากการตกเป็นฝ่ายแพ้
สงครามจนกระทั่งได้เป็นสมาชิกสหประชาชาติอย่างประเทศ
เอกราชสมบูรณ์ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2489 (ค.ศ. 1946)
แล้ว ต่อมาอีก 11 เดือน คือในวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.
2490 (ค.ศ. 1947) ได้มีบุคคลคณะหนึ่งทำรัฐประหารล้ม
ระบบปกครองประชาธิปไตยที่สถาปนาขึ้นโดยรัฐธรรมนูญ
ฉบับ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 แล้วคณะรัฐประหารนั้น
ก็ได้สถาปนารัฐธรรมนูญชั่วคราวฉบับ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.
2490 (ฉายา “รัฐธรรมนูญฉบับใต้ตุ่ม”) โดยจอมพลพิบูล
สงครามอ้างตำแหน่งผู้บัญชาการทหารไทย ซึ่งคณะรัฐ
ประหารแต่งตั้งให้ขึ้น เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
(รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวนี้ ได้เป็นแม่บทของรัฐธรรมนูญ
ฉบับ พ.ศ. 2492 ด้วย เพราะรัฐสภาที่ตั้งขึ้นตามรัฐ-
ธรรมนูญ 9 พ.ย. 2489 นั้นเป็นผู้ลงมติให้ใช้รัฐธรรมนูญ
ฉบับ 2492)

เสรีไทยหลายคนต้องถูกจับกุมคุมขัง หลายคนต้อง
ลี้ภัยไปอาศัยอยู่ในต่างประเทศ และหลายคนถูกทำลายชีวิต
โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสมัยจอมพลพิบูล ฯ

ต่อมาเมื่อผมได้จากประเทศจีนมาอาศัยอยู่ในฝรั่งเศส
ตั้งแต่ พ.ศ. 2513 ผมได้พยายามติดต่อกับเสรีไทยหลายคน
ให้ช่วยรวบรวมเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับขบวนการเสรีไทย
เพื่อผมจะได้รวบรวมเรียบเรียง จากเอกสารหลักฐานนั้น
พิมพ์เป็นหนังสือรายงานความจริง เกี่ยวกับขบวนการเสรี
ไทยต่อประชาชน เอกสารหลักฐานของทางราชการหลาย
เรื่องนั้นได้สูญหายไป แต่โดยเดชะแห่งสัจธรรม จึงมี
เอกสารหลักฐานสำคัญที่ค้นพบบางฉบับ อาทิคำให้การ
ของ พล.ต.อ. อุดล อุดล เดชจรัส ของพระองค์เจ้าอาทิตย์-
ทิพอาภา ของนายทวี บุญยเกตุ ฯลฯ ที่ได้ปฏิญาณตน
แล้วให้การต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม เมื่อ พ.ศ.
2488-89 โดยมีอัยการผู้ทรงความยุติธรรม เช่น พันเอก
สุวรรณ เพ็ญจันทร์ แห่งกรมพระธรรมนูญทหาร หลวง
อรรถไกรวัลลภ ฯลฯ เป็นผู้สอบสวนพยาน ส่วน
เอกสารหลักฐานทางสัมพันธมิตรก็ได้จากหนังสือของรัฐบาล

อเมริกันที่ผมอ้างชื่อแล้ว และเอกสารของรัฐบาลอังกฤษที่
เปิดเผยแล้ว

อนึ่ง คุณหลวงสุขุม ฯ ได้ทำบันทึกการสนทนา
ระหว่างประธานาธิบดีเจียงไคเช็คกับผมที่กรุงนานกิง เมื่อ
วันที่ 5 พฤศจิกายน ค.ศ. 1947 (พ.ศ. 2489) ซึ่ง ดร.
ที.วี. ชุง นายกรัฐมนตรีรับรองว่าถูกต้องแล้ว ดังที่ผมได้
ยื่นเป็นเอกสารท้ายพ้องหมายเลข 10 ในคดีที่ศาลแพ่งหมายเลข
ดำที่ 4226/2521 บันทึกนั้นแสดงให้เห็นถึงเจตนา
แท้จริงของฝ่ายทหารจีนว่ามีต่อนายทหารไทยที่ไปติดต่อนั้น
อย่างไรบ้าง

หนังสือของคุณพระมีคุณูปการแก่สัจจะดังกล่าว ใน
ตอนต้นแห่งจดหมายฉบับนี้ของผมแล้ว ผมขอให้คุณพระ
ช่วยติดต่อกับเพื่อนเสรีไทยคนอื่นเท่าที่คุณพระจะติดต่อได้
ช่วยรวบรวมเอกสารหลักฐาน และเขียนเรื่องที่เป็นสัจจะ
เกี่ยวกับเสรีไทยเสนอประชาชนไทยด้วย

โอกาสนี้ ผมขอขอบคุณเป็นอันมากอีกครั้งหนึ่งมา
ยังคุณพระ พร้อมทั้งขอเดชะคุณพระศรีวิรัตนตรัย และ

อานิสงส์ที่คุณพระได้อุทิศตนเพื่อชาติและราษฎรไทย และได้มีส่วนปฏิบัติภารกิจซึ่งขบวนเสรีไทยได้มอบหมายให้ นั้น
โปรดดลบันดาลให้คุณพระ ประสพสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคล
เจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ทุกประการเทญ

ด้วยความรักและนับถือ

ปรีดี พนมยงค์

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

จดหมายอุปทูตอังกฤษถึงนายปรีดี (หลวงประดิษฐา)
ซึ่ง พล.ต.อ. อุดล เดชจรัส รับรองว่าถูกต้อง สำเนา
จดหมายดังกล่าวนี้ ได้พิมพ์ไว้ท้ายคำให้การของ พล.ต.อ.
อุดลฯ ต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม

PERSONAL and CONFIDENTIAL
BANGKOK.

28 Oct 45.

Dear Luang Pradist,

With reference to our conversation yesterday
I am instructed by my Government to repeat to you
that the terms proposed by them at Kandy take in-
to account the assistance received before the col-
lapse of the Japanese from the Siamese Resistance
Movement, and represent the minimum that in their
opinion is required to wipe out the past and to have

the way for Siam's early collaboration with the Allies. I am empowered to say that when those terms have been accepted you will find His Majesty's Government reasonable in their application and in their ultimate presentation to the public in the eventual formal agreement.

At the same time I am to say, and I have no doubt you will be able to make this clear in the proper quarter, that if His Majesty's Government had had to deal with a Siamese Government headed by Marshal Pibul, their terms would have been very different from those proposed at kady ; that Siam would in fact have been treated as an enemy country with all that that implies, that is like Germany and Japan,

Yours sincerely,

(Signed) H.R. BIRD.

H.E. Luang Pradist.

คำแปลภาษาไทย

ฉบับเฉพาะ

กรุงเทพฯ

28 ตุลาคม ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2488)

หลวงประดิษฐไพฑูริย์

เนื่องจากการสนทนาระหว่างเราทั้งสองเมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้รับคำสั่งจากรัฐบาลของข้าพเจ้าให้ยืนยันซ้ำมายังท่านว่า เงื่อนไขที่เสนอโดยรัฐบาลอังกฤษที่เมืองแคนตันนั้น ได้คำนึงถึงความอุปการะช่วยเหลือจากขบวนต่อต้านสยาม (เสรีไทย) ก่อนที่ญี่ปุ่นแตกสลาย, และเป็นเงื่อนไขขั้นต่ำที่สุด ซึ่งตามความเห็นของรัฐบาลอังกฤษต้องเรียกร้องเพื่อชำระให้อดีตหมดสิ้นไปและเปิดทางใหม่ เพื่อความร่วมมือของสยามต่อสัมพันธมิตรในกาลอันใกล้นี้ ข้าพเจ้าได้รับอำนาจให้ชี้แจงว่า ถ้าท่านรับเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว ท่านจะพบว่ารัฐบาลของสมเด็จพระราชาธิบดี (อังกฤษ) ผ่อนปรนตามเหตุผลสมควรในการปฏิบัติ และในการแสดงจุดหมายปลายทางต่อสาธารณชนในข้อตกลงสมบูรณ์แบบ

ในขณะที่เดียวกันข้าพเจ้าขอกล่าวว่า, ข้าพเจ้าไม่สงสัยว่าท่านจะสามารถ ทำความกระจ่างต่อวงการที่เหมาะสมกว่าถ้ารัฐบาลของสมเด็จพระราชาธิบดี (อังกฤษ) ต้องเจรจากับรัฐบาลสยามซึ่งนำโดยจอมพลพิบูลฯ ไชรั เจื่อนไซจะต่างกันมากที่เสนอ ณ เมืองแกนต์ คือ ตามความจริงสยามจะต้องถูกปฏิวัติฐาน เป็นประเทศศัตรูพร้อมทั้งทุกสิ่งทุกอย่างที่ติดตามมา คือ (สยาม) จะเหมือนเยอรมนีกับญี่ปุ่น

ผู้ขอสัตย์ของท่าน

(ลงนาม)

เอช. อาร์. เบิร์ด

(อุปทูตรักษาการสถานทูตอังกฤษ)

วพณฯ หลวงประดิษฐ์

ภาคผนวก 2

จดหมายของสโมสรกองกำลังพิเศษแห่งอังกฤษฉบับ
17 ธันวาคม ค.ศ. 1970 ถึงนายปรีดี พนมยงค์

01-589 0490

01-589 4315

SPECIAL FORCES CLUB

**S. HERBERT CRESCENT
KNIGHTSBRIDGE.**

LONDON. S.W. 1

17 th December 1970

H.E. Nai Pridi Banamyong,

E.c. 3-5,

17, rue Emile Dubois,

PARIS XIVe.

Your Excellency,

**It was the unanimous decision of the Committee
that I should write to express the wish that you**

would accept our invitation to be an Honorary Member of this Club.

As you may know, the Club was formed in 1945 by and for those who served in special Forces and who were engaged in resistance and underground movements during the 1939/45 war.

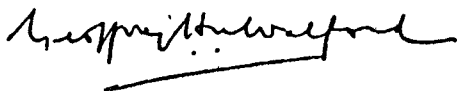
It would give us, and all members of the Club, great pleasure to learn that Your Excellency will accept this Honorary Membership. I know that it would give particular pleasure to those members, both Thai and British formerly in the Siam Country Section of Force 136 who in the war years worked so closely with and received at all times such steadfast support and encouragement from you.

This invitation is offered as a mark of our acknowledgement and high appreciation of the outstanding part played by Your Excellency in promoting and sustaining the resistance movement

which in days of peril and hazard rendered service to both our countries.

I am, Your Excellency,

Yours sincerely,

CHAIRMAN.

คำแปลภาษาไทย

สโมสรกองกำลังพิเศษ

8 เฮอเบอร์ทเครเซนท์

ไนท์สบริดจ์

ลอนดอน เอส ดับเบิลยู 1

17 ธันวาคม ค.ศ. 1970 (พ.ศ. 2513)

ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์

อ.ช. 3-5

17 ถนนเอมิล ดูบัวส์

ปารีส 16

ฯพณฯ

คณะกรรมการมีมติเป็นเอกฉันท์ ให้ข้าพเจ้ามีหนังสือ
ขอร้องให้ท่านรับคำเชิญของเรา ที่ขอให้ท่านเป็นสมาชิก
กิตติมศักดิ์ของสโมสรนี้

ดังที่ วพณฯ คงจะทราบแล้ว สโมสรนี้ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1945 โดยและเพื่อบุคคลซึ่งได้ปฏิบัติการอยู่ในกองกำลังพิเศษ และบุคคลซึ่งได้ทำงานอยู่ในขบวนการต่อต้านและขบวนการใต้ดินในระหว่างสงคราม ค.ศ. 1939-1945 (พ.ศ. 2482-2488)

เราและสมาชิกทั้งหลายของสโมสรนี้ มีความชื่นชมเป็นอย่างยิ่งที่ได้ทราบว่า วพณฯ จะยอมรับเป็นสมาชิกภาพกิตติมศักดิ์ของสโมสรนี้ ข้าพเจ้าทราบดีว่าสมาชิกเหล่านี้ทั้งที่เป็นคนไทยและคนอังกฤษ ซึ่งเคยทำงานอยู่ในแผนกประเทศสยามของกองกำลัง 136 ซึ่งเป็นผู้ทำงานอย่างใกล้ชิดกับท่าน และได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันและได้รับการส่งเสริมกำลังใจจากท่านตลอดเวลา ในระหว่างหลายปีของการทำสงครามนั้นคงจะมีความชื่นชมยินดีเป็นพิเศษ

การที่ส่งคำเชิญดังกล่าวมายัง วพณฯ ในครั้งนี้ก็เป็นเครื่องหมายแสดงถึงการยอมรับนับถือ และการยกย่องอย่างสูงของเราต่อบทบาทอันเด่นชัดของ วพณฯ ในการสนับสนุนและคำจูงขบวนการต่อต้าน ซึ่งได้รับใช้ประเทศของเราทั้งสอง ในยามที่ตกอยู่ในอันตรายและการเสี่ยงภัย

ด้วยความจริงใจของข้าพเจ้า
ยอฟเฟรย์ เอช วอลฟอร์ด

ประธานกรรมการ

ภาคผนวก 3

คำเปิดเผยของลอร์ดพลายส์ เมาน์แทบเทิน เกี่ยวกับ
นายปรีดี พนมยงค์

Times 18/12/1946

A VISITOR FROM SIAM

Campaign of Luang Pradit

Lord Mountbatten's Disclosures

Lord Mountbatten of Burma, lately Supreme Allied Commander, South-East Asia, who was entertained at luncheon by the City Livery Club yesterday at Sion College, described in his speech the great part played by Luang Pradit, Senior Statesman of Siam, in the overthrow of the Japanese army of occupation there. He elaborated in detail the account published in The Times on December 22, almost a year ago, and announced that Pradit, 'one of the romantic figures of the war in South-East

Asia,' is due to arrive in England by the Queen Elizabeth to-morrow morning.

Pridi Panomyong, Senior Statesman of Siam [Lord Mountbatten said], is better known to the world as Luang Pradit, and to many of us in S.E.A.C. by the code name of 'Ruth' He is paying a short good will visit to this country as the guest of the Government, and I hope we shall use the occasion to give him a very warm welcome. For Pradit is one of the most romantic figures of the war in South-East Asia. During the war, of course, his name could only be mentioned in whispers and the whole story was 'top secret' — even now the British public may be largely unaware of his exploits.

When the Japanese overran Siam Pradit was a member of the Government, but refused to put his signature to the declaration of war on us. Pibul knew he was one of the most powerful and popular personalities in the

country, and hopes to make a figurehead of him by promoting him to the Council of Regency. He accepted. Little did Pibul or the Japanese realize that from the moment Pradit took on the job he began to organize and direct the Siamese resistance movement.

Vanished Missions

We knew from various sources that Pibul was not having it all his own way in Siam, but contact was very difficult, and it was hard to find out what was really going on. Two missions from Pradit got lost on the hazardous journey to China and were never seen again. At last a rendezvous was made. It coincided almost to the day with my own appointment as Supreme Commander. From that time on we were in constant touch. It was a unique relationship, because a Supreme Allied Commander was exchanging vital military plans with the head of a State technically at war with us.

A force of Free Siamese, trained in this country and operating with detachments of British V Force and Force 136 as well as with American O.S.S. Detachments, were parachuted in to help him. Some were caught by Pibul's men and imprisoned. In order to allay Japanese suspicious they remained norminally in prison, but had secret meeting with Pradit and established wireless contact with my Command.

In January, 1945, he sent a body of his key resistance leaders under the command of the present Foreign Minister of Siam for consultations with me in Kandy. We got them out and back again by seaplane, or by flying-boats. During our talkes we laid concrete plans for future action in conjunction with the main forces of my theatre. I had constantly under review the need for Pradit himself to be flown out in an emergency. By the end of the war he had organized sabotage and guerrilla forces

comprising some 60,000 fighting men and numerous passive supporters, who were in positions at all the key strategic points in Siam and poised to strike.

'Never Failed Us'

I realized the difficulty he had to hold these forces in leash, but I had also to keep in mind the tremendous danger of a premature move which would bring down crushing Japanese counter action and disturb my strategic plans for the theatre as a whole. The strain imposed on Pradit and the risks he ran for over three years were very formidable, but his own discipline and that which he inspired in his followers won out. He never failed us.

There are, I know, many who were prisoners of war in Siam who have good reason to be grateful for Pradit's good will to us. So let us honour a man who has rendered high service to the allied cause and to his own country, and who from my

personal knowledge of him is a firm advocate of Anglo-Siamese friendship. The chain of local resistance to Japanese oppression in the occupied lands of South-East Asia had very few gaps in it, and one of the strongest links was forged by Pradit in Siam. [Loud and prolonged cheers.]

แปลเป็นภาษาไทย

ไทมส์ 18/12/1946

อาคันตุกะผู้หนึ่งจากสยาม

การณรงคของหลวงประดิษฐ ฯ

คำเปิดเผยของ ลอร์ด เมาน์ทแบทเทน

ลอร์ด เมาน์ทแบทเทนแห่งพม่า ผู้ซึ่งเมื่อไม่นานมานี้ เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตร ภาคเอเชียอาคเนย์ ได้รับการต้อนรับเลี้ยงอาหารกลางวัน โดย ชิต ไลเวอร์ คลับ ณ ไชยอน คอนเลจ เมื่อวานนี้ ได้บรรยายไว้ในสุนทรกถาของท่านถึงบทบาทอันยิ่งใหญ่ ของ

หลวงประดิษฐฯ รัฐบุรุษอาวุโสแห่งสยาม ในการกำจัด
กองทัพญี่ปุ่นซึ่งยึดครองประเทศนั้น ท่านลอร์ด ได้สาธยาย
เกี่ยวกับรายละเอียดซึ่งหนังสือพิมพ์ ไทมส์ ได้เคยลงพิมพ์
ในฉบับประจำวันที 22 ธันวาคม คือประมาณหนึ่งปีมาแล้ว
 และได้ประกาศแถลงว่า ประดิษฐ์ บุคคลผู้มีบทบาทที่น่า
ตื่นเต้นคนหนึ่งแห่งสงครามในเอเชียอาคเนย์นั้น กำหนด
จะมาถึงประเทศอังกฤษโดยเรือเดินสมุทรควีน เอลิซาเบธ
พรังซ์เข้า

ลอร์ด เมานท์แบทเตน กล่าวว่า ปรีดี พนมยงค์
รัฐบุรุษอาวุโสแห่งสยาม ได้เป็นที่รู้จักของโลก ในนาม
“หลวงประดิษฐ์” มากกว่า และพวกเราหลายคนแห่งกอง
บัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์รู้จัก
เขาตามชื่อรหัสว่า “รัฐ” เขามาเยี่ยมประเทศนี้ (อังกฤษ)
ด้วยสันถวไมตรี ในระยะสั้นๆ ในฐานะแขกของรัฐบาล
(อังกฤษ) และข้าพเจ้าหวังว่าเราจะใช้โอกาสนี้ ให้การ
รับรองเขาอย่างอบอุ่น เพราะเหตุที่ประดิษฐ์เป็นบุรุษผู้มี
บทบาทอันน่าตื่นเต้นคนหนึ่งแห่งสงครามในเอเชียอาคเนย์
ในระหว่างกาละแห่งสงครามนั้น เป็นการแน่นอนทีเดียวว่า
ชื่อของเขาจะมีการระบุดังได้ ก็แต่โดยการกระซิบกระซาบ

กันเท่านั้น และเรื่องราวทั้งปวงเกี่ยวกับเขาก็ถูกถือว่าเป็น
 “ความลับสุดยอด” ทั้งนี้แม้ว่าในปัจจุบันมหาชนบริติช
 ส่วนใหญ่อาจจะไม่ค่อยทราบเท่าไรนักถึงพฤติกรรมอันอาช
 าวาญที่เขาได้เคยกระทำสำเร็จมาแล้ว

ในตอนที่ยี่ปุ่นรุกรานยึดครองสยาม ประดิษฐ์เป็น
 คนหนึ่งในรัฐบาล แต่เขาได้ปฏิเสธที่จะลงนามในการ
 ประกาศสงครามต่อเรา พิบูล...รู้ว่าเขา (ประดิษฐ์) เป็น
 คนหนึ่งที่ทรงอำนาจอย่างยิ่ง และได้รับความนิยมน้อยยิ่ง
 ในประเทศ และก็หวังที่จะทำให้เขาเป็นตัวหุ่นโดยยกเขา
 ขึ้นไปสู่คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เขายอมรับ พิบูล
 หรือยี่ปุ่นมิได้ตระหนักแม้แต่น้อยว่า ขณะที่ประดิษฐ์ยอม
 รับตำแหน่งหน้าที่นั้น เขาก็ได้เริ่มต้นดำเนินการจัดตั้งและ
 อำนาจการขบวนการต่อต้านของชาวสยามขึ้น

คณะผู้แทนหายสาปสูญไป

เราได้รับรู้จากแหล่งต่าง ๆ ว่า พิบูลมิได้ประสบผล
 ทุก ๆ อย่างตามวิธีทางของเขาในประเทศสยาม แต่การจะ
 ติดต่อกับขบวนการต่อต้านภายในสยาม) นั้นก็ลำบากมาก
 และทั้งก็เป็นการยากที่จะล่วงรู้ได้ด้วยว่า อะไรได้ดำเนินไป

โดยแท้จริงอย่างไร คณะผู้แทนของประติษฐ์สองคณะได้
 หายไปในระหว่างการเดินทาง ซึ่งเต็มไปด้วยภยันตรายเพื่อ
 ไปยังประเทศจีน และแล้วก็ไม่ได้พบเห็นอีกเลย แต่ใน
 ที่สุดจุดนัดพบอันหนึ่งก็ได้สถาปนาขึ้นเป็นผลสำเร็จ เหตุ
 การณ์ทั้งนี้ได้เกิดขึ้นในช่วงวาระเดียวกันกับที่ข้าพเจ้าได้รับ
 การแต่งตั้งให้เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดของสัมพันธมิตร
 นับแต่บัดนี้เป็นต้นมาเราก็ได้ติดต่อกันเป็นประจำ การ
 ติดต่อกันนับได้ว่าเป็นความสัมพันธ์อันพิเศษยิ่งอย่างหนึ่ง
 เพราะผู้บัญชาการทหารสูงสุดของสัมพันธมิตร ได้แลกเปลี่ยน
 แผนการทหารที่สำคัญๆ กับประมุขแห่งรัฐ ซึ่งโดย
 ทางเทคนิคแล้วถือว่าอยู่ในสถานะสงครามกับเรา

กองกำลังเสรีไทย ที่ได้รับการฝึกฝนในประเทศนี้
 (อังกฤษและจักรภพ) และได้ปฏิบัติการร่วมกันกับกอง
 กำลังบริติชที่ 5 และกองกำลังที่ 136 รวมทั้งกองกำลัง
 อเมริกัน โอ.เอส.เอส. นั้น ได้ถูกส่งไปโดยวิธีกระโดดร่ม
 ชุชีพเพื่อช่วยเขา (ประติษฐ์) บางคนถูกจับโดยคนของ
 ญี่ปุ่นแล้วก็ถูกขังไว้เพื่อมิให้ญี่ปุ่นระแวงสงสัย พวกที่ถูก
 ขังไว้นั้นก็อยู่ในที่คุมขังแต่เพียงในนามเท่านั้น เพราะ

พวกเขาก็พบปะกับประติษฐ์ได้อย่างลับๆ และได้ตั้งสถานีวิทยูติดต่อกับกองบัญชาการของข้าพเจ้า

ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1945 เขาได้ส่งหัวหน้าคณะสำคัญแห่งขบวนการต่อต้าน ภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐมนตรีต่างประเทศสยามคนปัจจุบัน (ดิเรก ชัยนาม) เพื่อปรึกษาหารือกับข้าพเจ้าที่เมืองแคนดี เราให้เขาออกมาและส่งเขากลับโดยเครื่องบินทะเล หรือโดยเรือบิน (ชนิดที่ต่อเป็นลำเรือ ไม่ใช่ทุ่น) ในระหว่างการสนทนาเราก็ได้วางแผนการที่เป็นรูปธรรม สำหรับการปฏิบัติการภายนอกหน้า เพื่อให้เชื่อมสนิทกับพลังหลักสำคัญแห่งยุทธภูมิของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเองได้เคยใคร่ครวญอย่างไม่ละวางตลอดมา ถึงความจำเป็นที่จะให้ประติษฐ์บินออกมา ในกรณีที่เกิดฉุกเฉิน ตราบจนถึงตอนปลายสงคราม เขาได้จัดตั้งกองกำลังเพื่อการบ่อนทำลายและจัดตั้งกำลังพลพรรค ประมาณ 6 หมื่นคน กับทั้งผู้สนับสนุนแบบสื่อย่างสงบไม่หวั่นไหวอีกมากมาย ซึ่งล้วนแต่อยู่ในตำแหน่งแห่งที่อันเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญๆ ในสยาม และก็พร้อมอยู่เสมอที่จะลงมือโจมตี

ไม่เคยทำให้เราผิดหวัง

ข้าพเจ้าเข้าใจดีทีเดียวถึงความยากลำบากที่เขาต้องควบคุมพลังเหล่านี้ให้ตั้งสงบเรียบร้อยอยู่ได้ แต่ข้าพเจ้าเองก็ต้องระลึกอยู่เสมอเช่นเดียวกันถึงภัยอันตรายอันใหญ่หลวงแห่งการเคลื่อนไหวโดยที่ยังไม่ถึงเวลา ซึ่งจะเป็นผลให้ถูกญี่ปุ่นตอบโต้ทำลาย และจะทำให้แผนยุทธศาสตร์แห่งยุทธภูมิทั้งปวงของข้าพเจ้าเกิดผลกระทบปั่นป่วนวุ่นวาย ความเครียดที่บังคับให้ประติษฐ์ต้องแบกรับไว้ และภัยอันตรายที่เขาต้องเผชิญตลอดเวลา 3 ปี นับว่าเป็นสิ่ง ซึ่งน่าพร่ำพร้องอย่างยิ่ง แต่ก็อาศัยที่ความมีวินัยของเขาเองพร้อม กับที่เขาได้ชักจูงให้บรรดาผู้ซึ่งเชื่อถือเลื่อมใสในเขาปฏิบัติ ตามที่เขาประสงค์นั้นเองที่ทำให้ได้ประสบชัยชนะในที่สุด เขาไม่เคยทำให้เราผิดหวังเลย

ข้าพเจ้ารู้ว่ามียุทธบุคคลมากมายที่เคยตกเป็นเชลยศึกในสยามได้มีความสำคัญอันถูกต้องในแง่ที่มีความกตัญญูรู้คุณ ต่อความปรารถนาดีของประติษฐ์ซึ่งมีต่อเรา ดังนั้น จึงขอให้เราให้เกียรติแก่บุคคลผู้นี้ ที่ได้ให้บริการอย่างสูงต่ออุดมการณ์ของสัมพันธมิตรและต่อประเทศของเขาเอง และ

โดยความรู้เห็นเป็นส่วนตัวของข้าพเจ้า เขาก็เป็นบุคคลที่
ได้ส่งเสริมมิตรภาพระหว่างอังกฤษกับสยามเป็นอย่างหนัก
แน่นมากด้วย สายระยางแห่งการต่อต้านในท้องถิ่นต่อการ
กดขี่ของญี่ปุ่นในดินแดนเอเชียอาคเนย์ภายใต้การยึดครอง
ของญี่ปุ่นนั้นถึงจะมีช่องว่างอยู่บ้างก็มีอยู่อย่างเล็กน้อยเหลือ
เกิน และสายระยางที่เข้มแข็งที่สุดอันหนึ่งก็ได้แก่สายระยาง
ซึ่งได้บากบั่นสร้างสรรค์ขึ้นโดยประดิษฐ์ในสยามนี้เอง

(เสียงแห่งความชื่นชมยินดีได้โห่ร้องก้องขึ้นเป็นเวลา
ยาวนาน)

ภาคผนวก 4

รายงานคณะกรรมการวิสามัญฯ สอบสวนทรัพย์สินของชาติซึ่งเสรีไทยใช้จ่าย

รายงานลงวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 ของคณะกรรมการวิสามัญ (แห่งสภาผู้แทนราษฎร) สอบสวนสะสวนทรัพย์สินของชาติซึ่งคณะเสรีไทยได้ใช้จ่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศ

คณะกรรมการวิสามัญนี้ประกอบด้วย

(1) พระยาเทพวิฑูร-
พหุลศรุตาศิ	(อดีตอธิบดีศาลฎีกา และอดีต
เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม และ
อดีตรัฐมนตรีว่าการยุติธรรม)
ประธาน
(2) พระยานลราชสุวัจน์	(อดีตอธิบดีหลายศาล และ
อดีตรัฐมนตรียุติธรรม)
กรรมการ
(3) พระยาวิกรมรัตนสุภา	(อดีตประธานศาลฎีกา)
กรรมการ

- (4) พระยานิติศาสตราไพศาล (อดีตอธิบดีกรมกฤษฎีกาและ
อดีตอธิบดีศาลอาญา และ
อดีตรัฐมนตรียุติธรรม)

กรรมการ

- (5) นายพิชาญ บูลยง (มองซีเออร์ เรอเน กียอง
คณะกรรมการกฤษฎีกา)

ที่ปรึกษากรรมการ

รายงานคณะกรรมการวิสามัญนั้นมีความดังต่อไปนี้

คัดจากหนังสือของนายดิเรก ชัยนาม ชื่อ “ไทยกับ
สงครามโลกครั้งที่ 2” หน้า 1118-1134

ตามที่คณะกรรมการได้รับมอบหมายมาสอบสวน
สะสางทรัพย์สินของชาติ ซึ่งคณะเสรีไทยได้ใช้จ่ายทั้งภายใน
และภายนอกประเทศนั้น เบื้องต้นคณะกรรมการอยาก
จะเสนอเสียก่อนว่า คำว่า ทรัพย์สิน ของชาติที่ให้สอบสวน
สะสางนี้หมายถึงอะไรบ้าง คณะกรรมการได้เชิญผู้เสนอ
ญัตติมาชี้แจงต่อที่ประชุม นายบุญช่วย อัดถากร ชี้แจง
ว่า ไม่มีหลักฐานอันใดว่าใครทุจริตในข้อไหนอันใด แต่ได้
มีการชุบชิบในทำนองไม่งดงาม เห็นจะหมายความว่า ได้

มีใครในขณะนี้เอาเงินทองไปใช้เป็นประโยชน์ส่วนตัวใน
เมื่อได้รับเงินมาจากกองบัญชาการเสรีไทย ส่วนในเรื่อง
ทรัพย์สินอย่างอื่น เช่น เครื่องยุทโธปกรณ์นั้น ไม่มีใครกล่าว
อ้างถึง แต่ตามคำชี้แจงของ ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ ว่า
เครื่องยุทโธปกรณ์เหล่านี้ได้รับมาจากฝ่ายสัมพันธมิตร โดย
มิได้เบิกจ่ายมาจากรัฐ เครื่องยุทโธปกรณ์เหล่านี้บางที่จะยก
ให้แก่ประเทศไทย ดังนี้ เป็นที่เข้าใจว่า ทางเสรีไทยมิได้
รับเครื่องยุทโธปกรณ์ของรัฐมาใช้สอยในกิจการนี้เครื่อง
ยุทโธปกรณ์เหล่านี้จึงไม่อยู่ในข่ายพิจารณาของกรมการ

ต่อไปจะได้รายงานถึงเรื่องจำนวนเงินต่างๆ ที่เสรีไทย
ได้รับและใช้จ่ายไปในกิจการของเสรีไทยทั้งใน และ
นอกประเทศตามที่บัญญัติเสนอในเรื่องนี้ ซึ่งเดิมขอสอบ
สวนสะสางเฉพาะภายในประเทศ แล้วจึงมี ม.ร.ว. เสนีย์
ปราโมช ขอให้ขยายไปถึงกิจการภายนอกประเทศด้วย

คณะกรรมการได้ตรวจพิจารณาตามเอกสารต่าง ๆ
ที่ได้ยื่นไว้ต่อคณะกรรมการ ปรากฏว่าตามเอกสารหมายเลข
จ. หน้า 2 ว่า รายรับและจ่ายตั้งแต่ พ.ศ. 2485 มี
รายการว่า เงินของประเทศไทยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา
ซึ่งฝากไว้ในแนชแนลซิตีแบงก์แห่งนิวยอร์ก เป็นเงิน

2,730,478.61 เหรียญ ได้จ่ายไปแล้วคือ (1) จ่ายทาง
 สถานทูต ณ กรุงวอชิงตัน 657,092.39 เหรียญ (2) จ่าย
 ทางโอ.เอส.เอส. สำหรับหน่วยเสรีไทย 411,557.95 เหรียญ
 (3) จ่ายทาง โอ.เอส.เอส. สำหรับส่งทองไปเป็นค่าใช้จ่าย
 ในเมืองไทย 63,124.18 เหรียญ

จำนวนเงินยอดที่ (1) ที่ว่าจ่ายทางสถานทูตไทย คือ
 6 แสนเศษนั้นไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยตรง เพราะเป็นค่า
 ใช้จ่ายทางสถานทูตไทยที่วอชิงตัน สำหรับกิจการของ
 สถานทูต ดังปรากฏในหน้า 4 แห่งเอกสารหมายเลข จ. ฉบับ
 เดียวกันนั้นว่า จ่ายไปสำหรับเงินเดือนข้าราชการ และค่าใช้
 สอยของสถานทูตเงินค่าดูแลนักเรียน เงินค่าใช้จ่ายสำหรับ
 นักเรียนรัฐบาล และนักเรียนส่วนตัวเงินเดือนนายคอลแบร์
 เงินค่าเดินทางของครอบครัว ม.รว. เสนีย์ ปราโมช กลับ
 เมืองไทย เงินบำนาญ ดร.เอลลิส บำนาญพระยานิเทศ
 วัชรกิจ เงินเดือนและค่าเดินทางนายเลอเคาท் ค่าใช้จ่าย
 เกี่ยวกับเสรีไทยในอังกฤษ ค่าเครื่องแบบนายทหารเสรีไทย
 ในอเมริกา และทอดรองจ่ายให้แก่ผู้ซึ่งถูกส่งออกไปจาก
 เมืองไทย

จริงอยู่ เงินจำนวน 6 แสนเศษนี้^๕ไม่เกี่ยวกับประเด็น

โดยตรง แต่มีที่น่าสังเกตในยอดต่างๆ 3 ยอด คือ (ก) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเสรีไทยในอังกฤษว่าเป็นจำนวนเงิน 34,747.00 เหรียญ กับ (ข) ค่าเครื่องบินนายทหารเสรีไทยในอเมริกา 13,451.44 เหรียญ และ (ค) เงินทดรองจ่ายให้ผู้ ซึ่งถูกส่งออกไปจากเมืองไทย เป็นจำนวนเงิน 63,417.55 เหรียญ สำหรับเงินยอด (ก) และ (ข) นั้น คงไม่มีปัญหาอันใด เพราะหลวงดิฐการ ฯ ผู้เป็นเจ้าหน้าที่การเงินในเรื่องนี้ลงนามรับรองมา เป็นอันว่าได้จ่ายจริงถูกต้องแล้ว แต่ตามยอด (ค) นั้นว่าเป็นเงินทดรอง ซึ่งในที่สุดทางสถานทูตอาจเรียกคืนได้ จึงไม่น่าจะเกี่ยวกับหน้าที่ของกรมการธิการชุดนี้^๕

จำนวนเงินยอดที่ (2) ที่ว่าจ่ายทาง โอ.เอส.เอส. สำหรับหน่วยเสรีไทย 411,557.95 เหรียญนั้น ต้องเป็นที่เข้าใจว่าจ่ายสำหรับเสรีไทยนอกประเทศ ซึ่งหมายถึงเสรีไทยในอเมริกาโดยเฉพาะ เพราะตามยอดเงินหมายเลข (1) ได้แยกรายการค่าใช้จ่ายสำหรับเสรีไทยในอังกฤษไว้ต่างหาก ดังปรากฏในหน้า 4 ที่รายการหมายเลข 14 ซึ่งในเอกสารหมายเลข ง. หน้า 5 ชี้แจง ว่า นายมณี สาณะเสน จะรวบรวม

รวมบัญชีส่งเข้ามาตรวจสอบ (ทางสถานทูตในอเมริกา) และ
 ส่งเงินคืนถ้ามีเหลือ จำนวนเงินตามยอดที่ (2) ^{นี้}มีรายละเอียดตามเอกสารหมายเลข ข. ตอน 2 ว่า โอ.เอส.เอส.
 ได้รับเงิน 500,000 เหรียญมาแล้ว ได้ใช้จ่ายไปเป็น 6
 รายการ มีเงินเดือนค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการ-ค่าอัครวิ
 เมนต์-ค่าตึกบัญชาการในจีน-ค่าขนส่ง-ค่าใช้จ่ายรายวัน
 นอกทะเล คงเหลือเงิน 88,442.05 เหรียญ ซึ่งได้ส่งคืน
 เข้าบัญชีของรัฐบาลแล้ว เงิน 6 รายการเหล่านี้ ทางสถาน
 ทูตสหรัฐอเมริกา มีนายพันตรี เจมส์ เอช. ดับลยู.ทอมป์
 สัน ลงนามในจดหมายลงวันที่ 17 เมษายน 1964 มาว่า
 ทางเราได้จ่ายจริงตาม^{นี้} และเงินจำนวน 411,552.95
 เหรียญ^{นี้} ทางสถานทูตไทยในวอชิงตันมีหลวงดิฐการ ฯ
 ลงนามรับรองรายจ่าย^{นี้}ไว้ดังปรากฏในเอกสารหมายเลข
 หน้า 2 และในเอกสารหน้าเดียวกัน^{นี้} หลวงดิฐการ ฯ ลง
 นามรับรองว่า โอ.เอส.เอส. ได้ส่งคืนเงินที่เหลือเป็นจำนวน
 88,442.05 เหรียญเข้าบัญชีคงคลัง (ของไทย) ที่แนชแนล
 ซิตี้แบงก์แห่งนิวยอร์ก เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2489 เงิน
 2 ^{นี้}ยอดนี้ทั้งที่จ่ายไปและส่งคืน^{นี้} ถ้ารวมกันก็เป็น 500,000
 เหรียญ เท่าที่ โอ.เอส.เอส. ได้รับไป

คณะกรรมการธิการเห็นว่า จำนวนเงิน 500,000 เหรียญ ซึ่ง โอ.เอส.เอส. ได้รับไปเพื่อใช้จ่ายในการเสรีไทยนอกประเทศนั้น ได้ใช้จ่ายไปจริงถูกต้องแล้วตามหลักฐานที่ได้ยื่นมา และเงินที่เหลือก็ได้คืนให้รัฐบาลไปแล้ว ยอดที่ได้จ่ายไปเป็นเงิน 441,577.95 เหรียญ และส่งคืนเป็นเงิน 88,442.05 เหรียญ คงรวมกันเท่ากับยอดเงิน 500,000 เหรียญที่ โอ.เอส.เอส. ได้รับไปถูกต้องตรงกันแล้ว

คราวนี้มาถึงเงินยอดที่ (3) ตามหนังสือสถานทูตในวอชิงตันหน้า 2 คือเงินที่ใช้จ่ายเกี่ยวกับเสรีไทยอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวกับกิจการทางในเมืองไทยเป็นจำนวน 63,124.18 เหรียญ เงินจำนวนนี้มีคำอธิบายในหน้า 6 ว่า ได้ซื้อทองคำส่งไปเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการต่อต้านในเมืองไทย งวดแรกเป็นเงิน 49,957.06 เหรียญ และค่าใช้จ่ายในการนี้ 128.62 เหรียญ กับส่งไปให้นายถวิล อุดล ในเมืองจีนอีก 13,038.50 เหรียญ รวมเป็นเงิน 63,124.18 เหรียญ เมื่อได้หักเงินจำนวนนี้ออกจากเงินที่จัดสรรไว้สำหรับเสรีไทยในประเทศ 500,000 เหรียญแล้ว คงเหลือเงิน 436,875.82 เหรียญ ซึ่งมีรายการแจ้งอยู่ในบัญชีราย

รายละเอียดของ โอ.เอส.เอส. เรียกว่าบัญชีเงินไทยเอฟ.อี.
 2 ค่าใช้จ่ายระหว่าง 17 เมษายน 1945 ถึง 19 พฤศจิกายน
 1945 ^{๕๕} ทั้งนี้ตามเอกสารหมายเลข ง. หน้า 7

คณะกรรมการธิการเห็นว่า เงินจำนวน 49,957.06
 เหรียญ เป็นจำนวนที่ถูกต้องซึ่งกองบัญชาการเสรีไทยใน
 ประเทศได้รับไว้ ดังที่ปรากฏในเอกสารหมายเลข ก. ซึ่งเป็น
 จดหมายของสถานทูตสหรัฐอเมริกา ซึ่งลงนาม ชาลส์.
 ดับบลิว.โยสต์ ลงวันที่ 17 เมษายน 1946 ถึงนายดิเรก ชัย
 นาม รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ ยืนยันว่าทองคำซึ่งทาง
 โอ.เอส.เอส. ได้ส่งมายังกรุงเทพ ฯ เพื่อใช้จ่ายสำหรับ
 ขบวนการเสรีไทยในฤดูใบไม้ผลิ ค.ศ. 1945 เป็นจำนวนเงิน
 49,957.06 เหรียญ นอกจากเอกสารหมายเลข ก. นี้ยังมีบัญชี
 รายการละเอียดส่งมาประกอบการใช้จ่ายเงินรายนี้ อีก คือ
 จดหมายสถานทูตสหรัฐอเมริกา ลงนาม นายพันตรีเจมส์
 เอช. ดับบลิว. ทอมป์สัน ลงวันที่ 17 เมษายน 1946
 ถึง ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ ซึ่งกรรมการธิการหมายเลข ข. ใน
 รายการหมายเลข 3 ว่า ทองคำส่งมอบที่กรุงเทพ ฯ ราคา
 49,957.06 เหรียญ ทองคำรายนี้ นายวิจิตร ลุลิตานนท์

ประจำกองบัญชาการเสรีไทยในประเทศ พร้อมด้วยนาย
ทวี ตะเวทีกุล ได้ลงนามรับมอบไว้จาก พ.ต. เวสเตอร์
เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2488 ซึ่งมีหลักฐานนายดิเรก ชัยนาม
บันทึกไว้ว่า “ข้าพเจ้าได้เห็นถูกต้องแล้ว วันที่ ๙ ค.ช.
9 เมษายน 88” ทองคำนี้หนักประมาณ 50 ก.ก. ติราคาเป็น
เงินอเมริกัน 49,957.06 เหรียญ ทั้งนี้ต่ำกว่าจำนวนที่
ระบุมาในจดหมายสถานทูตสหรัฐอเมริกาและรายงานสถาน
ทูตไทยในวอชิงตันเพียง 50 เซ็นต์ กรรมการได้สอบ
ถามนายวิจิตร ลุลิตานนท์แล้ว ชี้แจงว่าการรับมอบกัน
ครั้งนั้นผู้นำมาไม่มีบัญชีกำกับเร่งนับคำนวณกันโดยด่วนใน
บ้านลับช้อนเงินแห่งหนึ่ง ซึ่งใช้เป็นสถานแห่งกิจการของ
เสรีไทย คณะกรรมการเห็นว่าผิดกันเพียงจำนวนเล็ก
น้อย (50 เซ็นต์เท่านั้น) ทั้งนี้ปรากฏตามเอกสารหมายเลข ค.

นายวิจิตร ลุลิตานนท์ ได้จัดการให้ธนาคารจำหน่าย
ขายทองคำนี้โดย หักค่าบวญการของธนาคารแล้วได้เงิน
1,460,184.84 บาท ตามเอกสารหมายเลข ค. หน้า 2 เงิน
จำนวนนี้ทางกองบัญชาการเสรีไทยในประเทศได้ใช้จ่ายไป
รวม 18 รายการ ตามเอกสารหมายเลข ค. คือ

1. ค่าใช้จ่ายส่งคนไปต่างประเทศ	184,605.00 บาท
2. ค่าใช้จ่ายหน่วยอุตรดิตถ์-สุโขทัย	20,000.00 บาท
๓. ค่าใช้จ่ายหน่วยบางกะปิ	20,000.00 บาท
4. ค่าใช้จ่ายหน่วยเลข	86,000.00 บาท
5. ค่าใช้จ่ายหน่วยกาญจนบุรี	8,500.00 บาท
6. ค่าใช้จ่ายหน่วยนครศรีธรรมราช-เพชรบุรี	42,100.00 บาท
7. ค่าใช้จ่ายหน่วยชัยภูมิ	5,000.00 บาท
8. ค่าใช้จ่ายหน่วยหัวหิน-ปราณบุรี	1,000.00 บาท
9. ค่าใช้จ่ายหน่วยระนอง	80,000.00 บาท
10. ค่าใช้จ่ายหน่วยสกลนคร-นครพนม-หนองคาย- มหาสารคาม-อุดร-อุบล	165,200.00 บาท
11. ค่าใช้จ่ายสายลับพิเศษ	47,000.00 บาท
12. ค่าใช้จ่ายในการเรือนส่งทางน้ำ	168,258.80 บาท
13. ค่าใช้จ่ายค่ายอังกฤษ	158,292.10 บาท
14. ค่าใช้จ่ายค่ายอเมริกัน	165,510.00 บาท
15. ค่าใช้จ่ายในการวิทยุสื่อสารลับ	211,127.00 บาท
16. ค่าใช้จ่ายสายเงิน	57,197.51 บาท
17. ค่าใช้จ่ายน้ำมันเชื้อเพลิง	80,800.00 บาท
18. ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด-รับรอง-พาหนะ-เบี้ยเลี้ยง ซ่อมแซมพาหนะ	124,599.98 บาท
รวมทั้งสิ้น ๕๕ 1,410,184.84 บาท	

เป็นอันว่าเงินจำนวน 4 หมื่น 9 พันเหรียญเศษนั้น
ได้จ่ายหมดสิ้นไปแล้ว ตามเอกสารหมาย ณ. ซึ่งนายวิจิตร

ลูติตานนท์ ลงนามรับรองว่าได้ใช้จ่ายไปในการรับรองเสรีไทยจริง

ส่วนเงินอีกรายการหนึ่ง ตามจดหมายของสถานทูตสหรัฐอเมริกาเอกสารหมายเลข ข. คือค่าปฏิบัติการ (Operating expenses) 128.62 เหรียญนี้มีค่านับสนุนในรายงานของสถานทูตไทยในวอชิงตันหมายเลข ก. หน้า 5 ว่า ค่าใช้จ่ายในการนั้น (หมายถึงการซื้อทองคำส่งมาให้เสรีไทยในประเทศ) เงิน 128.62 เหรียญ และในเอกสารหมายเลข ข. หน้า 7 ยังแสดงรายละเอียดในเงินจำนวนนี้ว่า (1) ค่าหลอมทองคำของโรงกษาปณ์ เงิน 72.08 เหรียญ กับ (4) ค่าขนส่งในสหรัฐอเมริกาเงิน 56.54 เหรียญ ซึ่งเมื่อคำนวณบวกกันดูก็เป็นเงิน 128.62 เหรียญตรงกัน เอกสารเหล่านี้มีเจ้าหน้าที่เป็นผู้ลงนามยืนยันมาโดยเรียบร้อย ฉะนั้นจึงถือได้ว่าได้จ่ายไปจริง

กับอีกจำนวนหนึ่ง คือเงิน 13,038.50 เหรียญ ซึ่งในเอกสารหมายเลข ข.ระบุไว้ในรายการหมายเลข 4 ว่า ทองคำส่งให้ ถวิล อุดล เงิน 13,038.50 เหรียญ ทั้งนี้เอกสารหมายเลข ก. ซึ่งเป็นรายงานของสถานทูตไทยในวอชิงตัน หน้า 6 ว่า “ส่งมอบทองให้นายถวิล อุดล รวมเป็นราคา

13,038.50 เหรียญ” และในเอกสารฉบับเดียวกันนี้ หน้า 7 ว่า ช้อทองคำสั่งไปให้นายถวิล อุดลเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 1945 เงิน 11,783.54 เหรียญ กับเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 1945 อีก 1,255.96 เหรียญ เงินสองจำนวนนี้รวมกันเป็น 13,038.50 เหรียญเอกสารสองฉบับนี้มีเจ้าหน้าที่ลงนามรับรองยืนยันมา ฉะนั้นจึงเป็นอันถูกต้องว่าได้ใช้จ่ายไปจริงในกิจการของเสรีไทย

เมื่อรวมเงินรายย่อย 3 ราย คือช้อทองคำสั่งมาให้ กองบัญชาการเสรีไทยในประเทศ 49,957.06 เหรียญ กับ ค่าใช้จ่ายในการนั้นอีก 128.62 เหรียญและจ่ายให้นายถวิล อุดล อีก 13,038.50 เหรียญแล้ว คงรวมเป็นจำนวนเงิน 63,124.18 เหรียญ และเมื่อเอาเงินจำนวนที่ไอ.เอส.เอส. ส่งคืนเข้าบัญชีรัฐบาลตามเอกสารหมายเลข ง. หน้า 7 เป็นเงิน 436,875.82 เหรียญ มาคำนวณบวกกันเข้า คงได้จำนวน เลข 500,000 เหรียญ เท่ากับจำนวนเงินที่จัดสรรสำหรับ เสรีไทยในประเทศจ่ายให้ ไอ.เอส.เอส.ไป ฉะนั้นจึงเป็น อันว่าเงินค่าใช้จ่ายของเสรีไทยในประเทศที่เอามาจากเงิน เหรียญที่ถูกกักไว้ในอเมริกานั้นเป็นอันถูกต้องแล้ว ไม่มี การหายหกดกหล่นประการใด เงินจำนวน 4 แสนเหรียญ

เศษปรากฏในเอกสารหมาย จ. หน้า 3 ว่า ส่งคืนเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2488

สรุปความว่า เงินที่ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ได้จัดสรรจ่ายให้โอ.เอส.เอส ไป 2 จำนวนจากเงินของรัฐบาลที่ถูกกักอยู่ที่อเมริกา เป็นเงินคราวละ 5 แสนเหรียญ รวม 1 ล้านเหรียญนั้น เจ้าหน้าที่จำหน่ายบัญชีได้ถูกต้องตรงกันแล้ว ไม่มีสูญหายประการใดเลย

ส่วนเงินในงบประมาณแผ่นดินที่เรียกว่า งบช่วยประชาชน หรือที่เรียกในภายหลังว่า งบสานติภาพ นั้น มีรายการเลข 1 ว่า เงินใช้ในการต่อต้านญี่ปุ่น ถึง 10 สิงหาคม 2488 เป็นเงิน 8,867,989.87 บาท ตามเอกสารหมาย จ. นั้น เจ้าหน้าที่ได้ใช้จ่ายไปหมดสิ้นแล้ว ตามเอกสารหมาย ญ. มีรายการดังนี้ คือ

1. หน่วยทหาร	300,000.00 บาท
2. หน่วยตำรวจ	2,000,000.00 บาท
3. หน่วยชลบุรี	567,450.00 บาท
4. หน่วยกาญจนบุรี	528,000.00 บาท
5. หน่วยสุพรรณบุรี	217,500.00 บาท
6. หน่วยปราจีน-ฉะเชิงเทรา	39,217.16 บาท

7. หน่วยอ่างทอง-อยุธยา	350,465.00	บาท
8. กองบัญชาการ	42,000.00	บาท
9. หน่วยอุบล	53,000.00	บาท
10. หน่วยมหาดไทย	536,441.87	บาท
11. หน่วยสุโขทัย-อุดรดิตถ์	120,000.00	บาท
12. หน่วยสื่อสาร	223,000.00	บาท
13. หน่วยกระทุ้มแบน	25,310.50	บาท
14. หน่วยแพร่	6,117.72	บาท
15. หน่วยต่างประเทศ	109,287.97	บาท
16. หน่วยสกลนคร	52,000.00	บาท
17. หน่วยอีสาน	100,000.00	บาท
18. หน่วยโคราช	50,000.00	บาท
19. หน่วยเชื้อเพลิง-ค่าขนส่ง	3,548,199.65	บาท
รวม	8,867,989.87	บาท

ในการใช้จ่ายตามรายการเหล่านี้ มีเจ้าหน้าที่กองคลัง
 แห่งกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี คือ นายอรุณ ประสาน
 ทอง ลงนามรับรองว่า รายการต่างๆ ถูกต้องแล้ว ได้ใช้
 จ่ายไปในกิจการเสรีไทยจริง จึงเป็นอันว่าเงินยอดใช้
 การต่อต้านญี่ปุ่นรวม 8,867,989.87 บาท ตามงบประมาณ

ช่วยประชาชน รายการเลข 1 นั้น จำหน่ายบัญชีได้ครบถ้วนถูกต้องแล้ว

อนึ่ง ตามเอกสารหมาย จ. คืองบช่วยประชาชน มีรายการหมายเลข (2) เงินใช้จ่ายในงบสถานติภาพ ได้กำหนดไว้เป็นจำนวนเงิน 15,088,996.20 บาท ตามเอกสารหมาย จ. นั้น มีการใช้จ่ายสืบเนื่องเกี่ยวกับเสรีไทยภายหลังที่ญี่ปุ่นยอมจำนน รวม 9 รายการ เป็นเงิน 737,439.91 บาท ตามเอกสารหมายอักษร ป. มีเจ้าหน้าที่การคลังแห่งกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีลงนามรับรองว่าได้จ่ายไปจริงตามรายการนั้น ๆ ในกิจการของเสรีไทย ฉะนั้นจึงเป็นอันว่า มีการจำหน่ายบัญชีได้ถูกต้องตามระเบียบปฏิบัติของขบวนการเสรีไทยมีรายการดังนี้ คือ

1. หน่วยกาญจนบุรี	488.10 บาท
2. หน่วยปราจีน-ฉะเชิงเทรา	61,260.49 บาท
3. หน่วยอ่างทอง-อยุธยา	28,752.39 บาท
4. หน่วยกระทู้มแบน	1,650.00 บาท
5. หน่วยอุบล	8,485.00 บาท
6. หน่วยสกลนคร	190,000.00 บาท
7. หน่วยนครปฐม	10,000.00 บาท

8. หน่วยโฆษณาและการรับรอง	323,139.23 บาท
9. หน่วยขนส่งเชื้อเพลิง	113,664.70 บาท
รวม	737,439.91 บาท

กับอึ้ง ตามเอกสารหมาย ข. ปรากฏว่าได้มีการใช้จ่ายบางรายการในกิจการของเสรีไทยยังมิได้รับเงินสดใช้ที่เขาได้ออกไป เช่น น.อ. กาจ เก่งระดมยิง ร้องขอรับเงินสดใช้ที่ได้จ่ายไปแล้ว เป็นเงิน 144,660 บาท เงินที่มีผู้ได้ใช้จ่ายไปในกิจการของเสรีไทยนี้ เมื่อยังมิได้รับชำระก็เป็นเรื่องที่หัวหน้าเสรีไทยจะพิจารณาเงินรายใดชุดใช้ให้เขาตามสมควร

คณะกรรมการพิจารณาข้อชี้ให้เห็นว่า ขบวนการกระทำอย่างลับ ๆ ชนิดนั้น จะหวังให้มีบัญชีรายละเอียดและใบคู่จ่ายอย่างบัญชีบุคคลแห่งบริษัทหรือสมาคมในยามสงบนั้น ย่อมเป็นไปได้ ผู้สอบถามน่าจะต้องพอใจเมื่อเห็นว่าเงินนั้นได้จ่ายไปเป็นการพิเศษ จำเป็นสำหรับความสำเร็จแห่งขบวนการกระทำนั้น ตามที่ปรากฏข้างบนนี้ คณะกรรมการพิจารณาเห็นว่า โรงทหาร สนามบินค่าย กองบัญชาการ ฯลฯ ได้ก่อสร้างในอาคารที่ลำบาก ด้วยสมรรถภาพที่น่าชมเชย และเป็นผลแสดงว่า เงินที่ใช้จ่ายไปแล้วนั้นสมควร

แก่การงานที่กระทำไป นายพล แจ็กส์ โดยเฉพาะ ได้กล่าว
 ทักว่าสนามบินที่เสรีไทยได้ก่อสร้างทำไปนั้น ว่าโดย
 ทั่วๆ ไปแล้วก่อสร้างได้ถูกมาก ทั้งยังยอมเป็นที่น่าสนใจ
 (Credit) ในบุคคลที่รับผิดชอบในการนี้

ยอมเป็นการจำเป็นที่จะต้องใช้เงินในรายการที่นาย
 พล แจ็กส์ เรียกว่าจำนวนเงินงบประมาณไม่ได้ (Unaccount-
 able) เป็นต้นว่า จำนวนเงินที่ให้ไปแก่นักโคตรมชชีพ
 ในดินแดนศัตรู

ความจริงในเมื่อเกิดกรณีเช่นนั้น และนำอันตราย
 เช่นนั้น ต้องระวังกันอย่างกวดขัน อย่าให้เป็นภัยแก่ผู้
 ส่วนในขบวนการกระทำนั้น ต้องปกปิดนามกัน เช่น
 หัวหน้าเสรีไทยก็กระทำไปในนามแฝงว่า “รัฐ” เอกสาร
 โดยเฉพาะ เช่น เช็ค ใบคู่จ่าย ใบเสร็จ คำสั่ง ฯลฯ ย่อม
 จะเปิดเผยนามผู้รับ ผู้ใช้จ่าย ไม่ได้ เพราะจะเกิดผลให้
 รู้ว่าใครเป็นใคร บุคคลที่เกี่ยวข้องอาจจะต้องเสี่ยงชีวิต
 เนื่องจาก ซึ่งถ้าข้าศึกได้ค้นพบเอกสารอันเป็นโทษเหล่านั้น
 เข้า จะเป็นภัยอย่างยิ่ง โค้ดลับเท่านั้นที่จะใช้เป็นอุบาย
 ป้องกันผลอันน่ากลัว มิให้บังเกิดขึ้นในเวลาพลาดทำ
 พลาดทางลง

ข้อนี้มีใช้เป็นกรณีพิเศษ สำหรับประเทศไทยเท่านั้น แม้เหตุการณ์เช่นเดียวกันเกิดขึ้นในประเทศอื่น ก็จำเป็นต้องปฏิบัติเช่นเดียวกัน นายพันตรีทอมป์สัน ก็ได้มาชี้แจงยัง คณะกรรมาธิการว่า ขบวนการต่อต้านในฝรั่งเศสก็ต้องรักษาความลับ ต้องเชื่อถือไว้วางใจกัน ไม่ควรเข้าใจผิดอย่างในประเทศไทย นายนาวาตรี แมคโคแนลด์ ก็ได้ชี้แจงว่า ทาง โอ.เอ็ส.เอ็ส. ไม่ต้องการรายละเอียดค่าใช้จ่ายอย่างไรเลย นายพลเจ็กส์ หัวหน้า วัน.ธรี.ซิกซ์ ของอังกฤษได้อ้างถึงคำสั่งทั่วไปว่า ไม่ให้เก็บเอกสาร ใบบรรจุ หรือนามบุคคล โดยให้รักษาความลับอย่างที่สุด เพราะว่าอาจนำไปซึ่งการจับกุม กระทำให้เสียซึ่งโครงการถูกทำลายสิ้นไป และความจริงเพื่อหลักประกัน (Security) ทางเสรีไทยได้ถูกร้องขอโดย วัน.ธรี.ซิกซ์. ให้ทำลายบรรดาเอกสารทั้งสิ้นที่อาจเป็นภัย ในทางปฏิบัติย่อมถือเอา ซึ่งการงานที่ได้รับมอบหมายไปกระทำ ส่วนรายละเอียดโดยเฉพาะย่อมต้องปิดบัง

ฉะนั้น คณะกรรมาธิการจึงมีความเห็นว่า การที่กระทำไปในประเทศไทยย่อมต้องเป็นไปเช่นเดียวกับที่กระทำกันในประเทศอื่น และในกรณีเช่นนี้ย่อมเป็นการ

ผิดวิสัยและพ้นวิสัยที่จะขอร้องรายละเอียดแห่งรายการต่างๆ
ที่กล่าวข้างบน

(ดูเหมือนต้นเหตุแห่งเหตุการณ์คราวนี้ เกิดขึ้นจาก
ความเข้าใจผิดในจำนวน 5 แสนเหรียญในอเมริกา ซึ่งจัด
จำแนกไว้สำหรับเสรีไทยเป็นเบื้องต้น ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช
ดูเหมือนคิดไว้แต่ต้นจะส่งเงินจำนวนนี้มาให้ขบวนการเสรีไทย
ในประเทศไทย แต่ภายหลังมีการส่งมาทางอาเซียรวมทั้งสิ้น
เพียง 63,124.18 เหรียญ ส่วนเงินจำนวนนอกนั้นคงยังอยู่
ในสหรัฐอเมริกาได้สูญหายประการใด ข้อนี้ตามทางสอบสวน
ได้ความชัดเจนแต่หากก่อนหน้านี้เกิดการสับสนในความ
ตั้งใจ และในข้อเท็จจริง จึงทำให้บางคนเกิดสงสัยว่า เงิน
จำนวนนี้จะได้สูญหายไปเป็นบางส่วน)

พึงสังเกตว่า ความเข้าใจผิดเช่นนั้น แม้จะโดยสุจริต
ก็ดี อาจทำให้เกิดเล่ห์ล้อแพรวหลายได้ง่ายๆ ในเมื่อการเมือง
กับการเงินเข้าปะปนกันขึ้น อย่างไรก็ดี คณะกรรมการ
ทำให้รู้แน่ได้ว่า ข่าวลือเหล่านั้นไม่มีมูลความจริง จาก
การตรวจสอบเอกสารและบัญชี ที่ยื่นต่อคณะกรรมการ
ปรากฏชัดว่า ทุกสิ่งถูกต้องตรงกัน ในการสอบสวนของ
คณะกรรมการ ปรากฏว่า ผู้เสนอญัตติไม่มีหลักฐาน

หรือข้อเท็จจริงอันใดที่จะเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อให้เห็นว่า ขบวนการนั้นเป็นความจริงให้เกิดการสงสัย (เช่นว่าการยกยอกเงินของชาติ หรือใช้จ่ายไปนอกเหนือกิจการเสรีไทย หรือทำให้เสียหายตกหล่นอย่างไร ฯลฯ)

ขบวนการเสรีไทย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ขบวนการใต้ดินนี้ มีข้อเท็จจริงซึ่งตามกฎหมายได้ถือว่าเป็นได้ปฏิบัติการช่วยเหลือเพื่อแม่แก่ราชศัตรู ตามกฎหมายลักษณะอาญามาตรา 110 อาจมีโทษถึงตายก็เป็นได้ จึงเป็นผู้ที่เสี่ยงชีวิตเพื่อเห็นแก่ประเทศชาติในยามคับขัน เพราะมีอุดมคติตั้งใจจะกอบกู้ฐานะของประเทศ มิให้เสียเอกราชฐานผู้แพ้สงคราม หรือมีฉันทานนั้นก็ประเทศเอกราชแต่ในนามตามสัญญาสงบศึก

ตามเอกสารหมายเลข ค. ซึ่งเป็นคำตอบของผู้รักษากรในตำแหน่งรัฐมนตรีสหรัฐอเมริกา ถึงหัวหน้าเสรีไทย ให้คำรับรองว่าจะเคารพ (Respect) ความเป็นเอกราชของประเทศไทย และตามเอกสารหมายเลข ต. นายเอช. อาร์. เบ็ต (อุปทูตรักษากรสถานทูตอังกฤษ) ก็ได้กล่าวว่า ผลของขบวนการเสรีไทยต่อต้านญี่ปุ่นนั้น ได้กระทำให้รัฐบาลอังกฤษแนะนำเสนอข้อตกลงอย่างเบาที่สุด และว่าถ้าเป็นรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามแล้ว ข้อตกลงที่เสนอนั้นจะหนัก

ต่างกันอย่างยิ่ง เพราะจะถือว่า ไทยเป็นประเทศศัตรู
ทำนองเดียวกับเยอรมันและญี่ปุ่น

ตามเอกสารหมายเลข ๓. เป็นสำนวนถ้อยแถลงของนาย
เบวิน เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2488 เกี่ยวกับเสรีไทย ว่า
รัฐบาลอังกฤษยอมรับรู้ในการที่ขบวนการเสรีไทยต่อต้าน
ญี่ปุ่นได้ให้ความช่วยเหลือ แต่จะลบล้างการที่ไทยได้
ประกาศสงครามต่ออังกฤษ ช้ายังรับเอาดินแดนของอังกฤษ
ไปจากมือญี่ปุ่น หรือไม่ประการใดนั้น ต้องรอดูจิตารมณ์
ของไทยต่อไปในการรับรองทหารฝ่ายอังกฤษที่จะเข้าไปใน
ประเทศไทย

ตามเอกสารหมายเลข ๓. เป็นถ้อยแถลงของนายโยสต์
(อุปทูตรักษาสถานทูต ส.ร.อ.) กล่าวตอบรัฐมนตรี
ว่าการต่างประเทศเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2489 ใจความ
เกี่ยวกับเสรีไทยว่า รัฐบาลสหรัฐอเมริกาจำได้อยู่เสมอ
ด้วยความขอบคุณและชมเชยว่า ขบวนการเสรีไทยได้ดินได้
ข้อสัจช่วยเหลือนักสัมพันธมิตร

ตามเอกสารหมายเลข ๒. เป็นถ้อยแถลงของนายฮาริงตัน
เกี่ยวกับเสรีไทยว่า ขบวนการเสรีไทยได้มีส่วนอย่างยิ่งที่ทำให้
อเมริกาเชื่อมั่นว่าไทยเป็นมิตร จึงพร้อมที่จะช่วยเหลือทาง
การเงิน เพื่อบรรณาการเศรษฐกิจของประเทศ

ตามเอกสารต่างๆ เหล่านี้ แสดงให้เห็นว่า ขบวนการ
เสรีไทยได้กอบกู้ฐานะของประเทศชาติ เนื่องจากสงคราม
คราวนี้ได้เป็นอย่างดี สมควรเป็นเจ้าหนี้บุญคุณแก่ปวงชน
ชาวไทย และถ้ามีทางใดที่ประเทศชาติจะสมนาคุณแก่ผู้ที่
เสี่ยงชีวิตเข้ามาในการกอบกู้ฐานะของประเทศชาติเช่นนั้น ก็
น่าจะเป็นที่ยินดียิ่ง

(ในสุดท้ายขอให้ระวังอย่าให้เกิดการทอดยอียดหนะ
ระอาใจจนไม่มีใครคิดริเริ่มกระทำการกิจการสิ่งใด ในเมื่อเกิด
เหตุการณ์คับขันในอนาคต หากว่าบุคคลซึ่งริเริ่มกระทำ
การสิ่งนั้นถูกไต่สวนในเรื่องการเงินอันผันวิสัยจะปฏิบัติได้
ในกรณีเช่นนั้น ผลของงานย่อมสนองนโยบายและผู้ซึ่งได้
รับมอบหมายที่จะกอบกู้ฐานะของประเทศชาติ ย่อมจะต้อง
เชื่อถือกัน และหนทางที่เขากระทำไป เพื่อบำบัดความ
ยุ่งยากก็ควรจะเชื่อถือด้วย)

(ลงชื่อ) เทพวิฑูร

(ลงชื่อ) นลราชสุวัจน์

(ลงชื่อ) วิกรมรัตนสุภา

(ลงชื่อ) นิติศาสตร์

(ลงชื่อ) พิษณุ บุลยง

ภาคผนวก 5

คำชี้แจงเพิ่มเติม ของ นายปรีดี พนมยงค์
เรื่อง ค่าใช้จ่ายของเสรีไทย

1.

ระยะแรกระหว่างธันวาคม 2484 ถึงสิงหาคม 2485 นั้นขบวนการต่อต้านของไทย (Thai Resistance Movement) ซึ่งต่อมาได้รวมกับเสรีไทยใน ส.ร.อ. และในอังกฤษเป็น “ขบวนการเสรีไทย” เดียวกันนั้นได้ใช้จ่ายสำหรับกิจการต่อต้านภายในประเทศจากเงินดังต่อไปนี้

(1) เงินประเภทค่ารับรอง ประจำตำแหน่งผู้ประสานการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง

(2) เงินประเภทค่ารับรอง ประจำตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (ส่วนของนายปรีดี พนมยงค์)

(3) เงินที่ผู้รักชาติจำนวนหนึ่ง ได้อุทิศช่วยการต่อต้านญี่ปุ่น

(4) เงินส่วนตัวของเสรีไทยแต่ละคนที่ปฏิบัติการ อาทิ นายจำกัฏ พลังกูร ซึ่งเป็นตัวแทนคนแรกของเสรี

ไทยภายในประเทศเดินทางไปยังประเทศจีน เพื่อติดต่อกับ
สัมพันธมิตรนั้นก็ได้ใช้จ่ายเงินส่วนตัวของตน และต่อมานาย
สงวน ตูลารักษ์กับคณะที่เดินทางไปประกอบภารกิจตั้ง
กล่าวนั้นก็ได้ใช้จ่ายเงินส่วนตัวเช่นเดียวกัน ฯลฯ

2.

เมื่อจอมพลพิบูลฯลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2487 แล้ว นายควง อภัยวงศ์
ได้เป็นนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม ปีนั้นและจัดตั้ง
คณะรัฐมนตรีขึ้นเมื่อวันที่ 2 เดือนนั้นโดยมีนายทวี บุณย-
เกตุ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และเป็น
ผู้สำเร็จราชการ ของสำนักนายกรัฐมนตรีอีกตำแหน่งหนึ่งด้วย
ขบวนการเสรีไทยภายในประเทศ ได้รับความช่วยเหลือจาก
รัฐบาลควงฯ ซึ่งได้อนุมัติให้ขบวนการเสรีไทยเบิกค่าใช้จ่าย
จากงบประมาณแผ่นดินซึ่งเดิมเรียกชื่อบริษัทว่า “งบ
ช่วยประชาชน” แล้วต่อมาเปลี่ยนชื่อบริษัทว่า “งบสถิติ
ภาพ” ดังปรากฏตามรายงานของคณะกรรมการวิสามัญ
แห่งสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวแล้ว

รายชื่อหน่วยต่าง ๆ ที่ปรากฏในรายงานนั้นหมายถึง
เฉพาะหน่วยที่เบิกค่าใช้จ่ายโดยตรงจากกองบัญชาการเสรี

ไทย แต่มีอีกหลายหน่วยที่เบิกค่าใช้จ่ายจากหน่วยใหญ่ซึ่ง
รับเงินไปจากกองบัญชาการ คือ

2.1

ทหารเสรีไทยที่มีตำแหน่งหน้าที่ในส่วนใดก็ใช้จ่าย
ทางตำแหน่งนั้นตามงบประมาณกระทรวงกลาโหม อีกส่วน
หนึ่งเบิกจากกองบัญชาการเสรีไทยจากงบ “หน่วยทหาร”
ที่ตั้งไว้ 300,000 บาท

2.2

ตำรวจเสรีไทยหน่วยต่าง ๆ ทหารอาสาสมัครไทยภาย
ใต้ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส รวมทั้ง “หน่วยชุมพร” ซึ่ง
ร.ต.อ. เญียบ ชัยสงค์ (อัมพูนันท์) เป็นหัวหน้านั้นเบิก
ค่าใช้จ่ายจากงบ “หน่วยตำรวจ” ที่ตั้งไว้ 2,000,000 บาท

2.3

เสรีไทยประเภทที่ “ลอร์ดแมนที่แบทเตน” เรียกว่า
Numerous passive supporters แปลว่า “ผู้ต่อสู้อย่างสงบ
ไม่หวั่นไหว” (passive resistance) จำนวนมากมายซึ่ง
นาวาเอกบุง ศุภชลาศัย ร.ม.ต. มหาดไทยรับไปมอบให้
ข้าหลวงประจำจังหวัด ปลัดจังหวัด นายอำเภอ ฯลฯ จัด
ตั้งทุกหมู่บ้านทั่วราชอาณาจักรนั้น ผู้มีตำแหน่งหน้าที่ทาง

ราชการส่วนใดก็เบิกใช้จ่ายตามตำแหน่งของเสรีไทยนั้น ๆ จากงบประมาณกระทรวงมหาดไทย อีกส่วนหนึ่งเบิกจาก กองบัญชาการเสรีไทย “หน่วยมหาดไทย” ที่ตั้งไว้ 536,441.87 บาท

2.4

เสรีไทยฝ่ายช่วยรบซึ่งเป็นครูโรงเรียนมัธยมและโรงเรียนประชาบาลทั่วทั้งราชอาณาจักร ซึ่งนายทวี บุญยเกษตร.ม.ค. ศึกษาธิการรับไปเตรียมจัดตั้งนั้นเบิกค่าใช้จ่ายของ กระทรวงศึกษาธิการ

3.

ในรายงานคณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรนั้นปรากฏชัดแจ้งว่า เสรีไทยทั้งภายนอกและภายในประเทศไทยมิได้รับเงินของ โอ.เอ็ส.เอ็ส แต่ตรงกันข้ามเรารักษาเกียรติและศักดิ์ศรีของเราไว้โดยสถานทูตไทยประจำกรุงวอชิงตันได้จ่ายเงินของรัฐบาลไทย ที่ฝากไว้ในสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวน 5 แสนเหรียญให้แก่ โอ.เอ็ส.เอ็ส. เพื่อนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับการงานของเสรีไทย

ปรีดี พนมยงค์

ชานกรุงปารีส

วันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2522

ภาคผนวก 6

จดหมายของนายปรีดี พนมยงค์ ถึง ท่านผู้หญิงละเอียด
พิบูลสงคราม

นครหลวง

วันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2507

เรียน ท่านผู้หญิงละเอียด

ผมได้อ่านบทความของคุณอนันต์ เรื่อง “ชีวิตของ
คุณพ่อ” ซึ่งหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ได้คัดมาลงพิมพ์นั้นแล้ว
โดยเฉพาะข้อความที่เกี่ยวกับผมนั้น ข้อเท็จจริงยังคงคลาด
เคลื่อนอยู่ ผมจึงขอภัยที่จะเรียนมายังท่านกับคุณอนันต์
เพื่อทราบ และถ้าเห็นเป็นการสมควรก็ขอให้คุณอนันต์ช่วย
แก้ไขในการพิมพ์ครั้งที่สองของบทความนั้นหรือในหนังสือ
พิมพ์ หรือในเอกสารอื่นใด ตามที่ท่านเห็นว่าเหมาะสม
ขอให้ท่านช่วยแจ้งแก่คุณอนันต์ด้วยว่า ผมมิได้ถือว่าคุณ
อนันต์ มีความตั้งใจที่จะเขียนข้อความคลาดเคลื่อนที่เกี่ยว
กับผม แต่ความคลาดเคลื่อนนั้น ก็เนื่องจากบุคคลอื่นที่มี
เจตนาไม่ดีต่อท่านจอมพล ป. และต่อผมได้เคยใส่ร้าย

ท่านองนั้น โดยทำข่าวลือมาก่อนแต่เมื่อคุณอนันต์ได้เขียน
เป็นบทความตีพิมพ์

สาระสำคัญที่คลาดเคลื่อนอันเกี่ยวกับผมนั้นมีดังต่อไปนี้

1. ผมมิได้เป็นนายกรัฐมนตรีต่อจาก ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ความจริง ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ระหว่างวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2488 ถึงวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2489 จึงลาออกเนื่องจากการเลือกตั้งใหม่เสร็จแล้ว ต่อจากนั้นนายควง อภัยวงศ์ ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม ถึงวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2489 นายควง อภัยวงศ์ ได้ลาออกผมจึงได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2489 ท่านกับคุณอนันต์จะเห็นได้ว่าผมได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี ภายหลังการประกาศสถานการณ์สำหรับประเทศไทยแล้ว 7 เดือนเศษ (ประกาศสถานการณ์สำหรับประเทศไทยในวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2488)

2. ท่านและคุณอนันต์ คงเห็นได้ว่าเมื่อเสร็จสงครามแล้ว รัฐบาลก่อนผมเป็นนายกรัฐมนตรี ก็ได้ปล่อยให้ทหารที่เกณฑ์มาสำหรับสงครามอยู่เฉยๆ คือรัฐบาลก่อนนั้นได้ดำเนินการปลดทหารที่เกณฑ์ไปในสงครามนั้นแล้ว

และขอได้โปรดสังเกตด้วยว่าระยะเวลา 7 เดือน ก่อนผม
เป็นนายกรัฐมนตรีนั้นก็เป็นเวลานานพอสมควรสำหรับรัฐบาลก่อน
ที่จะทำการปลดทหารเหล่านั้น

ขอให้ท่านและคุณอนันต์ระลึกว่า ผู้ที่เป็นรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงกลาโหมร่วมอยู่ในคณะรัฐบาลเดียวกันกับ
ผมนั่น คือ พล.อ. จีระ วิจิตสงคราม ซึ่งเป็นนายทหาร
ผู้ใหญ่ในสมัยท่านจอมพล ป. มาก่อน และเป็นนายทหาร
ผู้ใหญ่หลายตำแหน่งในสมัยท่านจอมพลต่อมา ท่านกับคุณ
อนันต์คงจะพิจารณาเห็นความจริงได้ว่า ถ้ามีการปลดทหาร
เกณฑ์ดังกล่าวในสมัยรัฐบาลของผมแล้ว พล.อ. จีระ วิจิต
สงครามนั้น คงจะไม่ปล่อยให้ทหารได้รับความลำบาก หรือ
ทำการปล้นสดมภ์ ขณะนี้ พล.อ. จีระ วิจิตสงคราม ก็ยัง
มีชีวิตอยู่ ผมจึงขอให้ท่านและคุณอนันต์ สอบถามความ
จริงจากท่านผู้นั้น และโปรดถามด้วยว่า เมื่อผมได้รับ
หน้าที่เป็นนายกรัฐมนตรีแล้วไม่กี่วัน ก็ได้จัดการเพิ่มเงิน
เดือนเบย์เลี้ยงของทหารและตำรวจ และเงินเดือนของข้า
ราชการทั่วไป ความจริงในเรื่องนี้ยังปรากฏในแถลงการณ์
ของรัฐบาลที่โฆษณาเผยแพร่ในขณะนั้นด้วย ขอให้คุณ

อนันต์ขอสำเนาที่กรมประชาสัมพันธ์ ก็คงจะพบความจริงได้อีกทางหนึ่ง

อนึ่ง ในการเลือกตั้งเมื่อ พ.ศ. 2500 นั้น ได้มีนายพลอดีตเสนาราชการผู้หนึ่ง ได้ปราศรัยต่อราษฎรเปิดโปงรัฐบาลก่อนที่ผมเป็นนายกรัฐมนตรีว่า เป็นผู้ดำเนินการปลดทหารที่เกณฑ์ไปในระหว่างสงครามตามวิธีที่คุณอนันต์กล่าวในบทความ ทั้งยังยอมเป็นการแสดงว่าวิธีนั้นไม่ใช่การกระทำของผมและรัฐมนตรีกลาโหมในขณะของผม

3. การคืนดินแดน 4 จังหวัดให้แก่ฝรั่งเศสนั้นมิได้ทำไปในสมัยที่ผมเป็นนายกรัฐมนตรี ผมได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2489 การเจรจากับฝรั่งเศสเรื่องดินแดน 4 จังหวัดได้เริ่มกระทำด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา โดยที่รัฐบาลซึ่ง พล.ร.ต. ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรีต่อมาใน พ.ศ. 2489 คณะอนุญาโตตุลาการได้ชี้ขาดให้ประเทศไทยคืนดินแดนให้ฝรั่งเศส ขอให้คุณอนันต์ (ลูกชายท่านผู้หญิง-ผู้เขียน) ตรวจสอบรายงานการประชุมรัฐสภาและราชกิจจานุเบกษาในระหว่างเวลาดังกล่าวนั้น ก็จะพบ

ความจริงในเรื่องนั้น เพื่อความเป็นธรรมแก่ผม และ
พล.ร.ต. ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ ที่ผมอ้างถึง ผมจึงขอชี้
แจงเพื่อขอให้ท่านและคุณอนันต์ ทราบเหตุการณ์โดยย่อ
และความเป็นมาของเรื่องดินแดน 4 จังหวัด ตามความ
เป็นจริง คือ.-

ก. เมื่อประเทศฝรั่งเศสได้ยอมแพ้แก่เยอรมันแล้ว
เวลานั้นผมเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เห็นว่ามี
ช่องทางที่ประเทศไทย จะได้ดินแดนที่ได้เสียไปคืนมาเป็น
ของไทย โดยวิธีทางกฎหมายระหว่างประเทศ ผมจึงได้พบ
ท่านจอมพล ป. ที่วังสวนกุหลาบ แสดงทรรศนะของผมว่า
เป็นการสมควรที่รัฐบาลไทย จะนำเรื่องขึ้นสู่ศาลยุติธรรม
ระหว่างประเทศ หรือศาลโลกในสมัยนั้นให้วินิจฉัยว่า ดิน
แดนที่ฝรั่งเศสได้ไปจากประเทศไทย ตั้งแต่ ร.ศ. 112 เป็น
ต้นมาต้องคืนมาเป็นของประเทศไทย เพราะประเทศไทย
ได้โอนดินแดนเหล่านั้นให้ฝรั่งเศสเพื่อให้อยู่ใน "อารักขา"
ของฝรั่งเศส เมื่อฝรั่งเศสยอมแพ้เยอรมัน และบ้านเมือง
ระส่ำระสาย ก็เป็นการแสดงว่า ประเทศฝรั่งเศสไม่สามารถ
ที่จะอารักขาดินแดนที่ประเทศไทยได้โอนให้ไปนั้นได้อีก

ประเทศไทยจึงมีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะได้คืนดินแดนนั้น (ทั้งนี้เป็นเหตุผลที่ฝ่ายไทยมีทางชนะได้ในสมัยที่ฝรั่งเศสยังเป็นรัฐอารักขาดินแดนเหล่านั้น ซึ่งต่างกับเหตุผลที่รัฐบาลสฤตอ้างต่อศาลโลกในกรณีเขาพระวิหารภายหลังที่กัมพูชาเป็นเอกราชแล้ว)

แต่ความเห็นของผมมิได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาล คือรัฐบาลได้ใช้วิธียับยั้งทีกให้รัฐบาลวิชีคืนดินแดนให้แก่ไทย เมื่อรัฐบาลวิชีไม่คืนให้ รัฐบาลก็ให้ดำเนินวิธีการเอาดินแดนคืนโดยวิธีทางทหาร ในฐานะที่ผมเคารพเสียงข้างมากในรัฐบาล ก็ได้ปฏิบัติตามนโยบายส่วนรวม คือในฐานะรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง ได้จัดหาเงินเพื่อค่าใช้จ่ายในการทหารเป็นจำนวนมากให้อย่างสมบูรณ์รวดเร็ว โดยมิได้มีการขาดตกบกพร่องแต่อย่างใดในการทหาร และไม่กระทบถึงเสถียรภาพของเงินตราไทยในสมัยนั้น

ข. เมื่อครั้งสงครามอินโดจีน ได้เริ่มไประยะหนึ่ง ประเทศญี่ปุ่นได้สอดเข้ามา โดยเรียกร้องให้ฝ่ายไทยและฝ่ายฝรั่งเศสหยุดรบ และต่างฝ่ายต่างส่งผู้แทนไปเจรจาที่กรุงโตเกียว โดยญี่ปุ่นเป็นคนกลาง (หัวหน้าผู้แทนฝ่าย

ไทยคือพระองค์เจ้าวรรณฯ ซึ่งบัดนี้ทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นกรมหมื่นนราธิป)

ท่านกับคุณอนันต์ อาจค้นเอกสารเกี่ยวกับการเจรจา นั้นได้ว่า การเจรจาท้องใช้เวลาช้านานประมาณ 2-3 เดือน เพราะฝรั่งเศสเกิดทิวฐิมานะ ไม่ยอมคืนดินแดนตามคำเรียกร้องของฝ่ายไทย ในที่สุดฝ่ายญี่ปุ่นก็ได้ใช้วิธีการอันเป็นผลให้ฝ่ายฝรั่งเศสยอมตกลงคืนดินแดนบางส่วนที่ได้ไปจากประเทศไทย แต่ในข้อตกลงมีกำหนดไว้ว่าญี่ปุ่นเป็นผู้รับประกันให้การเป็นไปตามข้อตกลงนั้น และกำหนดไว้ว่าฝ่ายไทยและฝ่ายฝรั่งเศส จะต้องไม่ทำสัญญาทางเศรษฐกิจหรือทางการทหารใดๆ กับประเทศอื่นใด ซึ่งญี่ปุ่นถือว่าเป็นที่เสียประโยชน์แก่ญี่ปุ่น

ทางฝ่ายฝรั่งเศสเสรี ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นฝรั่งเศสต่อต้านภายใต้การนำของนายพลเดอร์โกลส์ ได้แถลงไม่รับรองข้อตกลงใดๆ ที่รัฐบาลวิชีได้ทำไว้เกี่ยวกับเรื่องดินแดน 4 จังหวัด ผมจึงได้ไปเตือนท่านจอมพล ป. ว่าต้องพิจารณาท่าทีของเดอร์โกลส์ กับสัมพันธมิตรของเขาในสมัยนั้นให้มาก เพราะถ้าสัมพันธมิตรในขณะนั้นเป็นฝ่ายชนะสงคราม

แล้ว ข้อตกลงที่ฝ่ายรัฐบาลทำไว้กับรัฐบาลวิชีที่ญี่ปุ่นเป็นผู้
 กำประกันนั้น ก็จะต้องถูกยกเลิก และฝรั่งเศสก็จะได้
 ดินแดนกลับคืนไป ผมยังได้ชี้แจงด้วยว่าถ้าได้ใช้วิธีการ
 ตามที่ผมได้เสนอไว้ในครั้งแรก คือนำเรื่องขึ้นสู่ศาลยุติธรรม
 ระหว่างประเทศแล้ว ถ้าศาลยุติธรรมระหว่างประเทศตัดสิน
 ให้เราชนะคดี เพราะเรามีทางชนะ ก็ย่อมเป็นการตัดสินผูก
 พันประเทศฝรั่งเศสทั้งหมด ต่างกับข้อตกลงที่ทำไว้กับ
 รัฐบาลวิชีที่ฝ่ายนายพลเดออร์ โกลส์กับฝ่ายสัมพันธมิตรของ
 เขาไม่รับรอง

ค. อยู่ต่อมาอีกไม่ช้าญี่ปุ่นก็ได้กรีธาทัพเข้ามาใน
 ประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลไทยได้ทำสัญญาร่วมรบกับญี่ปุ่น
 ครั้นต่อมารัฐบาลไทยก็ได้ประกาศสงครามกับอังกฤษ และ
 อเมริกา แต่ในเวลาทีวันประกาศสงครามนั้น ผมอยู่ที่อยุธยา
 ผู้สำเร็จบางท่านเป็นผู้ลงนาม (ซึ่งผมถือเอาเหตุนี้เป็นข้อ
 อ้างว่าการประกาศสงครามนั้นเป็นโมฆะ เพราะผู้สำเร็จ
 ราชการมิได้ลงนามครบถ้วน)

เมื่อรัฐบาลไทยประกาศสงครามกับญี่ปุ่นเช่นนั้นแล้ว
 ก็เป็นธรรมดาว่าถ้าญี่ปุ่นเป็นฝ่ายชนะสงคราม ฝ่ายไทยก็

เป็นฝ่ายชนะสงครามด้วย ดินแดน 4 จังหวัด ก็คงเป็น
 ของคนไทยอย่างสมบูรณ์ แต่ถ้าญี่ปุ่นเป็นฝ่ายแพ้สงคราม
 และฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นฝ่ายชนะสงคราม ฝ่ายไทยก็ต้อง
 เป็นฝ่ายแพ้สงคราม และผลที่จะตามมาก็คือประเทศไทยจะ
 มีเพียงแต่ต้องคืนดินแดน 4 จังหวัดเท่านั้น ดินแดนของ
 ไทยเท่าที่มีเหลืออยู่ จะต้องเปลี่ยนฐานะไปอย่างไรก็เป็น
 เรื่องที่น่าวิตก

ง. ขบวนการเสรีไทยได้พยายามทำการเพื่อที่จะบ่อน
 กันมิให้ประเทศไทยเป็นฝ่ายแพ้สงคราม การเจรจาระหว่าง
 ขบวนการเสรีไทยกับฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นการลับเพื่อประโยชน์
 ดังกล่าวแล้วได้ดำเนินมาเป็นเวลาหลายปี แต่ยังไม่ได้รับ
 ผลที่ทำให้สหรัฐอเมริกาและอังกฤษรับรองว่า การประกาศ
 สงครามเป็นโมฆะ และประเทศไทยมิใช่คู่สงครามของเขา
 จนกระทั่งเมื่อไม่กี่เดือนก่อนที่สงครามโลกจะยุติลงผมใน
 ฐานะที่สัมพันธมิตรรับรองเป็นหัวหน้าเสรีไทย ได้แจ้งไป
 ยังฝ่ายสัมพันธมิตรว่า ขบวนการเสรีไทยพร้อมที่จะเริ่มใช้
 อาวุธต่อสู้ทหารญี่ปุ่นอย่างเปิดเผย ทั้งนี้มีความมุ่งหมายใน
 ทางการเมือง เพื่อแสดงให้เห็นว่าราษฎรไทยมิใช่เป็นคู่
 สงครามกับพันธมิตร เมื่อผมได้ส่งโทรเลขไปยังฝ่ายสัมพันธ-

มิตรเช่นนั้นแล้ว ก็ได้รับตอบจากรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาว่า ให้ขบวนเสรีไทยรอการปฏิบัติตามแผนร่วมกัน โดยอย่าเพิ่งลงมือกระทำการใดๆ และรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเข้าใจเจตนารมณ์ของขบวนเสรีไทยเป็นอย่างดีแล้ว ฉะนั้น รัฐบาลสหรัฐอเมริกา จึงยอมรับว่า ประเทศไทยไม่ได้เป็นคู่สงครามกับสหรัฐอเมริกา ดังนั้น เมื่อเสร็จสงครามแล้วสหรัฐอเมริกาก็ได้ปฏิบัติตามที่รับรองไว้ และสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตเหมือนอย่างเดิม โดยไม่ถือว่าไทยเป็นคู่สงครามหรือฝ่ายแพ้สงคราม

ส่วนประเทศอังกฤษนั้น แจ้งว่า โดยคำนึงถึงการช่วยเหลือร่วมมือของขบวนเสรีไทยจึงยอมที่จะยกเลิกภาวะสงครามกับประเทศไทยโดยมีเงื่อนไขว่าประเทศไทยจะต้องตกลงทำสัญญาสมบรูณ์แบบ (การอ้างถึงการช่วยเหลือร่วมมือของขบวนเสรีไทยนั้นปรากฏในคำปรารภสัญญาสมบรูณ์แบบ) ในชั้นแรกอังกฤษเรียกร้องให้ประเทศไทยต้องปฏิบัติหลายประการรวมทั้งได้ยื่นคำเรียกร้องของฝรั่งเศสให้คืนดินแดนและขอพระแก้วมรกตกลับไปไว้ที่เวียงจันทร์อีก

ด้วย ทางฝ่ายผมกับรัฐบาลในขณะนั้นก็ได้พยายามต่อสู้
อันเป็นผลให้ฝ่ายอังกฤษระงับข้อเรียกร้องของฝรั่งเศสไว้
แล้วเจรจาสัญญาสมบรูณ์แบบที่เกี่ยวกับอังกฤษโดยเฉพาะ
คงปล่อยให้ปัญหาดินแดน 4 จังหวัดเป็นเรื่องของฝรั่งเศส
ที่จะดำเนินการต่อไปโดยวิธีทางต่างๆ รวมทั้งวิธีทางสห-
ประชาชาติ การทำสัญญาสมบรูณ์แบบได้ทำให้ประเทศไทย
พ้นจากการเป็นฝ่ายแพ้สงครามกับอังกฤษ และฟื้นความ
สัมพันธ์ทางการทูตกับอังกฤษเหมือนเดิม ซึ่งต่างกับญี่ปุ่น
ต้องถูกฝ่ายชนะยึดครองอยู่หลายปี

จ. ต่อมาเมื่อ พล.ร.ต.ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ เป็น
นายกรัฐมนตรีสืบต่อมาจากผม รัฐบาลฝรั่งเศสที่ถูกต้อง
ตามกฎหมาย โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลของประ-
เทศฝ่ายสัมพันธมิตรของเขา ได้เร่งเร้าที่จะให้ประเทศไทย
คืนดินแดน 4 จังหวัดที่ได้ไปโดยข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทย
กับรัฐบาลวิชี พร้อมกันนั้นก็มีปัญหาที่ประเทศไทยจะต้อง
ชำระสภาพตนให้หมดจากผู้แพ้สงครามอย่างสิ้นเชิง คือจะ
จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ แต่จะต้องถูกยับยั้ง
โดยประเทศฝรั่งเศสที่เป็นสมาชิกแห่งคณะมนตรีความมั่นคง

คง รัฐบาลอาร์เจนติน่าได้นำเรื่องดินแดน 4 จังหวัดขึ้นปรึกษา
รัฐสภา และรัฐสภาได้ลงมติตั้งคณะผู้แทนไปเจรจากับผู้
แทนฝรั่งเศสที่กรุงบัวโนสไอเรส โดยมีนายควง อภัยวงศ์ เป็น
หัวหน้าคณะ และมีกรมหมื่นนราธิปฯ (ที่เคยเป็นผู้แทนไป
เจรจาเรื่องดินแดน 4 จังหวัดกับรัฐบาลวิชีกับญี่ปุ่นที่โต
เกียว) กับสมาชิกรัฐสภาแห่งพรรคกลุ่มอื่น ๆ อีก คณะผู้
แทนฝ่ายไทยได้ตกลงกับฝรั่งเศสให้คณะอนุญาโตตุลาการ
ชั้นวินิจฉัยชี้ขาด ข้อตกลงนั้นได้รับความเห็นชอบจาก
รัฐสภา

จ. ต่อมาได้มีการประกอบองค์คณะของอนุญาโตตุ
ลาการ คือรัฐบาลไทยได้แต่งตั้งกรมหมื่นนราธิปฯ ที่เคย
เจรจาเรื่องดินแดนนั้นเองเป็นอนุญาโตตุลาการฝ่ายไทย
และตั้ง ม.จ. สกลวรรณกร วรวรรณ พระเชษฐาของ
กรมหมื่นนราธิปฯ นั้นเอง เป็นผู้แทนรัฐบาลไทย ส่วน
ฝ่ายฝรั่งเศส ก็ตั้งอนุญาโตตุลาการ ซึ่งผมจำชื่อไม่ได้ และ
ก็ยังมีอนุญาโตตุลาการชาติเป็นกลางที่จำได้ว่ามีคนอเมริกัน
1 คน และชาติเปรู 1 คน ชื่อของคนชาติอื่นผมจำไม่ได้
จำได้แต่ฝ่ายไทยคณะอนุญาโตตุลาการดังกล่าวแล้วได้วินิจฉัย

นัยชาติให้รัฐบาล কিনดินแดน 4 จังหวัดให้แก่ฝรั่งเศสอัน
 ภายหลังที่ผมออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วหลายเดือน
 ผมเห็นว่ารัฐบาลธำรงได้พยายามอย่างดีแล้วในการป้องกัน
 รักษาผลประโยชน์ของชาติไทย หากแต่มีเหตุสุดวิสัยดังได้
 กล่าวมาแล้ว

ช. ท่านกับคุณอนันต์ คงสังเกตได้ว่าประเทศที่เป็น
 ฝ่ายอักษะหรือฝ่ายญี่ปุ่นนั้นไม่อาจสมัครเข้าเป็นสมาชิกสห-
 ประชาชาติได้ จนกว่าจะได้ชำระสภาพแห่งการแพ้สงคราม
 ให้หมดสิ้นไป แต่สำหรับประเทศไทยนั้นขบวนการเสรีไทย
 และรัฐบาลที่ผมเป็นนายกรัฐมนตรีกับรัฐบาลธำรงได้พยายาม
 กระทำการเพื่อประโยชน์ของชาติไทยหลายอย่างหลาย
 ประการ จึงเป็นเหตุให้สหประชาชาติรับประเทศไทยเข้า
 เป็นสมาชิกใน พ.ศ. 2489 ทั้ง ๆ ที่อีกหลายประเทศ ซึ่ง
 ยื่นใบสมัครในปีนั้นหรือในปีต่อ ๆ มาอีกหลายปี ต้องถูก
 ปฏิเสธ หรือถูกยับยั้งไว้ ขอให้ท่านกับคุณอนันต์ โปรดให้
 ความเป็นธรรมว่าขบวนการเสรีไทยและรัฐบาลที่ผมเป็นนายก-
 รัฐมนตรีกับรัฐบาลธำรง ได้กระทำการเพื่อให้ชาติไทยเข้า
 สู่ความเป็นเอกราชสมบูรณ์

ในที่สุดนี้ ผมขอส่งความปรารถนาดีและอวยพรให้
ท่านผู้หญิงกับครอบครัวมีพลานามัยสมบูรณ์ และประสบ
ความเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นภรรยาผมขอฝากความเคารพและระลึก
ถึงมาในโอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ปรีดี พนมยงค์

การพิทักษ์เอกราช ของชาติ เป็นหน้าที่ของใคร

ปรีดี พนมยงค์

